

Lexicon chymicum. : Cum obscuriorum verborum, et rerum Hermeticarum, tum phrasium Paracelsicarum, in scriptis ejus: et aliorum chymicorum, passim occurrentium, planam explicationem continens. / Per Gulielmum Johnsonum chymicum.

Contributors

Johnson, William, -1665.
Darmstaedter, Ernst, 1877-

Publication/Creation

Londini : Excudebat G. D. impensis Gulielmi Nealand, apud quem prostant venales sub signo coronæ, in vico vulgò vocato Duck-Lane, 1652.

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/czaud7ja>

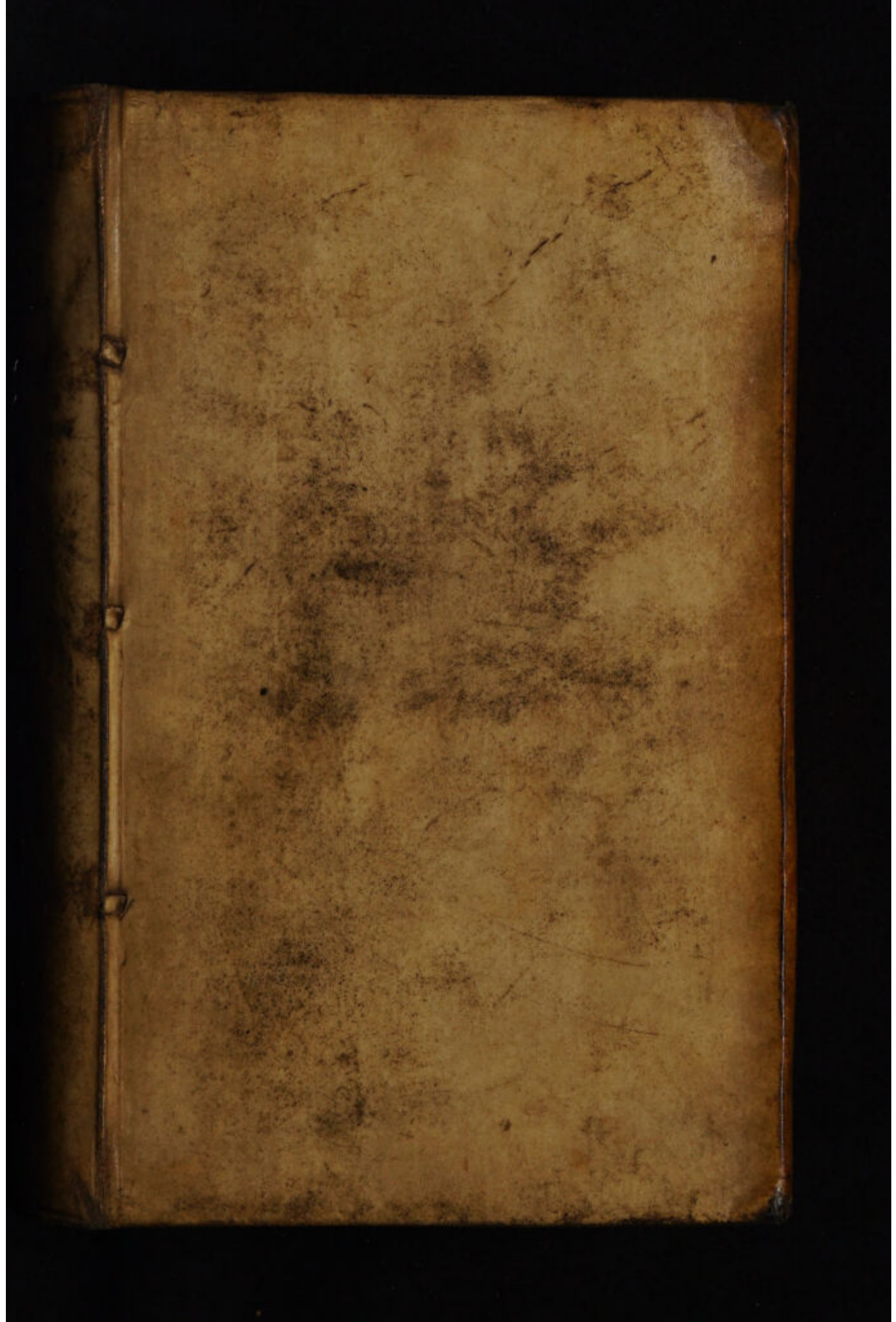
License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

BARTHOLOM. CASTELLI
Lexicon Medicum

1644

Juliet. Johnson

Lexicon Chirurgicum

1652.

157 7002/A ~~1897 to~~
4/6

2/27/65 Ark

A I n
17

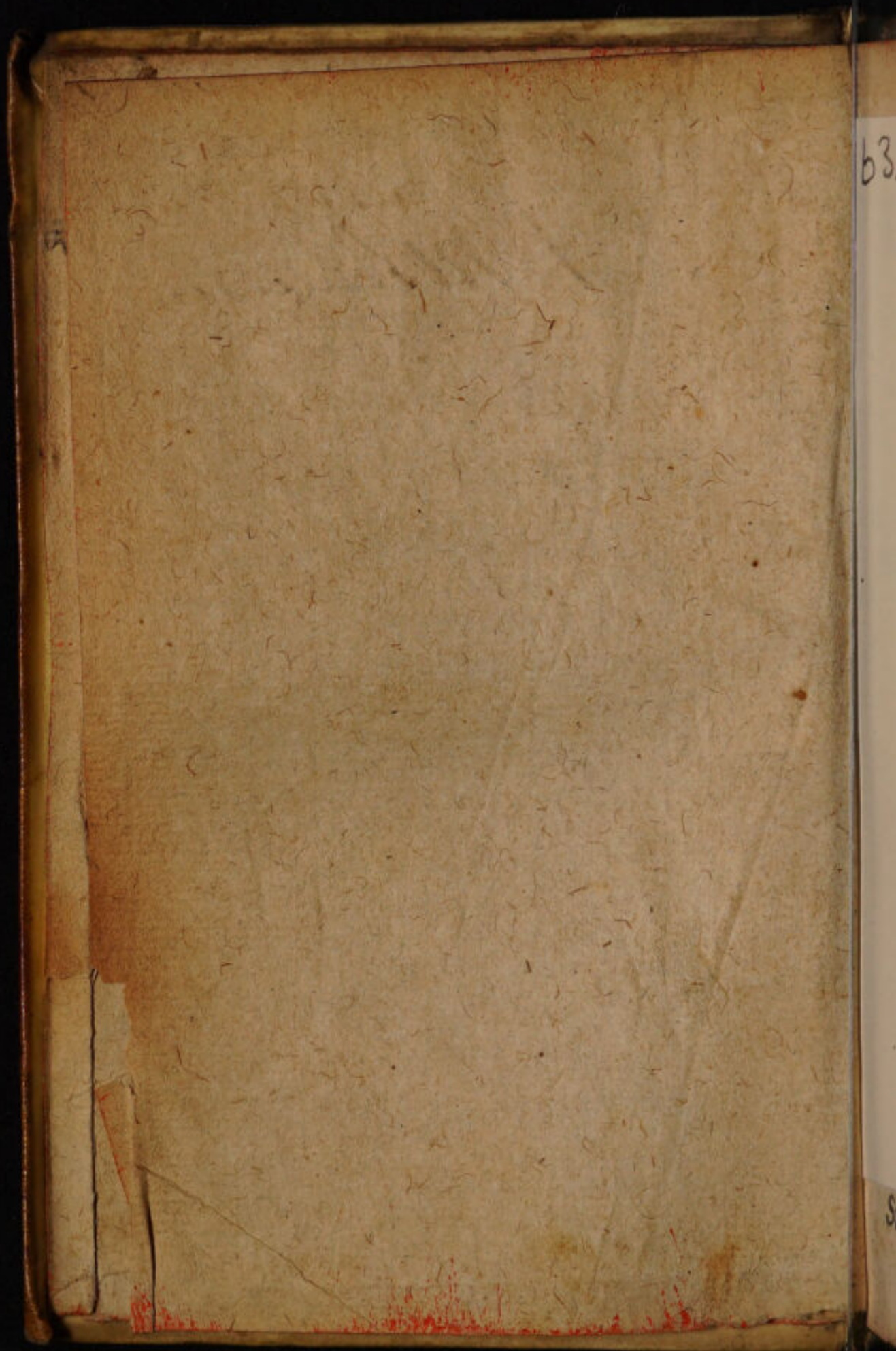
Infelchone Johnson

vorgehend Castellin

A. S. 17.

A. M. Schleizer.

Alchemia (2)
LEXICON CHYMICUM.

Cum

Obscuriorum Verborum,

Et

Rerum Hermeticarum,

Tum

Phrasium Paracelsicarum,

In Scriptis ejus :

Et aliorum **Chymicorum**, passim
occurrentium, planam expli-
cationem continens.

Per Gulielmum Johnsonum Chymicum.

L O N D I N I,

Excudebat G. D. impensis Gulielmi Nea-
land, apud quem prostant venales sub Signo
Coronæ, in vico vulgò vocato Duck-lane, 1651.

Lexicon

Cur

Obsecrorum Verborum

Et

Retum Historicarum

Tem

Præfatum P. in scriptis

In scriptis est

Et aliorum (Historiarum, Præfatum)

Occurrunt, Præfatum exp.

Exemplum continet

Pet. Gallicanus Præfatum Obsequium

L O N D O N

Excudit C. D. Imperialis Gallicanus

A. 1644. apud Petrum et Paulum

Genus, in quo typographus Lond. an. 1644.

Doctissimo viro, Francisco

*Prujean, re medica, et aliis bonis
Literis absoluto, Societatis Medi-
corum Londinensium Præsidi,
et reliquis ejusdem Societatis Colle-
gis ornatissimis hos teneros ingenii
sui flosculos,*

*Gulielmus Johnsonus,
in Chymica artifex,
Dicat dedicatque.*

Cum ob singularem ve-
strā erga me benevo-
lentiā (viri doctissimi)
saluti communi, publicæque uti-
litati

tati sedulo studentes, officinam
Chymicam, seorsum in horto Col-
legii vestri erigendam curavisse-
tis, et me (licet indignum) Arti-
ficem vestrum accersivissetis, et
hujus operis peritissimos Colle-
garum vestrorum Ilostates insti-
tuissetis, (ut vestris utar verbis)
ut medicamenta quanto efficaci-
ora, tanto cautius; quanto dif-
ficiliora, tanto diligentius; quan-
to pretiosiora, tanto sincerius
componerentur: non potui non
studere, quin totis viribus meis,
non solum gratitudinis erga vos
meæ testimonium exhiberem,
sed etiam vobis, et publico, ra-
tionem aliquam (licet exilem
confiteor) villicationis meæ red-
derem:

derem : ad cuius opus prestan-
dum, (mei exilitatis ingenii con-
scius) in subsidium meum vo-
cavi viros in re medica, & Chy-
mica peritissimos, *Basilium Valen-*
tinum Paracelsi præceptorem,
Theophrastum Paracelsum, Marti-
num Rulandum, Iohannem Rhena-
num, (cujus definitionibus Chy-
micis etiam usus fuit ipse *Rulan-*
du) *Gerardum Dornæum, Michaellem*
Toxiten, Iohannem Baptistam Van-
helmont, & alios ejusdem ordinis
& doctrinæ viros, ex cuius ple-
nis messibus, secundum meum
tenue judicium, exiguum hoc
spicilegium feci : Inserui so-
lummodo necessaria ; super-
flua, confusa, & male con-
gesta,

gesta, consulto omisi, ne quæ
in fasciculum intenderem, in
farraginem producerem, & has
meas exiguas vobis oblationes,
tanquam Patronis dignissimis,
dicat, consecratque.

*Augusti 12. Anno
salutis humane,
1651.*

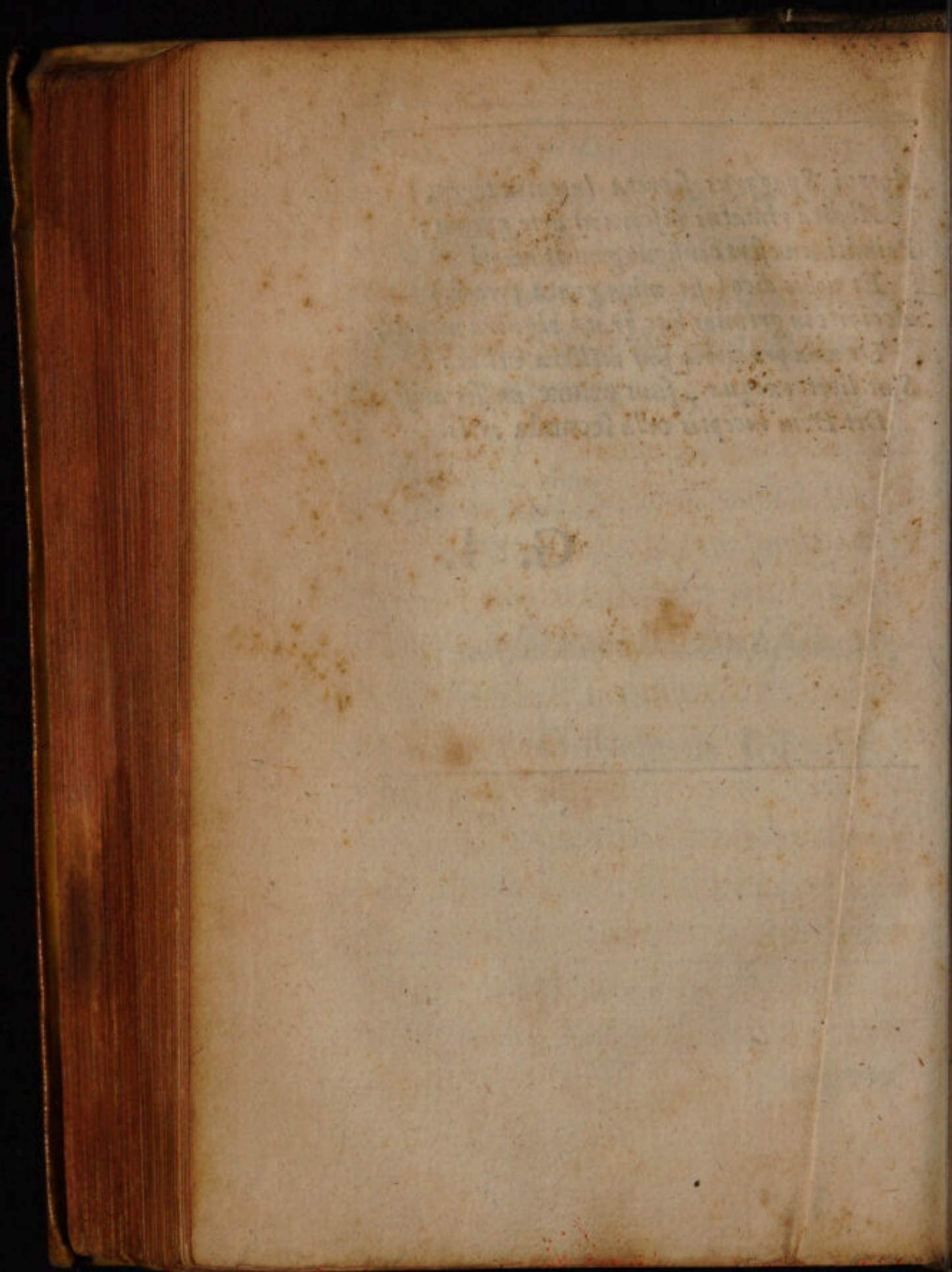
Vestrum studiosissimus,

Gulielmus Johnson.

Aperui

*Aperui Spagyrius secreta latentia terra,
Abdita rimatus viscera ut arte queam :
Primitias vestro consigno gratus amori
Et vobis dico (sit mica grata precor.)
Accipite in gremios hac grate pignora mentis,
Ut mea pro vobis sint meliora velim :
Sint licet exiguae , sunt primæ messis ariste,
Det Deus inceptis vela secunda meis.*

G. I.

bat
obsc
jua
sol
de
mo
irri
fuer

Prefatio ad Lectorem.

Non possum, non admirari,
quod adversarii Paracelsi,
cum nihil calumniarum juste
habeant, quod illi obtrudant, illum
obscure scribere, & verbis excogitatis
sua de studio arcana contegere
solummodo accusant, uti adversarii
de Johanne Baptista Vanhel-
mont, illum continue agitando &
irritando, sua, multo sudore &
sumptu, acquisita arcana deprome-
re,

re, in lucem proferre, & invidis in-
hiantibus etiam sine gratitudine volens
nolens palum patefacere stimulant.
Sed ea jacula quæ in hunc eminentem
torserunt virum, in seipsos merito re-
torqueantur. Nec possum non in-
cusare Wierum medicum intuentem
Paracelsum, ægros suos pene usque
ad miracula curasse, quos ipse nec potu-
it, nec voluit, turpiter ab Oporino
Theophrasti Paracelsi amanuensi
emendicasse Epistolam, quam postea in
lucem produxit, ut consulto & de in-
dustria, verba istius Epistolæ invidiose
torquendo, & sinistre interpretando
incomparabilis illius viri honorem con-
spurcasset, quanquam plura sunt in ea
Epistola, quæ ad laudem Theophrasti,
quam

quam quæ ad vituperium pertinent,
& quæ ibi vituperat, longe aliter in-
telligenda sunt, quam vel Oporinus,
vel alii interpretati sunt; quæ Opo-
rinus ipse, ambulans in prato ad
Rhenum cum Michaelē Toxite
Medico, cum Basilea Argentora-
tum una navigarent, cum pænitentia
agnovit, uti ipse Toxites testatur;
quem etiam prodigiøse memoriæ Ful-
lerus noster sui oblitus, eodem trami-
te investigavit, & sine indagine tra-
duxit, qui si cum scriptoribus de Pa-
racelso, vel cum ejus libris consulisset,
accessus mutuos inter Erasmum Ro-
terodamum, sui (si non fallor) im-
parem, & multos alios ejusdem tempo-
ris non vulgares medicos, & Paracel-
sum,

sum, levi intuitu circumspexisset.
Sed Epitaphium Paracelsi, in muro
prope S. Sebastianum, in nosocomio
spectemus, ab Antistite Salisburgen-
se erectum. Habet hæc verba, Con-
ditur hic Philippus Aureolus Para-
celsus, Insignis medicinae Doctor, qui
dira illa vulnera, Lepram, Podagram,
Hydropisin, aliaque insanabilia, corpo-
ris contagia, mirifica arte sustulit, &
bona sua in pauperes eroganda, collo-
candaque honoravit. Anno Dom.
1541. die Septembris, 24 vitam
cum morte mutavit. Sed hæc de Pa-
racelso hoc tempore sufficiant. Si
obscurior est Paracelsus, & ejus
scripta magis intricata sunt, quam ex-
ili valeant assequi ingenio, ut fateri
cog-

cogantur, illorum inscitiae tribuendum
est, alioqui ea non dicerent obscura, &
non intelligibilia. Et reprehensio de
rebus non intellectis cecitas & stolidi-
tas dici possit. Nec est Doctrina Pa-
celsi repudianda, quia Græcorum,
& infidelium Scholis non arridet.
Non enim magis assentiendum est
Græcorum figmentis, quam certo
Dei Verbo, cui soli Christiani inniti de-
bent: Sed potius lucem naturæ, Ver-
bo Dei suffultam, quam Græcorum
tenebras sequamur. Illius gloriam
sectantur, sed recta non quæritant via.

Quicquid præclarum est vendit
(Deus omne labore.

Si

Si Paracelsum vincere contendent ejus adversarij, non hominum praesertim infidelium auctoritatibus id faciant, sed Scripturarum Dei, quibus vera Philosophia innititur. Nec Paracelso assentimur, uti viro doctissimo: Amicus Plato, amicus Socrates, sed magis amica Veritas. Nec temere legendus est Paracelsus, nam uti nemini aditus patefecit adito templi nisi Sacerdotibus, sic Paracelsi abditis, nisi doctis & probis viris nemini datur admissio. Qui haec paucula abstracta collecta, serie & sedulo legat, & animadvertat, aditum ad Apollinis Templum ei praebent. Hermeticorum involucra sunt, quibus in-

involuta & implicata est rei veritas
signata, ut falernum in uva, &
aurum in scoria. Mea propria non
esse fateor, modo per me in fasci-
culum reducta, & digesta, ut ad
perficiendum inceptum meum, (via
aliquantulum a me patefacta) alij
magis habiles & idonei stimulentur.
Oportet discentem docenti credere;
habetis Doctores ipsos instruentes,
me solummodo ad limen præbentem
viam. Faxit Deus, quod pro
vestro commodo suscepi, mihi non
vertatur in vitium, sed in grati-
am, in cuius spe

Vestrum studiosus acquiesco.

G. J.

B

In

In Librum.

Tecta sub obscuris arcana latentia verbis,
Ex quibus infirmis fert *Paracelsus* opem:
Hic facili monstrata via, referantur operta,
Invenies oculis vela remota tuis.
Et quæ dura modo, nunc prompta, & lucida
(cernes,
Quo melius studiis mens foret apta tuis.
Hunc lege fasciculū, brevis est, tamen ardua
(monstrat,
Instar multorum sit liber iste tibi.

N. H.

LEXICON

LEXICON CHYMICUM.

A

Alces, ab *ἄλχη*, fortitudine, magna Bestia : animal est gregarium, bisulcum, ad Cervi figuram accedens quo tamen majus est, natura timidū, morbo cōmitiali obnoxium. Referunt non quodlibet hujus speciei animal malo Epileptico corripī, & fœminæ ungulam hac facultate nequam pollere, sed Maris solum; nec pulli, sed adulti, idque eo tempore quo in Venerem ferri incipit (inter festum assumptionis Mariæ & nativitatis ejusdem.) Plus etiam unguibus posterioribus, quam anterioribus tribuunt, & horum, quidam pedi (quod vulgatius) dextro, alii sinistro. Sunt qui velint has ungulas, ab animali adhuc vivente, dicto tempore præscindendas esse. *Andre, Bæc. lib. de Alce.*

Ungula & Nervis utuntur Medici in dosi a scrupl. ss. ad scrupl. i. cum vehiculo specifico.

Ungula specifica virtute celebratur adversus Epilepsiam,

fiam, tum præcavendo, tum curando, idque usu tam interno, quam externo.

Internè propinantur scobs, & præparata subjuncta specifica.

Externe includitur particula annulo, & gestatur digito (vulgariter) maritali, qui minimo proximus est, ita ut palmam respiciat: vel gestato, eidem digito in annulo de industria tornato. Inditur itidem pugno, & applicatur pulsui, immittitur etiam in aurem, (sinistram) & suspenditur de collo ut cutim attingat.

Refertur odore dignosci, quem gratum suffitu exhibet.

Aste, *Ebulus*, seu *Sambucus humilis*. Planta frequens & bene nota.

Hujus plantæ granorum, *Tragaem*, secundum præscriptionem ejus confectam, *Quercetanus* ad sistendos omnis generis fluxus, præ multis aliis medicamentis, non immerito valde decantat.

Abesamum, Lutum rotæ.

Abesum, Calx viva.

Abicum, Coopertorium.

Ablutio, Est exaltatio crebris infusionibus, res imundas abluens, & ad puritatem reducens. Estque Imbibitio & Cohobatio.

Ablatio, Est abtractio per partem superiorem. Perficitur variis modis in siccis quæ lenius adhærent, deterfio fieri potest per Leporinum pedem, & similia: Quædam penna, cultello, spathis, &c. auferimus: quædam detergemus astricto panno, vel scopis setaceis ferreis, ligneis.

Abric, *Kibrit*, *Chybur*, Est Sulphur.

Abessi, Idem quod *Rebis*. Nempe ultima ciborum materia.

Achahi, Est aqua aluminis.

Acalai,

Acalai, Est Sal.

Acartum, Est Minium. *acastum*.

Acacid, Est acetum, vel acetosum.

Achamech, Est superfluitas argenti.

Acacia ferrea, Est Cochlear ferreum.

Acaxdir, *Alkani*, *Alomba*, Est Stannum.

Accatum, Est Aurichalcum.

Achates, Primum reperta in *Sicilia*, juxta flumen ejusdem nominis, deinde in aliis locis. Profunt contra Araneorum ictus: Et aquilæ eas imponunt nidis, ut defendant pullos contra venenata: & sedant sitim, & confortant visum.

In *Achate* apparent variæ impressiones: Nemora, Flumina, Jumenta, vestigia Lupi vel Leonis, ita expresse a natura insculpta, ac si Gemmarius data opera fecisset, *Plin*.

Adamas, Nascitur & extra aurum, & in auro nobilissimo.

1. Extra aurum duplex Indica cognatus colore Cristallo translucido, & laterum sexangulo, tenore turbinatus in mucronem, aut duabus contrariis partibus junctis magnitudine nuclei avellanæ.

2. *Arabicus*, Extra aurum nascens, est præcedenti minor.

In auro nobilissimo.

1. Milii grani magnitudine, quem vocant *Genchron*.

2. *Macedonicus*, in *Philippico* auro par seminis cucumi.

3. *Cyprius*, in *Cypro* inventus vergens ad colorem æreum, efficax in Medelis.

4. *Sideritis ferrei* splendoris, pondere reliquos antecellens, sed his natura dissimilis: hic frangitur ictibus, & ab alio *Adamante* perforari potest.

Hi duo postremi sunt degeneres, & nominis tantum habent auctoritatem.

Optimi *Adamantes* incudibus deprehenduntur; nam respuunt ictum, ut ferrum utrinque dissultat, incudesque ipsi dissiliant; quippe duritia est inenarrabilis, contemptor & victor ignis, nunquam igne calescens.

Rumpitur hic lapis, sanguine callido recenti hircino, præcipue cum hircu prius vinum bibit, vel comedit petroselinum, & montanum fiseleos.

Adamantes, Expetuntur a sculptoribus ad gemmas & reliquas materias exculpandas, & formandas, & tum solo ferro debent includi.

Reliquas res metallicas non patiuntur, & a plumbo ipsi solvuntur.

Adamas, ligat Magnetem, & viribus privat; nam juxta ferrum positus, non patitur abstrahi, aut si admotus Magnes, ferrum apprehenderit, ferrum rapiat & auferat.

Adamas, Venena irrita facit, abigit lymphationes, lemures, incubos, succubos: reddit animatos, fortes, propterea anachitis dicitur. Valet contra rixus & jurgia, & curat fluxas gingivas. *Scvapius*.

Adamantes in *Bohemia* adeo excellentes visuntur, ut elegantia, & splendore orientalibus præstent, Astrologi *Adamantem Lunæ* dicarunt.

Adarnech, Est auripigmentum.

Adarces, Res est in maritimis locis nascens, præcipue in *Cappadocia*, seu *Galatia*: tanquam concreta salfilago, humidis & palustribus locis emergens, siccitate arundinibus, ac herbis agglutinata. Indiacum nativum velut in arundinibus *Indiæ* sponte nascitur, vel ut sal Indum in *Canna*.

Adarces, Est similis in colore flori lapidis *Asii*, & in forma halcyonio melli, & aliquando cavo proxima, ut

ut possit videri lacustre quasi halcyonium, & quia ita pendet arundinibus, pericalamitum, & calmoichium quondam dicebatur: hodie nisi fallor, balla marinum vocant.

Dioscor. & Plin. *Adarcem* nasci ait circa arundines tenues e spuma aquæ dulcis ac marinæ, ubi se miscent, & habere vim causticam.

Adarris, Est flos aquæ Maris.

Adec, Est lac acetosum. Vocatur etiam *Adhebe*.

Ader, Est lac recens sine butyro. Vocatur etiam *Adho*, vel *Adoc*.

Adehem est, *Alhohonec*, Est Lamina.

Adarige, Est Armoniacum.

Adabisi, ved *Adebezi*, Est testudo.

Adibat, Est Mercurius.

Ados, Est aqua, ubi ferrum extinguitur.

Adorat, Est pondus quatuor librarum.

Adram, Est sal gemmæ.

Adraragi, est Crocus hortulanus.

Adjamar, est Lotium.

Aer, est Aura, halitus, spiritus, ventus.

Acetum amineum, est album.

Acetum de fecibus *aceti* distillatum, est acerrimæ ignæ naturæ, ut omnia metalla, lapides, ac similia, quasi aqua fortis consumat. Dicitur *acetum* radicum nonnullis, qui est liquor ille acerrimus *aceti*, qui abstracto phlegmate in fundo restat. *Par. lib. 7. de natura rerum pag. 456.* Fit a Cristallis fæcum *aceti* distillando per retortam cum cohobiis: vel *acetum* vini bonam pone in retortam, distilla lento igne phlegma, & refunde hoc capiti mortuo sæpius, & digere in fimo, tandem distilla: & primo quod erit seorsim cape, quod posterius igne fortissimo prolicitum prodit, est *Acetum radicum*.

6 LEXICON CHYMICUM.

Acordina, est Tuthia Inda.

Acortinus, est Lupinus.

Acureb, est vitrum.

Acusto, est nitrum.

Alaurat, est sal nitrum.

Acetum, Philosophorum est aqua mercurialis, quam alias lac virgineum appellant, quo metalla solvi perhibent. hydor sophorum.

Acetum radicale est acetum distillatum ex sua radice, vel matrice, dicitur etiam aqua solvens.

Adamita, est Tartari quædam species.

Adech, est interior & invisibilis homo noster, qui singulorum exemplaria præfiguratur in animo nostro, quæ manibus suis postea fingit ac imitatur: exterior iste homo noster visibilis, uterque juxta suam naturam operatur, invisibilis invisibilia, sensibilis ea quæ sub sensum cadunt, sub eadem forma tamen.

Æs, seu *Cuprum*, a Chymistis Veneri tribuitur, est corpus metallicum lucidum, rubedine fusca participans ignibile & fusibile.

Est quasi medium inter aurum & argentum, inter Solem & Lunam, ut Chymistæ loquuntur. Fit ex argento vivo impuro, non fixo, terrestri, adurente, rubro, non claro, & ex tali sulphure, deficit ei fixatio, puritas & pondus. Sulphur malum & debile, tanquam pater malæ complexionis coiens cum generosa matre id est cum argento vivo bonæ substantiæ, generat æs, filium tam lividum fuscæ rubedinis. Habemus æs duplex. 1. Purum, quod in ærariis metallis & argentariis reperitur: quod sine excoctione tale est. Venulæ implicatæ interdum cernuntur, interdum etiam totæ bractæ, quæ lapidem amplectuntur. 2. Quod excoquitur ex pyrite, id est, Marchasita, item ex aliis speciebus, ut ex lapide fissili Islebiæ: & ex nonnullis terræ

LEXICON CHYMICUM. 7

terræ generibus luteis & purpureis : Chrysocolle & cæruleo, ut aurum.

Æs, non semper cuprum denotat, sed quandoque aurum vel argentum à natura sine alterius metalli aut lapidis permixtione, purum, & per se generatum metallum, ex quo moneta cudebatur olim, ut modo ex aliis arte humana separatis. Primò natum in *Galilea*, sed in parva quantitate. Nostri temporibus visum est simile, sed rarò, nec nisi pro miraculo reperiri contingit.

Æthna, dicitur ignis subterraneus, invisibilis & sulphureus, qui lapides sub montibus adurit in carbonem gagati per similes, resina & bitumine quodammodo pleni sunt, ut carbonum ex ligno vice nonnullæ nationes utantur, & præsertim fabri ferrarii. Nonnullis locis videndum se præbet vno tempore magis quàm alio, ut in *Siciliano* regno, eo monte qui nomen hoc ipsum habet, item in regno *Neapolitano* *Puteolis* non longè à *Neapoli*. Olim veteres causam ejusmodi flagrationis admirati, nec valentes eam post multam indagine reddere, tandem eo desperationis deveniunt, ut inter celeberrimos philosophos, physicos, atque medicos, Empedocles unus in medias *Æthnæ* flammæ devorandum sese conjecerit, verecundia potiùs quàm ignorantia victum. Item *Caius Plinius* ejusdem ignis fumo sese non aliter suffocandum exhibuit. O vesana hominum ingenia, qui dum ignorare nihil volunt, experiuntur multos labores sustinuisse ut nihil scirent, præter ea quæ damnosam mortem inferunt, existimantes, satius esse non vivere, quàm non scire, quæ tamè non ignorabunt esse transitoria. Mulierculæ quidem absoluta coquina, prunas ardentes in ollam norunt concludere, ne per nimiam rimulam aeri pateat aditus, ad hunc modum prorsus emoritur & suffocatur ignis, qui nisi per

per aërem, & in ipso vivit. Si tamen priusquam extinctus sit omnis, ut vel scintilla superfit, factò spiraculo reviviscit, ac in pristinum statum redit. Non secus de æthæneo judicandum, qui suam in mundi centro ducit originem, terræque ut olla continentur. Verùm non caret suis spiraculis circū terræ globum hiatusibus, per quæ, modo per hoc, jam demum per aliud vitam & nutrimentum haurit ex aëre. Si verò suis careat spiraminibus, haud aliter quàm de ollari mulierum igne fiat necessum est. Videte quæso quàm aniles causæ philosophos infideles moverunt, atque torserunt in mortem usque. Latiorẽ ignis hujus naturalis rationem, ubi de mysterio magno increato Paracelsum interpretatus sui libro, qui de luce naturæ inscribitur, invenietis. Hactenus de æthna mineralium igne, ac patre generali dictum sit, quantum loci ratio patitur.

Æthnici, dicuntur spiritus ignei, vel spirituales homines igne fragrant, qui variis modis & formis apparent, ut igneæ flammæ, titiones, globi, sphericæque prunæ, idque in sulphureis montibus.

Alcali dicitur sal omne quod extrahitur è cineribus, vel calce cujusque materiæ per lixivium elixatum, proprium omnibus rebus, liquidæ & solidæ.

Æs, dum ita. 1. Est in sua vena in fodinis sc. ubi plurimum est pyrites, id est marchasita, nativas illas causat species Vitrioli Colchitis, Miski, Sorii, Diphregis.

2. Excoquitur & tum fit. 1. Cadmia fictitia cum ejus speciebus. 2. Pompholix. 3. Spodium uritur, & fit æs ustum. 4. Extinguitur & fit squama æris. 5. Excudatur & fit squama æris. 6. Jam in excocti superficie, fit ærugo rasilis.

Æs est duplex. 1. Purum, quod in ærariis metallinis, & argentariis reperitur: quod sine excoctione tale est, venaule implicatæ interdum tervuntur, interdum totæ bractæ

bractæ quæ lapidem amplectuntur. 2. Quod exco-
quitur ex pyrite, id est, marchasita; item ex aliis spe-
ciebus, ut ex illo lapide fissili Islebiæ, præterea ex non-
nullis terræ generibus, luteis & purpureis: Chryso-
colla, & æruleo etiam ut aurum.

Æsustum nostro tempore, fit ex ipso ære cremato,
sulphure & sale. Laudatur potissimum Memphiti-
cum, & Cypriacum a Diosc. Astringit, siccat, repri-
mit, extenuat, attrahit, ulcera purgat: & quoties jun-
gitur ulceribus cum aceto, consumit ea quæ sunt im-
pedimento in ulceribus.

Æsustum, est Crocus Veneris. Par. l. 5. de
naturâ rerum pag. 420.

Æs Hermetis, vere & proprie, est corpus imper-
fectum nondum præparatum, sicut est initio: Est Mer-
curius, pulvis solis, caput corvi, æs nostrum, terra
citrinata, continens & contentum, plumbeum nostrum,
Aurum ex metallis extractum, Venus, Vitriolum, Au-
ripigmentum, Arsenicum, nummus, Anima, Leo vi-
ridis, aqua viridis, quia germinat, aqua permanens,
vinum, sanguis, &c.

Æris, vel Cupri species 26. numerantur a Ru-
pag. 10. & 11. si plura scire cupis, & distinguit ærugi-
nem æris in 65. species a pag. 15. ad pag. 20.

Ærugo vel viride æris, est	1 Rafle est,	1 Nativum in Metallis Cupris, lapidibus nonnullis æris habentibus, quibus ærugo efflorescit: hæc pauca sed optima, & reperitur in fodinis ærariis.
	2 Factitium fit in superficie æris, & est triplex,	1 Rafle quia raditur. 2 Vermiculare a scoli verme, quæ in vermicularem crescit. 3 Aurifabrorum. quæ est factitia Chrysocolla.
	2 Scissile	1 Nativum quod est vera Chrysocolla, id est glutinum auri. 2 Factitium, Aurifabrorum, viride, rafle, Chryso- colla fictitia.

Ætites,

Ætites, a Germanis dicitur, vel propter colorem, vel propter virtutem illam, quod aquilæ sine illa parturire nequeant: alleviat enim partum, & continet gravidis partus, cum vulvæ sunt lubricæ; est gemma variarum specierum.

Ætitis, sex sunt species.

1. *Ætitis mas*, Atricanus, in rutilo niger, valde durus, qui terram candidam friabilem in se continet.

2. *Fœmina*, Hildeshennius, lutei coloris, mollis, cui ochra nativa adhæret, & inest terra dura lutea.

3. Alius in quo lapis liber, & solutus jacet, & conquassatus sonat.

4. Subrutilus, durus, cui lapis ferrei coloris adhæret.

5. *Motteschanus*, capiti humano similis, rotundus, & durissimus, cui flores Cristallini quadranguli specie adamantum, qui formati sunt adhærent.

6. Lapis concavus, ferrei coloris, in ferri vena repertus, in quo nihil nisi ær continetur: qui plura scire desiderat, legat *Rulandum*, pag. 21, 22.

Affronitrum, est spuma nitri, quæ est salsa, vel est sal *Cappadocium*.

Affcos, & *afros*, est spuma.

Affroton, spumeus.

Affrodina, est Venus.

Affenicum, est anima.

Afformas, est vitrum.

Affax & *affaris*, est atramentum.

Affrengi, est Minium.

Affidra, & *Almat*, est Cerusa.

Astrob, est plumbum nostrum.

Alahabar, *alchonor*, *alastrob*, *alomba*, *agar*, *algit*, *algcrit*, est Calx.

Ahusal, est arsenicum sulphur. *Akibot*, *alchibit*, *alchimit*, Sulphur.

Alasor, est sal alkali.

Alatua,

Alatan, est lythargirium plumbi.

Ahenum, est vas metallicum ex cupro aut ferro duorum pedum altitudinis, ejusdemque fere latitudinis cufum: Hujus fastigio cooperculum sequentem in modum formatum, illiusve limites rite claudens imponendum est. Fit lamina cuprea ad aheni capacitatem rotunda, in cujus centro (quoniam vim cucurbitæ inservire debet) ad amplitudinem imponendi vasis, foramen excavatur, ut vas per illud prominere possit. A latere vero alterutro propè aheni finem, aliud parvum foramen, per quod callida suffunditur, & defectus expiratæ aquæ suppletur, perforatur. Usus hujus aheni cum operculi in balneis frequentissimus est.

Akon, Cos, est lapis quo cultri acuuntur aliaque instrumenta. Hujus variæ sunt species, coloris nigri, candidi, flavi, nigerrimi. Species cotis est quam vocant lapidem Heracleum, & Lydium, qui notus aurifabris, & dicitur coticula.

Alabastrites, est lapis ex speciebus marmoris notus Venetiis.

Ejus sunt tres species.

Prima candicat, de quo olim fiebant Imagines Sanctorum, & monumenta Sepulchrorum.

Secunda nigras habet maculas.

Tertia in rubro interdum candicat, propterea *Onix* dicitur, qui unguis humani colorem representat, & hanc speciem proprie intelligit *Dioscorides*, cum inquit, *Alabastrites*, qui & *Onix* dicitur crematus, duritias cum pice aut resina discutit.

Alasalel, est Armoniacum.

Alartar, est æs ustum.

Albanum, est sal urinæ.

Albor, est urina.

Alborca, est Mercurius.

Albaras,

12 LEXICON CHYMICUM.

- Albaras*, est Arsenicum.
Alberick, est album æris.
Albetud, est Galbanum.
Albi, id est sublimati.
Albir, est pix de corticibus taxi, supponitur esse substantia de qua fit in caustum.
Albot, est crucibulus.
Albotar, *alsidas*, est Cerusa.
Albotim, vel *albotai*, *Alboira Helcalibat*, est Terebiathina.
Alcady, est atramentum album.
Alægi, Atramentum.
Alcaol. est lac acetosum, vel Mercurius.
Alcanna, vel *Alcona*, sunt arbores subtiles longæ, habentes nodos, sicut Canna, quibus hastarum loco utuntur Arabes. Sumitur pro ligno Guaiaco.
Alcebris vivum, est Sulphur.
Alchitram, est ole. Juniperi, pix liquida; arsenicum præparatum ad abluendum.
Alchitran, est Fæx distillationis. Item ol. Juniperi.
Alcolismus, est comminutio vel corrosio.
Alcol, est Acetum.
Alcohol, est Antimonium, sive stibium.
Alcone, est Aurichalcum.
Alcor, est æs ustum quasi grana. *Alkalid*, & *Alcob*, *Altimar*.
Alcore, est quidam lapis, habens folia similia argento.
Alcubd, *Alumbair*, est butyrum crudum.
Alech, est vitriolum.
Alecharith, est Mercurius.
Alechil, est tripes.
Alefloria, est gemma cristallo similis, vel aquæ limpida. Præ se fert crySTALLINAM speciem, magnitudine fabæ in ventriculis gallinaceorum, ceu ut
Albertus

Albertus vult galli castrati; post quantum annum reperitur. Dicitur reddere divites & bellicosos se portantes. Et propter hoc ferunt Milonem Crotoniensem in certaminibus fuisse invictum. Conciliat gratiam puellis, & restringit sitim.

Alefantes, est flos Solis.

Alembic, est Mercurius.

Liquor *Altahest* Paracelsi, omne corpus visibile resolvit in sui primam materiam, servata seminum potestate; De hoc aiunt Chymici, vulgus cremat per ignem, nos per aquam. *Vanhelmont*.

Liquor *Altahest*, est magnæ virtutis, ad præservandum hepar ab hydropo, & omnibus ejus speciebus, quæ ex hepate veniunt. Vide præparationem in lib. 2. de natura rerum cap. 3. pag. 482. Mercurius præcipitatus pro hepate.

Alcohol, vini, quando omnis superfluitas vini a vino separatur, ita ut accensum ardeat, donec totum consumatur, nihilque fæcum, aut phlegmatis in fundo remaneat.

Alcool Paracelsi, *Alcool* rerum aut corporum quorumcumque nihil aliud est, quam purior & mundior substantia ab impura separata; ut *Alcool* Antimonii Paracelsi nihil aliud quam hoc Autor vult, ut Antimonium non modo atteratur pistillo, & mortario, sed etiam in volatilem suam substantiam, a suo naturali colore non immutatam. Idque solo ignis & caloris beneficio regimineque fieri necesse est, ut postquam vulgariter contritum fuerit; philosophice tandem alteratur sublimationibus, quæ pistilla sunt philoso. & mortaria. Docet alio loco hanc sublimationem fieri debere sine omni capite mortuo. Constat itaque nihil fæcum affuisse ante sublimationem; Flores citrinos aut rubeos elicere non possunt, qui a vulgari tritione antimonium sublimant in fuliginem albam. Sed

sed ejusmodi sublimatio fieri debet igne admodum temperato, ut antimonii pulvis minime liquecat, ascendat nihilominus, ut farinæ flos parietibus adhærere cernitur molendinorum.

Alembicus, est capitellum, quod vasis inferioribus ad vapores recipiendos imponitur.

1. *Alembicus rostratus*, est qui humores resolutos per canalem aut rostrum, ad vas recipiens dimittit.

2. Alius *Cæcus*, hoc est sine rostro sublimationibus inserviens. Hic in sublimationibus nonnunquam in vertice perforatus est, aliquantulum, humores ascendentem emittens.

• *Alchabest*, vel *althabest*, Mercurius dicitur præparatus, nonnulli volunt esse tartarum, mens tamen auctoris facileprehenditur à præparationis ejus descriptione.

Alchimia, est impuri separatio à puriore substantia.

Alcol, aliquando scriptum *alcool*, vel *alcohol*, est pulvis in minutissimum pollinem factus, ubi nihil additur ad nudam vocem, alioqui restringitur per adjunctum.

Error vide alteram paginam

Alcol, vini est, aqua ardens rectificata.

Alcubrith, vel *alazer*, aut *alcur*, est idem quod sulphur.

Alkibrie, *alchabrick*, *algibich*, est sulphur vivum.

Alcosol, (vel ut nonnulli volunt) *alcosol*, est stibium sive antimonium : Item *alcimad*, est stibium.

Alandahal, est colocinthis.

Alembroth est sal mercurii, vel sal philosophorum & artis, clavis artis.

Alembrot defecatum, est sal tartari & magisterium magistrorum.

Almizadir, est viride æris.

Alteyplumbi, est materia dulcis ex plumbo. *Alkyplumbi*.

Alusar,

Alusar, est Manna.

Amalgama, est impastatio auri, argenti, vel alterius cujusque metalli cum argento vivo. *Amalgamatio*, vide pag. 121.

Amianthus, est lapis alumini scissili vel plumoso natura conditioneque similis, igne non uritur, quapropter & salamander appellatur.

Amidum, vel *amilum*, est albissima farina concreta in panes ad solem.

Amigdalæ, apud Chyrurgos, caro dicitur superflua, quæ nascitur ad linguæ radicem.

Amnis alcalisatus, est aqua transiens per calces terræ, ex qua desumptum est *alcali*.

Andena, est calybs ex regionibus orientalibus advecta, quæ liquefit igne, haud secus atque aliud quodque metallum, fundique se permittit in formas.

Anathron, vel *anathron*, species est salis, quod super petras in modum usnæ albæ & lapidæ nascitur, nonnulli sal nitrum appellant. Falso putarunt antiqui esse vitri, cum sit potius fel lapidum.

Anatrum, est vitrum in colores varios liquefactum, quod vulgari vocabulo smaltum appellant, vel terra sacracenica.

Anthos, extra vegetabilem rorismarini significationem, & ad metalla usurpatum, significat elixir ex auro, vel ejus quintam essentiam.

Anatomia effata, parens est morborum.

Anticar, est Borax.

Anatris, vel *antaris*, est Mercurius.

Aniaday, vernum tempus significat æternum, & novum in futuro mundum, & paradisum.

Aniadum, est Cœleste corpus, quod in nobis Christianis plantatur à Spiritu Sancto per Sacrosancta Sacramenta: vel est homo spiritualis in nobis regeneratus.

C

Aniadus,

Aniadus, est rerum efficacia.

Aniada, sunt fructus & vires Paradisi & Cœli, sunt etiam Sacramenta Christianorum, in Physicis vero significant astrales vires, atque Cœlestes, ut sunt, quæ per influentiam, imaginationem, æstimationem, & Phantasiam nos ad vitam longam provehunt, ex dono Dei tamen, & ad æternam sollicitant.

Anodina, sunt indormitiva medicamenta.

Anodus, est id quod ex nutrimento separatur à rebus.

Anontagijs, lapis Philosophicus.

Anima saturni, est Altey, atque dulcedo plumbi suavissima, quæ per acetum extrahitur.

Annus Philosophicus, est mensis communis.

Anotafier, *Aliocab*, *Alemzadar*, *Amizader*, est sal Armoniacum.

Alfol, *Alcob*, *Azonec*, *Alacap*, *Aracab*, Aquila.

Ales, est sal compositum.

Alexir, est medicina Chymice præparata. *Elixir*, *Elci*, Medicina.

Alexaram, est lotura plumbi.

Agallium, est Aquilegium spinosum, resta bovis, sive aratri remora dicta.

Agresten, significat potum ex pomis vel berberis, ficeram, seu vinum è pomis factitium.

Alexanthi, *Altingat*, est flos æris.

Alfacta, est distillatio.

Alfadidam, est scoria ferri.

Alfatida, est Cuprum ustum, vel Laminatura Veneris.

Alfusa, est Tutia.

Algali, est Nitrum.

Algamet, Carbones.

Algeria, *Algerie*, est Calx.

Aligulus,

Aligulus, est Confectio.

Alcafiel, est Antimonium.

Alkalia, est Vas.

Alkale, est oleum Gallinæ.

Alkali, est vitriolum toffile, seu fusile calcitura in Aludal.

Aludel, & *Alutel*, est vitrum sublimatorium.

Alkali, est aliis lapillus salis, modo ex calcibus re-
verberatis per humorem extractus, dissipatoque humore
coagulatus. Sed *Alkali* tunc nominatur præcipue,
cum relicto impuro, segregatoque corpore, essentia for-
mæ hujus lapilli elaboratur. Cum vero integræ res
calcinatæ & diffusæ ad solidam consistentiam reducun-
tur, ut cum sal communis solvitur humore, & iterum
coagulatur. Item cum margaritæ calcinantur totæ,
solvuntur & coagulantur vicissim magisteria per se
sunt, at *Alkali* ex similitudine vocatur.

Alkautum, est æs ustum, vel species aromatica, se-
cundum quosdam Arsenicum.

Alkaut, *Almarkasita*, est Mercurius.

Alkaranum, est Duenece viride. *Duenege*, est vi-
triolum.

Alcara, est cucurbita.

Alkin, & *Alkal*, est Cinis clavellatus.

Alkir, est fumus vel Carbones.

Alkitram, pix liquida.

Alkoel, est plumbum exquisitum de Minera. *Lapis*
Lazuli, Antimonium.

Alcol, est Tartarus. *Theophrastus* sic ait : *Alcol*,
est purior substantia rei segregata ab impuritate sua.
Sic *Alcol* vini, est aqua ardens rectificata.

Alkosor, est Camphora.

Alkimia, est pulvis de basilisco. *Alchimilla*, est Sa-
miculus.

Allabret, est quoddam genus salis confectum.

Alma, est aqua.

Almagra, est bolum Cuprum, Laton, & lapis ipse, vel terra rubea, lotum, vel lotio.

Almakist, *Almakauda*, est Lythargirum. *Almarcab*, *Almarchaz*.

Almarcazida, *Argyritis*, est Lythargirum argenti.

Almarcat, est Scoria auri. *Almetat*.

Almartack, est Lytharginus cinis.

Almechafide, est Cuprum.

Almene, est sol lucidum. Sal gemmæ.

Almizadar. *Almisadar*, *Amizadir*, *Ajanon*, *Almisadu*, est sal armoniacus præparatus.

Alnec, *Allenec*, *Alkalap*, *Aleth*, *Asabum*, *Almiba*, est Stannum.

Aloe, est Eparicum. *Aloe*, *Alepatich*.

Alofil, est pannus quo vas operitur.

Alos, *Alò*, *Alix*, *Alec*, *Alkalat*, *Alkalæ*, est Sal.

Alosanthi, est flos salis.

Alramudi, est Cineritium,

Alselat, *Altimar*, *Aycupher*, est æs ustum. *Alzofar*.

Altambus, est lapis rubeus. Scilicet sanguis venarum hominum,

Altaris, *Antarit*, *Alozet*, est argentum vivum.

Althanaca, *Alernet Albimec*, est Auripigmentum.

Altinurum, est Vitriolum.

Altingat, est flos æris.

Altimio, est Fæx plumbi.

Aludel, est vitrum sublimatorium.

Aludit, *Antaric*, *Azon*, *Azomfes*, est Mercurius.

Alusir, est rubedo.

Aluech, *Aluach*, est Jovis corpus purum.

Alumbori, est plumbum ustum.

Alais, *Alafor*, est vas.

Alsech,

Alfesch, est Alumen Jameni.

Alumen, Omnibus est notum. Variæ sunt ejus species. Est gemmæ optimum. Et est Mercurius, quia solvit. Est Jamentum, Roccum, Scissum, Rotundum, Zacharinum, de Belgamo, Genuensium nitrum, Fosfile, Fusile, Plumosum, Liquidum, Capillare, Commune, Placodes, Ustum, Liparinum, &c. Ex Agricola, & Kentmanno de rebus Metallicis, & fessibilibus plura legas. *Albertus* quatuor aluminum genera ponit. 1 Simplex vulgare. 2 Nigrum. 3 Album. 4 Per-scriptum, in libro de Mineralibus. *Rulandus* numerat pag. 33. ad 36. diversa aluminum genera, ultra 32. vide plura *Rulando*, pag. 72 ad 74.

Alumen, Sacchari, quomodo fiat, habes lib. 7. de Natura rerum, pag. 451. Para.

Aluminis diversi præparatio varia, lib. 4. de præparationibus, pag. 656. 657. ad ulcera putrida, paralysis, alvi profluvium, &c.

Ales crudum, sunt guttulæ cadentes sæpe in nocte Mense Junio.

Alunibur, est Luna.

Alunsel, est Stilla.

Alusen, est Sulphurata.

Alxemafor, est Cynobrium.

Alxilat, est pondus trium granorum.

Amalgamatio, est calcinatio Metallorum familiarium per hydrargyrum. Licet non semper ad finem calcis contendamus, eo modo, satisque est, ita metallum solutum esse, ut duci possit instar pultis, seu malagmatis aurifabrorum: tamen corrosio fit per eam in pulverem minutissimum, quem item calcem nominant.

Vel *Amalgamatio*, est Calcinatio Metallum per argentum vivum; & fit quando Metallum in tenues partes, bracteas, vel laminas ductum, cum sex, novem, aut

duodecim argenti vivi partibus commiscetur, & coadunatur, ut fiat massa undique sui similis, atque ita metallum discontinuatur & calcinatur. Argento enim vivo per evaporationem super igne lento abluto, metallum instar tenuis calcis relinquitur.

Amandius Lapis, est gemma varii coloris. Extinguit & reprimat omnia venena, quare non est gemma contemnenda consule *Albertum*.

Ambra, est Sperma Ceti.

Amene, est sal commune.

Amentum, est alumen scissum.

Amethystus, est gemma Indica, coloris violacei. *Plin.* quæ inde venit optima. *Rulandus*, pag. 37. numerat sex species viliores orientalibus.

Amianthus lapis, nascitur in *Cypro*: *Dioscor.* similis alumini scisso, verum *Amianthus* proculdubio, est alumen nostrum plumosum, & hinc æterna candela fieri possit: non est magnæ virtutis, sed exiceat: refer ad pag. 120.

Albestos, est coloris ferrei, reperitur in montibus *Arcadiæ*, cum semel accenditur, vix aut nunquam extinguitur, cum sit unctuosus & humidus.

Amogabriel, est Cinobrium.

An-pater, Sulphur.

Anfir-filius, Mercurius.

Anfirarto-spiritus, Sal.

Anaton, id est *Amatron*, est sal nitri.

Anatron, est fæx vitri.

Anatron, est Baurac.

Anatron, est sagimen vitri.

Anatron, est spuma vitri.

Ancora, est Calx.

Andurac, est auripigmentum rubeum.

Anfuka, est Coagulum.

Anbelitus, est fumus, alibi, fimus equinus.

Synonima.

Antonii

Antonii sancti ignis, est inflammatio naturalis.

Annora, est calx ovorum, vel calx viva.

Anthos, proprie est Rosmarinus : sed ad metalla translatus, quintam essentiam, sive Elixir auri significat. Interdum medicinam extractam ex *Ecrillis*, a corpore suo, *Par*.

Athonor, est furnus.

Anticar, *anucar*, *ancinar*, est Borax.

Antimonium, *Alhofel*, est lapis de vena plumbi. Marchasita Saturnii, Magensia Saturnii, Stibium, Rubeum invenitur Indenburgi.

Antimonium, Spagyricè præparatum, est Supremum venenorum omnium antidotum : Venena enim naturalium continent antidotum sui veneni. *Bas. Val. 14.*

Summum *Antimonii* arcanum, quod lapidem ignis *Antimonii* vocat, tantæ est virtutis & energię, ut lapidem fere philosophorum imitetur, in curatione morborum omnium & in transmutatione metallorum. *Bas. Val. 15.*

Bas. Val. Concludit tanta esse secreta, & arcana naturalia latentia in Antimonio, ut nemo mortalium capax esse possit ea ipsa omnia investigare, quo enim magis investigamus, eo abstrusiora, & pretiosiora inveniuntur. *pag. 16.*

Aphebrioek, est Sulphur.

Aphrodisia, est ætas Venerea.

Aphronitrum, Sicut sal, & spuma salis se habent adinvicem, ita se habent nitrum, & spuma nitri, adinvicem. Estque in his salis ad nitrum, & e contra nitri ad salem. Item spumæ salis ad spumam nitri magna cognatio. Spuma nitri, aphronitrum, flos petreæ, vel parietis, (sicuti spuma salis) res est levissima, glebosa, & friabilis, spumosa, mordens, coloris pene purpurei, & hæc optima. Nos spumam nitri, & aphronitrum.

dicimus, & spumofum aphronitrum, quod nascitur muris & petris. Variat spuma nitri secundum petras, & muros, ubi nascitur: huius virtus est similis sali adusto. Sunt ferme unum aphronitrum, id est spuma nitri, flos petrae, & flos *Asiae* petrae: Sed differunt substantia paulum, nam si resolvitur igne, est flos petrae *Asiae*: Si non resolvitur, est spuma nitri nostri. Jenæ in Thuringis species pulcherrima aphronitri reperitur, species, quæ respondet plurimum flori *Asiae* petrae a *Dioscor.* descriptæ.

Aquala, est Arsenicum vel Sulphur.

Aquila, est aurum guttando.

Aqua Cerebri, est aqua Tartari.

Aqua Elfabon, est aqua solis communis.

Aqua foetida, est aqua Mercurii.

Aqua fortis, est quæ ex acribus & corrosivis, certa proportionem commistis, violentis ignibus distillatur, igneam vim in corrodingo validam habens. Validissima vocatur stygia, quæ salem ammoniacum cum reliquis regit, & in ea aurum solvatur. Diversis fiant virtutibus aucta mistura, ex consilio, ut sit certis rebus accommoda. Gradatiora dicitur, quæ ad gradandum tincturas adhibetur. Et fiunt instar fortium ex eadem materia, sed additis tingentibus, ut cinnabar. alum. In quibus notandum est, quod nulla tingat nisi facto ad minus, octavo, vel decimo cohobio super fæces, quod aliter, non fixentur.

Ambra, Quidam vocant hoc sperma ceti, alii fructum arboris, vel gummi sub mare crescentis, alii jecur piscis, alii stercois cuiusdam piscis, alii spumam quandam maris, alii nasci in specie fungorum sub mare dicunt. Consule *Serap.* & *Almanso.*

Aqua holsobon, est aqua salis panis.

Aqua Lilii, est auripigmentum.

Aqua

Aqua Mercurii.

Aqua Marina.

Aqua nitri, est sal alkali, vel aqua fortis.

Aqua permanens, est Sol & Luna soluta, in aqua simulque junctis. Dicitur etiam aqua cœlestina, & Mercurius philosophorum.

Aqua philosophica, nominatur quibusdam acetum sublimatum: aliis vinum circulatum, aliis aqua perennis, non madefaciens manus.

Aqua Palæstina, est flos æris, vel viride æris.

Aqua pluvialis, est aqua dulcis.

Aqua rubicunda, aqua Megi, aqua segi, est aqua vitrioli.

Aqua Salmatina, est de sale facta.

Aqua Saturnia, est aqua generata ex tribus primis in meatibus terræ resoluta in lapillis diaphonis, quales sunt aquæ radicatæ acetosæ, &c. *Aqua vitri.*

Aqua vitæ est Mercurius: interdum sumitur pro vino distillato, & pro aqua composita ex variis speciebus ex vino distillato.

Antimonium, Cordiale maximum aquarum omnium.

Antimonii Mortificatio, est ejus sublimatio, lib. 5. de natura rerum pag. 429.

Antimonii oleum in magna Chirurgia pag. 62.

Aqua Cæsaris, aut regis compositio, In lib. de Persicaria, pag. 741.

Aqua Theriacalis, in lib. de Persicaria, pag. 742.

Aquam salis petrae, & ammoniaci modus faciendi. lib. 5. de natura rerum, pag. 417.

Aqua stillatoria, est extractum specificum consistentiæ, & divisionis aquæ concretione halituum, e rebus elicitorum, per distillationem productum. Est duplex

I Silla-

1 *Stillatitia*, Aquæ simpliciter stillatitiæ sunt, quæ mitiores sunt virtute & consistentia dilutiores, distillando simplicius productæ. Nam elementum phlegmaticum crudius est & minus tenue, ab externa aqua parum pene differens. Aqua enim stillatitia simpliciter, minus ignis habet & plus aquositatis, quam solvens: sed plus ignis, & minus cruditatis quam phlegma.

2 *Aqua solvens*, distat a stillatitia simpliciter acedine ignea penetrante, seu acumine, & distillatione laboriosiore, ut quam minimum habeat aquei elementi simplicis, sed igneum potius fluorem, quasi essent ignes aquei, aquæ ardentes, &c. a Gebero nominatur aquæ acutæ, ab aliis clavis philosophorum, cujus vim in aliquibus assequitur a tota substantia hydrargyrus, vulgus distinguere solet inter stillititias simpliciter ita dictas, & illas corrosivas.

Aquarius, est Ferreum.

Aracon, est Laton. Vide *Laton*.

Aquilegia, Theophrastus vocat Genistam Inteis floribus, *Aquilegiam*.

Aquilena, est consolida regalis.

Arbores, est cutis defectio maculosa, neque ulla est in principio exulceratio, sed in processu temporis: idem quod *Morphea*.

Arcos, est Æs ustum, *aycophes arzuphora*.

Aremaros, est Cynabrium.

Area, est Capitis adversi fodinarum.

Arenamen, *arenarmei*, est bolus Armenus.

Antera, est medicina tracta de hyacinthis, similitudine sumpta à flavo citrinove colore floribus innascente. Liliorum, & similibus.

Apherismus, ut pro consueto sumitur, scilicet regula generali in medicina.

Aqua cœlestis, est vinum rectificatum, ut cœli quodammodo

dammodo naturam & similitudinem induat, multis peractis revolutionibus.

Aqua cælestina, est aqua mercurialis. Mercurius Philosophorum.

Aqua corrodens, est acetum, & omnis liquor corrosivus.

Aqua fecum vini est, ea quæ fit ex calce fecum vini, super marmor dissoluta in modum olei Tartari.

Aqua lubricata, est ea quæ fit cum muscilaginosi, ut sunt saccara, Julep, & similia.

Aqua permanens, est ea quæ fit ex duobus perfectissimis corporibus metallicis per philosophicam solutionem.

Aqua Saturnia, est ea quæ naturam in se retinet primorum trium, ut sunt aquæ thermarum à natura dictorum naturaliter medicatæ, per quæ transeunt.

Aqua solvens, est acetum ut supra distillatum. & aqua fortis.

Aquaster, est visio nostris oculis aliquando repræsentans aliquid quod vere non est, at solum apparentia quadam, non re ipsa existit.

Aquila, quæ avium regina est, usurpatur nomine pro sale armoniaco, propter levitatem in sublimationibus. Verum Paracelsus in multis accipi vult pro mercurio præcipitato. *Aquila Mercurii spiritus*.

Aquila philosophorum, est mercurius metallorum, id est metallum in primam sui materiam redactum.

Arbor maris, est corallum, quod fruticis instar in mari crescat vegetetque. *Gergonion*, *Denditres*, *Lithodendron*, *Curallion*.

Arcanum in genere, ut occultissimum quid significat, Paracelso pariter occultam in rebus naturalibus virtutem incorpoream, & ceu vitæ perpetuæ ac immortalis è cælo in eam derivatæ participem, quæ multiplicari possit

possit artē Spagyrica supra priorem conditionem. Virtus cujusque rei millesies plus operatur, quam res ipsa.

Archates, est Paracelso, terræ fundamentum, sive columna, quod à suis consortibus sustentari non videatur, sed ab alio magnali & arcano Dei, videlicet, hoc ipsum Archaltem vocat. *Archates, Rulandus.*

Archeus, est summus, exaltatus, & invisibilis spiritus, qui separatur à corporibus, exaltatur & ascendit, occulta naturæ virtus generalis omnibus, artifex, & medicus. Item Archiatros supremus naturæ medicus, qui rei cuique suum Archeum peculiarem, & membro cuilibet occulte per Arem distribuit. Item Archeus primus in natura, vis est occultissima res omnes producens ex Illiaste, divina virtute nimirum suffulta duntaxat.

Ares, est naturæ dispensator in tribus primis principiis occultus, unde singula constant, qui rebus omnibus formam, speciem, & substantiam cuique suam peculiariter disponit, ut propriam, & non alienam induat naturam specificam. Notanda est igitur inter hæc tria pulcherrime ordinata, divinitus in natura differentia, ut pro scholarum consuetudine loquar. Illiastes est generis generalissimi substantia consistens in prima rerum omnium universali materia, hanc in tria genera primum disponit, videlicet in sulphur, mercurium, & sal, primus naturæ dispensator Archeus, indeque res producit omnes in proxima sua genera. Tandem accedit Ares alter naturæ dispensator, ex generibus formas & species producit in individua. Quarum quæque singularem radicem, caulim, florem & folia habet.

Ardentia, sunt quæ in cibum & potum non assumpta, sunt unctionibus obnoxia natura propria, ut ista carabe, terebinthina gages & similia.

Aridura,

Aridura, est corporis vel membrorum omnimoda consumptio, vel syderatio, ut vocant. Sphacelus, telia, necrosis.

Arles crudum, guttæ sunt mense Junio cadentes, roris instar in Maio stillantis.

Aromata, cuncta sunt quæ suavem, & gratum admodum odorem de se præbent ac fragrantiam, quæ alias aromatica generaliter appellantur.

Arcanum Materiale, est extractum specificum materiæ corporis vicinius. Cum materia corporis sit ex duplici elemento humido, & sicco (aer enim & ignis formalia sunt potius, & efficiente non habent rationem) Itaque hoc arcanum duplex est, stillatitia, & coagulum specificum: Arcanum specificum, est extractum naturæ interioris cujusque speciei substantiam referens proprius, ut in illa agnosci queat.

Archeus Paracelsi, est aura vitalis, seminum & vitæ directrix & τὸ ἐνὸρρυν Hippocratis, Vanhelmont.

Archeos, Species invisibilis oberrans, & se a corporibus separans, medici vis, & virtus naturæ.

Archeus, vis est producens res ex Iliaste, dispensator & compositor omnium rerum.

Arena, Hujus species ponit Ruland. 23. pag. 54. qui placet videat.

Arfar, arfag, est Arsenicum.

Argentum, A Chymistis Luna, cui etiam tribuitur: est metallum proximum post aurum, album albedine pura, mundum, durum, sonans. Tinctura ejus albedinis est ex argento vivo puro, fere fixo, claro, albo; & tali de sulphure, mundo, fixo, albo, claro quod cecidit super substantiam argenti vivi, deficit ei pauca fixatio, color, & pondus. Est quasi filia naturæ præponentis aurum, coeunte argento vivo, & sulphur: albo, non urente.

Reperi-

Reperitur argentum in fodinis. 1 Quod statim est suum, quod sine opificio fornacum fit, quod purum in venis reperitur, quod tale est sine excoctione, quod tale ortu generatum est, quod est sui coloris, cui semper aliquid saxi ferme adhæret, adhuc abrepti in valle, ut videmus effodi ex fodinis. Hoc argentum purum tenuissimis bracteis amplectitur lapidem: interdum præ se fert speciem capillorum, inter virgularum interdum globi fert speciem, quasi filis convoluti candidis, aut rubris, interdum præ se fert speciem arboris, instrumenti, montium, herbarum & aliarum rerum. *Rulandus* affirmat se vidisse integrum piscem: Christum crucifixum, cum *D. Maria*; serpentem etiam, & scorpionem &c. ex puro argento in visceribus terræ ita formatum. pag. 56.

2 Rude a Germanis, variarum specierum, coloris rubei, plumbei, purpurei, nigri, cineracei, ruffi, &c.

3 Quod excoquitur ex metallis, ut pyrite plumbagine a Germanis. Qui plura de argento scire desiderat, legat *Ruland.* a pag. 55. ad 66.

Argentum vivum, Chymistæ Mercurium vocant, est aqua viscosa in terræ visceribus, subtilis substantiæ, albæ terræ, per calorem temperatissimum unita totali unionem, perque minima, quousque humidum fuerit, temperatum a sicco, & siccum ab humido æqualiter.

Estque *Argentum vivum*, altera pars lapidis philosophorum secundum Chymistas. Et principium alterum, materque omnium metallorum, & secundum quod coit cum patre, & masculo suo sulphure, causat perfectionem, & imperfectionem in metallis, & metalla quoque. (ut foetus) plus a matre, sic loquendo, quam patre habent: hinc plurimum trahunt originem, & in hoc plurimum resolvuntur.

Argentum

Argentum vivum est duplex. 1 Nativum, 2 Artificiale.

1 Nativum, suicoloris, sine excoctione, quod tale reperitur intra metalla in lacubus in quos e fibris effluxit, est mater, & elementum Metallorum. Est & lapis in iis venis, cujus vomica liquoris æterni argentum vivum appellatur.

2 Artificiale quod fit vel coquitur, ex minio ipso lapide nativo, sive ex vena minii : & reperitur in fodinis. *Dioscor. lib. 5. cap. 6.* docet hujus conservacionem, usum, venenum, & antidota. Græci, tam nativum, quam fictitium vocant hydrargyron.

Nota. Argentum vivum dum est liquidum, in officinis nostris, dicitur crudum argentum vivum : dum vero est mortificatum, in officinis vocant concrematum, seu sublimatum a nonnullis. Chymistæ ponunt argentum vivum frigidum & humidum quarto gradu, liquidum in tertio, album secundo gradu, tenebrosum primo.

Argentum vivum, id est Spiritus, vel Mercurius, servus fugitivus, fumus albus, *Rulandus* enumerat pag. 68. ad 70. varias species argenti vivi, usque ad 23.

Argillæ dicuntur, quia similes sunt his argillis quibus figuli utuntur.

Harum argillarum varia sunt genera quæ discernuntur reperta in fodinis, quorum *Rulandus*, pag. 7. refert 16. genera : ex his omnibus pigmenta fieri possent, si non tam humidæ forent : ollæ ex his optimæ forent, si argillæ recte elaboratæ a figulis in ollas more solito informarentur.

Argistata, est Incerata.

Argyros, est Argentum : inde *Lythargyros*, lapis argenteus ; *Lythos*, n. est lapis.

Asabon, est Sapo.

Asagen,

Asagen, est sanguis draconis. *Asagen*, & *Azogen*.
Asagi, vel *Azegi*, est vitriolum vel atramentum rubeum.

Asamar, est viride æris. *Asingar*, vel *Asugar*.

Aseb, *asep*, est alumen, res est metallica, seu vena terræ quæ habet mediam substantiam inter calcanthum & sal, & reperitur in fodinis : Estque Salsugo quasi terræ *Plin. lib. 35. cap. 15.* fit ex aqua limoque, hoc est terræ exundantis natura : corrivatum hyeme æstivis solibus maturatur.

Estque vena quasi terræ, quæ per nimium calorem, in album colorem transducitur, & omne Calcanthum alumen continet. *Azub*, *azel*.

Ased, est Leo.

Asedenigi, est Æmatites. *Azedegim*.

Asenec, est Sol.

Asmaga, est permixtio vel commixtio quorundam metallorum adinvicem.

Asoper, est Fuligo.

Asseres, qui continuæ lateribus imponuntur, etiam dissectæ arboris extimi.

Asubedegi, est lapis scindens alios lapides.

Atac, est tath, vel nitrum.

Atebras, est vas sublimatorium.

Attingat, est flos æris. *Atincar*, Borax.

Attingir, est Capsula terrea.

Atureb, est vitrum.

Aurancum, & *aurantum*, est testæ ovorum.

Aurarie, *aoch*, *azog*, *azet*, *Besec*, est Mercurius.

Avis Hermetis, *Æs Hermetis*, *avis volans*, quia in altum evolat, & tamen iterum in terram propter nutrimenta descendit, unde nutrix omnium est terra.

Auripigmentum, est Arsenicum luteum. A Germanis Operment vocatur, pictores uti solent. Est crustosum

LEXICON CHYMICUM. 31

crustosum aureo colore micans; Est affine quoddam sulphuri, ex simili materia & odore. Estque iterquili-
nium terrestre (ut ita dicam) in cavernis terræ, quod
per longam decoctionem transit in substantiam auri-
pigmenti. Vide plura, *Ruland. pag. 87. ad 90. si places.*

Azarret.

Aurichalcum, est Cuprum.

Aurum Philosophorum, est plumbum.

Aurum vivum, est argentum vivum.

Auver, est aqua pura, vel lenis.

Azaa, est Magra, Terra rubea.

Azci, est atramentum. *Azec*, est atramentum
viride.

Azeg, *azegi*, *azeci*, est vitriolum. *Azuric*, est vi-
triolum rubeum.

Azem, est butyrum coctum. *Azemasor*, est Mini-
um vel Cinabrium.

Azuc, est corallus rubeus. *Azubo*, Vas Chy-
micum.

Azimar, & *azamar*, est Vermilio, vel Minium. *Azi-
mar*, est æs ustum.

Azungia Vitri.

Azoch, est Laton, est cuprum aureo colore tinctum
lapide calaminari &c.

Aroph, est mandragora. *Aroph* Paracelsi curat cal-
culum.

Arsaneck dicitur, arsenicus sublimatus.

Arsenicum, est fulgur metallorum, est etiam sal
ipforum & Saturni, quod alias artanec, vel artanech
reperitur nonnullis locis.

Artetiscus dicitur, qui membri defectum patitur
alicujus.

Arthoicum, est oleum rubeum, ex radicibus herba-
rum una cum pane simul in fimo digestis, arte tractum.

D

Asphaltum.

Asphaltum, est bitumen ex limo terræ & aquæ tractum ad similitudinem picis. Est flos æris etiam.

Ascendentia, signa dicuntur, vel astra firmamenti cœli, & præcipue syderei spiritus.

Asaphatum, est serpigo, vel impetigo, aut intercutanea scabies in poris generata, vermiculorum instar, edunt, si comprimatur cutis, fila oblonga nigro capite profilientia.

Assala dicitur, nux myristica.

Assalia, vermes dicuntur in ligno nascentes, vel inter alseres, alias teredones. *Aselli*, Millepedes.

Asthma, pulmonis est morbus, vel peripneumonia, unde gravia suspiria.

Astrum, hoc loco dicitur, virtus & potentia rerum ex præparationibus acquisita, ut sulphuris altrum est ejus accensio, qua vertitur in oleum præstantissimum. Item astrum salis est ejus in aquam vel oleum resolutio, qua pariter majores vires induit quam antea habuerat. Mercurii pariter astrum, est ejus sublimatio, qua miram acquirit vim & potentiam naturali sua majorem atque subtiliorem.

Athanor, vel *athanar*, est furnus in arte Spagyrica potissimum reverberatorius, nonnunquam etiam alterius usus, juxta arbitrium artificis adaptatus. Vide plura apud Ruland. pag. 76. ad 78.

Atramentum, varia significat juxta adjectionem, ut sutorium est cuperosa interius rubeum calcanthum, scriptorium ad pennam aptum, fuligineum ad typographam: item album, viride, cœruleum, atque distillatum ex viridi, quod Romanum vocant, aut ex alio quopiam. *Atramenti*, varias species numerat Ruland. pag. 78. ad 80.

Atractiva, dicuntur medicamenta, alias magnetica, quæ vim ad se trahendi habent, ex similibus etiam attractivis composita.

Augurista,

Augurista, dicitur superstitiosus artifex, qui suam artem in speculis, crySTALLIS, & in aquis exercet, præcipue in volucrum cantu volatuque, ut ex eis prælagiat: aliorum etiam ritus & eandem causam observat.

Aurum potabile, est liquor auri sine corrosivo, quod paucissimi norunt, eorum etiam qui parant indies in hominum perniciem potius quam ad salutem.

Aurum vitæ, est aurum præcipitatum, & in summam rubedinem cinabaris tritæ similitudinem reverberatum præstantissimum quod ex proprio suo mercurio fit, ac præcipitatur.

Austromantia, alia est superstitio quædam excogitata, ex ventorum observationibus, ut quum astra ventorum in summam, ultra consuetudinem, vehementiam erumpunt, inde futuri prælagium homines otiosi magis quam curiosi pronunciant.

Axungia, de mumia, quæ interdum mumia de medullis etiam scripta reperitur, est medulla ossium.

Azoth, est argentum vivum ex quovis corpore metallico tractum, & proprie mercurius corporeus. Paracelso præsertim est, universalis & indifferens medicina rerum speciem omnem exuta, & intensissimam induta vim, atque centalem quandam virtutem generalissimam, reliquas omnes medicinas in se concludit, non aliter quam prima reliquas omnes substantias, exclusis accidentibus. Hanc in ensis pomo conclusam quocunque locorum jerit gestasse secum perhibetur.

Atramentum sutorium, est vitriolum, id est Calcanthum, *Ral. pag. 80. ad 86.*

Aurum, A Chymistis dicitur Sol, & soli tribuitur. Est corpus metallicum, citrinum, fulgidum, ponderosum, æqualiter in ventre terræ digestum, aqua minerali diutissime lavatum: ex argento vivo, puro, fixo, claro,

rubeo: & ex sulphure mundo, fixo, rubeo non adu-
rente. Aurum est subtilissima substantia argenti vivi.
Videmus enim argentum vivum facile aurum susci-
pere, quod proximum sua natura est, ut mater filium
suscipit. Deinde aurum, ex pauca substantia mundi
sulphuris, & puræ rubedinis constat, plus tamen ha-
bet argenti vivi quam sulphuris, plus habet a matre
quam patre. Sulphur purissimum cum matre argento
vivo, pater coiens, optimum generat filium aurum.
Breviter argentum vivum coagulatum, sulphure, puro
igne, non tamen adurente fit aurum. Hic est filius
delectus, quem semper proponit facere, ad quem semper
contendit natura. Est metallum omnium temperatissi-
mum calidum & siccum secundo gradu, fixum & ru-
beum tertio gradu dicunt.

Aurum est duplex. 1 Nativum purum. 2 Coctum.

1 Nativum purum, quod a natura tale est, cujus
massas *Hispani* vocant, *Palucas*, reperitur in fluminibus,
ut in *Tago*, *Albi*, *Sala*, *Schwartz*. 2 In montibus
Arabicis, in fodinis & puteis, partim ejus scintillæ
quali adhærent ad *Saxi* quoddam genus candidissi-
mum vocatum a *Germanis* *Quartz*. 3 In capitulis
piscium quos *Forellas* vocamus.

2 Coctum, quod conflatur seu coquitur. 1 Ex py-
rite coloris cineracei, & galenæ, (*which is a vein of
Lead and Silver together.*) 2 Ex terra quadam pur-
purea, vapore, & halitu terræ ita temperata & affecta,
ut sit fecunda auri, ex qua in camino excoquitur au-
rum. 3 Ex *Chrysocolle*. 4 Ex cæruleo. Plurimum
facit ad auri bonitatem regio. *Arabicum*, *Hispanicum*,
Hungaricum, *Germanicum*, certis distant gradibus, plu-
ra scias *Ruland. pag. 92. ad 94.*

B *Baculus*,

B

B*Aculus ferreus*, est instrumentum cusum ad sustinenda imposita vasa.

Bayda, est vas super quod distillatur.

Bagedia, est libra 12 unciarum. *Berdadia*, etiam est Libra.

Baiac, est Cerusa. *Balziam*, est faba.

Balafius, Purpureo seu roseo colore flammescit, & rutilat, a nonnullis placidus dicitur, aliqui putant esse Carbunculum, colore ac virtute diminutum, quemadmodum virtus foeminea, a virtute maris differat. Pluries compertum est quod exterior pars unius lapidis attestatur balasio, interior, carbunculo, & ex hoc dicunt balasium esse domum Carbunculi. Varias cogitationes aufert, & luxuriam reprimat: conciliat amicorum discordias, & in humano corpore sanitatem inducit. Et potatus cum aqua sanat oculorum infirmitates, & hepatis doloribus subvenit.

Balitistera, est Terra rubea.

Barach panis, est nitrum salis.

Barcata, est Meatus Ignis.

Berna, est vas vitreatum.

Basura, est semen. *Baul*, est Urina.

Batitura rami, est squama veneris. *Batitura aeris*, est squama Metallorum.

Baurae, est sal gemmae, saphirium lythargyrum al-bificatum, est etiam sal vitri, faex vitri, spuma vitri, fel vitri: testudo argenti vivi.

Baurac, etiam, est attinchar, quodlibet genus falsu-ginis.

D 3

Bezar,

Bezar, vel *Besar*, Lapis viridis pretiosus.

Bianchetum *pythium*, est Cerusa. *Biladen*, est Chalybs.

Bitumen, est sulphurea terra, succus pinguis, bituminum varia sunt genera.

1 Liquidum oleo simile petroleum.

2 Liquidum odoratum Saxonicum.

3 Odoratum camphoræ nativæ.

4 Nigrum crassum quod apicis colore nomen habet, a lacu *Sodomæo*, quo Mauri cadavera implent. Nigrum crassum è Palestina.

5 Fossile carbonibus simile.

Bodid, est ovum.

Bof, est Calx viva.

Bolus, est Coagulum specificum, quod est essentielle Chymicum, ut sit essentia quædam liberata ab impuris, & alienitatibus, per coagulationis, (quam necessario antecedit solutio) nodum segregata, constitutaque quomodo solent boli eluti in specie fieri, ut sit eis consistentia, & forma homogenea, qualis est bolaris, novemque etiam tabulis, id quod ad essentiam parum interest.

Ruland. ponit sex species, quarum *Armenius* verus, magno habetur, in pretio apud *Turcos* Imperatores, qui utuntur eo contra Febres, Pestem, & Auginam. pag. 105.

Bonati, est vitreati.

Borades, est Limatura.

Borax, est Chrysocolla. *Batrachium*, & vocatur attinchar naturale.

Borax, est effronitrum attinchar, vel nitrum. Vocatur Capiltrum auri.

Botanum, est plumbum votum.

Botus barbatus, est vas super vas, in quo funditur aurum.

Botus

Betus barbatus

Vas fusorium.
Descensorium.
Crucibulum.
Juncus factum ad fandendum.

Braſtea, eſt Cuneus ferreus latus. *Laminae*, *Soleae*

Brachium, eſt Cuprum.

Braricia, eſt Virum.

Braſe, Carbones.

Blumati terreum, eſt vas vitreatum. *Buccatum*, eſt vitreatum.

Buccellare, eſt Cibare, & Fruſtillare.

Bulbus, eſt Ceba Marina. Et *Bulbus* creditur eſſe ſquillam.

Bulga, in quam bacillo agitatae aquae infunduntur.

Bulga, per ſe haurient aquas.

Burnea, eſt pix.

Burac, eſt omne genus ſalis. Alii vero diſtinguunt ut *Baurac*, *berago*, *borax*, *uritar augar*.

Buriga, ſive gutta ruonio vel rubeo, eſt inflatio totius faciei.

Buffonitis, eſt gemma ſeu lapis qui eſt Buſonis capite erui traditur, (errant qui Chelonitum vocant, quem proprio titulo deſcripſi) Hunc lapidem viri Principes ſemper geſtare ſecum merito deberent. Nam ſi venena vel intus in homine lateant, aut ipſi extrinſecus admota ſint, etiam praesens ille colorem mutat, & guttulas quaſi ſudando emittit. *Erneſtus Burgravius*.

Buſſali, ex Cornu, annulus conſtutus, & digito annulam geſtatus, ſpaſmi convuſionibus moderi dicitur.

Burgravius.

Balneum Mariae, vel maris, ut multi vocari volunt, eſt furnus diſtillatorius aquam continens, in qua calente vaſa chimica ponuntur ad putrefactionem ſuae materiae

terix quam capiunt, ad separationem, & id genus humidarum ascentionum perficiendas operationes.

Balneum roris, vel roriturum, est furnus in quo super vaporem aquæ duntaxat, vasa distillatoria suspenduntur, ut aquæ corpus non contingant, alio nomine vaporosum, aut vaporarium vocavimus.

Balsamum, est substantia corporum, à putredine conservans. Balsamus alias à nonnullis scribitur. Est internus, & externus. Internus in humano corpore, temperatissima quædam est substantia non amara, non dulcis, non acerba, neque Sal minerale, sed sal liquoris, quod a putrefactione validissime præservat humana corpora: dicitur etiam naturæ corporis gluten temperatissimum. Brevius sic definitur. Est salis interioris liquor suum a corruptione corpus tutissime præservans naturaliter. Externus vero terebinthina vocatur a Paracelso, nullam ignis violentiam passa, sed digesta. Item est omne quod celeriter sanat, a germanico sermone ad chyrurgiam adaptatum nomen duabus dictionibus baldzamen, id est celeriter conjunctum. Dicitur etiam oleum ex omni corpore distillatum, & ad summum gradum puritatis adductum. *Beleson*, est Balsamus.

Balsamus de mumiis, est balsamus de carne tractus.

Balsamus elementorum externus, est liquor mercurii externi, alias mumia elementorum externorum, & proprie rerum firmamentalis essentia, quam etiam nonnulli quintam vocant.

Blichmal, est materia liquefactione plurium una metallorum confusa in sulphur injecta.

Barnabas, vel potius *barnaas*, est sal petreæ urinarium, quod etiam acetum acerrimum dicitur.

Basiliscus minor, est stellio.

Berillus, est speculum ex crystallo superstitiose consecratum

LEXICON CHYMICUM. 39

Secratum ab auguristis. *Ruland. pag. 101. 102.* ponit octo *Berilli* species.

Berillistica, est ars in ejusmodi specillis visiones observandi.

Besachar, fungus dicitur.

Besonna vero muscarum fungus.

Bisematum, est omnium levissimum, pallidissimum, & villissimum plumbum.

Bitumen perversum, est liquor incertus.

Bolus, dicitur lutum quod minerale nullum in se habet.

Bothor, aut *coffi*, sunt apostemata parvula quædam pustulosa faciei candida.

Botin, est terebinthina certo suo tempore collecta, quum plus virium à cœlestibus hausisse putatur. Est etiam balsamus ex eadem tractatus artificiose, alias *burimo*.

Botium, est apostema proveniens in gula, veluti *struma*.

Boxus, dicitur viscus in arbore nascens, ut viscus *quercinus*, &c.

Brassadella, vel *brassatella*, est *ophioglossum*, aut lanceola, quam etiam linguam serpentinam vocant.

Brunus, est ignis sacer in membris, alias *Erysipela*, vulgo ignem *S. Antonii* vocant, nonnulli vindictam ejus.

Bruta, cœlestis est virtutis influentia, quæ per animalia bruta rationalibus manifestatur, ut in *chelidonia* per *hyrundinem*, in *sale* per *ciconiam* *clysteris* usus, & id genus alia multa.

Butyrum Saturni est, quod supra *altey*, atque *dulcedo plumbi*.

Blas Cordis, est spiritus vitalis, & consequenter sui caloris fomes: spiritus vero sic animatus, & *Cordis*

dis mater, in Scholis pene neglectus. *Vanhelmont*
pag. 183.

Blas regiminis, agit circa effluvium corporale, prout
Luna mare tumefacit. *Vanhelmont*. pag. 336.

C

C*Abala, Cabalia, Ars Cabalistica*, est Scientia oc-
cultissima, quæ divinitus una cum lege *Moysi*
tradita fuisse fertur, quæ nobis Dei doctrinam de
Messia patefecit, cum Angelis amicitiam cultoribus
suis contrahit, rerumque naturalium omnium cogniti-
onem tradit, ac divino lumine montem pulsas tenebris
illustrat. Vox est *Hebræa*, Latine, dicitur Receptio,
quod una cum lege quam postea scriptam populo tradi-
dit secretiorem, & veram legis Enarrationem *Moses*
in Monte divinitus acceperit, quam scribere nefas erat,
Sed ordinariis revelationum successionibus, alter ab
altero, quasi hereditario reciperet jure, ne a prophana
multitudine divina mysteria cognita vilescerent aut vio-
larentur. *Persæ* fuerunt hujus diligentissimi cultores
& suos sapientes magos apellarunt, quales fuerunt illi
tres, qui *Bethlehemum*, ex Oriente Christum adoratum
venere, & non reges ut vulgus hactenus existimavit.
De hac *Reuchlivus Germanus*, & *Picus Italus Miran-
dulæ dominus*, & *Petrus Galatinus* copiosissime scrip-
serunt. Et *Galatinus* affirmat veteres Rabbinos per
hanc Cabulæ scientiam, Trinitatem, Christumque
Dei filium agnovisse. Non igitur stulta multorum
opinio est, sed potius scientia certa & cœlestis,
per

Per quam *Theophrastus* ut de seipso scribit, Dei beneficio doctrinam suam consecutus est, nec a spiritibus, malis quicquam habuit : quare falso, hac calumnia ab invidis gravatur, Conceditur hanc scientiam apud multos in abusum devenisse veluti alias scientias ; Scribit enim *Theophrastus Hebræos* degenerasse ut in doctrina Dei, ita etiam in hac scientia. Quare postea in veram scientiam, fulsamque artem divisa Cabula fuit. Accessit etiam litteralis que merito inter artes incertas, numeratur, præsertim si ex *Hebræo* fonte non precedat. Vera enim Cabula in S. litteris suum habet fundamentum. Multa de hac scientia *Theophrastus* in libris de Philosophia sagaci scripsit, nec dubito, quin lapsu temporis nationes exteræ sincerius de *Theophrasto* judicabunt quam Germani quidam modo. Cum clarius luce ipsa ex ejus monumentis constaret eum fuisse summum philosophum, & medicum incomparabilem : & qui nullum Christianæ fidei articulum negaverit ; etsi quædam S. Scripturæ loca aliter, quam vulgo solent, recentioribus quibusdam doctissimis hominibus ipsi adstipulantibus interpretatus est : sed de Christo Salvatore multa præclara docuit, ut ex ipsius libris patebit.

Cabulator, est sal nitrum. (*Michael Toxites, M.*

Cabebi, est squama ferri. *Cabeth,*

Cabel, est Stercus.

Cacabus, est vas continens chores tres.

Cacochyla, est malus succus in corpore. *Cacochymia.*

Cacia ferrea, est Cochlear ferreum. *Cadaria*, est Tutia.

Cadmia, est duplex. Nativa, & Factitia. Vide titulum *Æris*. Plura leges de *Cadmiæ* specibus apud *Ruland. 2 pag. 110. ad 121.*

Cadmia Acinosa, est Tutia. Item *Cadmia*, est liquor candidus. *Cal,*

Cal. est Arsenicum citrinum. Item acetum.

Calamina, est lapis Calaminaris.

Calcadis, est vitriolum album. Alias sal Alkali.

Calchanihos, vel *Calchanthum*, significat.

1 Florem æris.

2 Calcitidem, quæ species vitrioli.

3 Vitriolum.

4 Æs ustum, vel petrinum.

5 Vitriolum viride. *Calcanthum*, & *Colcothar*, granulis atramenti & generantur, & nutriuntur. Sale soluto, & ipsa solvuntur, quod est in Venere. Congelant frigore; Venus de quibusdam mineralibus in mineris participat. Si rubedo adsit, aquositas abundat, si viriditas, ær exuperat. pag. 123. & 124. Rulandi plura de *Calcantho* videas.

Calchanthum, *Calcadis*. est species atramenti.

Calcaton, est Trochisci de Arsenico.

Calchihihos, est ærugo æris. Item Marchasita.

Calcata, Atramentum citrinum.

Calcatar, *Calcotar*, *Calcadinum*, est Atramentum rubrum, Vitriolum.

Caldar, est stannum.

Calcocos, est Æs. *Calcithos*, est æs viride. *Calocamonon*, Æs ustum.

Calcitari, est Sal Alkali. Alkael. *Cali* est cinis clavellatus.

Calcidicum, est Medicamen de Arsenico.

Calmet, *Cosmec*, est Antimonium. *Cosmet*, *Cusmet*.

Calusaz, est oleum Indi.

Calusa, *Cyptas*, est CrySTALLUS.

Calor naturalis, est quando radii solares vel per se materiam sibi applicatam excoquunt, vel in speculo concavo, collecti rei applicantur. Hujus ignis usus est apud artifices dissolvere & calcinare.

Calor cinerum, quando partes fixiores per cineres eliciuntur.

eliciuntur. Hic medius est inter balnei, & arenæ calorem, proinde illius ope, non modo subtiliores, & ad naturam aquitatis simplicis approximantes substantiæ propelluntur, sed etiam colores, & fixiores partes eliciuntur.

Calor fimi, est quando vase in fimo posito, materiam continente, digestio fit. Hic calor usus est in infundendis, digerendis, & putrefaciendis rebus. Adhibetur interdum fimus equinus, in quo vas sepellitur, aliquando vas ligneum fœno vel stramine impletum, cui vapore fervente aqua applicatur, fimi in locum adhibetur.

Calor digerens, est quo materia dissolvenda digeritur, & aut athanore, aut fimo perficitur.

Calor fortis, est quando igne auctiore & intensiori res separantur.

Calor arenæ, Medius est inter cinerem, & scobis ferri, & est quando vas materiam continens in catino arenario, arena circumdatam substantiam fixiorem, quam cineres propellere nequibant, protrudit. Ubi advertendum arenam subtilem, non adeo violentum calorem præbere, quam grossum.

Calor scobis, aut scorix ferri superiore intensior, & aperto vicinior est quando ex scobe, vel scorix ferri res propelluntur.

Calor carbonum, est quando calor prunarum flagrantium materiam, vel vas proximum tangit. Hujus usus est in infusionibus, cæmentationibus, probationibus, calcinationibus, & dissolutionibus.

Calor flammæ, est quando adhibito conveniente alimento flammæ materiam attingunt. Hic calor vocatur ignis vivus, quo reverberantur, & calcinantur omnium metallorum corpora, necnon spiritus tandem propelluntur.

Calor vesicæ levis, est quo ex materia vesicæ appositæ, applicato

applicato alembico substantia humida prolicitur.

Calcinatio corporum, est combustio, quæ fit igne majori, vel est rerum coagularum in calcem solutio. Estque Calcinatio vel Corrosionis, vel Ignitionis.

Calcinatio corrosione sicca est, quando corporibus calcinandis non humor, sed ejus in locum corrodescentes materiæ siccæ adjunguntur, quibus calcinantur. Estque cæmentum, & commixtio.

Calcinatio corrosione vaporosa, est quando corpora metallica in tenues laminas redacta per acrem corrodentemque fumum calcinantur.

Aliquando corpora laminata super aquis fortibus, aliquando super aceto, vel recrementis unicarum pressarum suspenduntur; aliquando presertim nobiliora metalla, plumbi fusi, vel argenti vivi afflatu fragilia redduntur, & comminuuntur: aliquando alii modi adhibentur. *V. G.*

Calybem, in crocum subtilem per vaporosum corrosionem redigere gestens, ita procedo. Primum paro aquam fortem ex salis petreæ & vitrioli ad albedinem calcinati partibus æqualibus, eamque in cucurbitam vitream fundo. Post in cucurbitæ superiore parte laminas chalybis suspendo, lutoque vasis artificium obduco, ne spiritus aquæ fortis ullo modo exhalare queant, ac viginti quatuor, horas in arena calida vaporare permitto. Deinde aperto vase laminas eximio, quibus crocus, vel pulvis subtilissimus adhæret, quem lugo-pode detergo. Porro laminas iterum in dicto vase suspendo, & modo superiore procedo, idque tantisper donec nullus crocus ulterius a spiritibus extrahitur, aut in laminis reperitur, Sic plumbum super aceto suspensum calcinantur in cerussam, sic cuprum super recrementis unicarum, atque ita reliqua metalla vaporibus corro-duntur.

Calcinatio

Calcinatio humida immerfiva est, quando corpus liquori alicui immergitur, qui corrodat indeque calcinet: perficiturque amalgamatione, aut precipitatione.

Calcinatio reverberii, est in Calcem solutio. Calx autem generali significatu est pulvis quilibet in partes impalpabiles comminutus, quem & alcool nuncupare consuevere. Itaque sub se comprehendit calcem proprie dictum, Alcool, quod est a levigatione cinerem, & corrosionis atoma.

Calcinon, per reverberium est duplex.

Calcinatio specialiter dicta, & cinefactio.

Calcinatio specialis, est qua principaliter dicta calx in combustionem reverberante efficitur. Itaque a Græcis aptius appellari poterat *πτανωσις* quod *πτανον* efficiat, cujus species quædam *αἰβες* & quam in extinctam seu vivam, è calcario lapide confectam nominant. In hac vel res solitaria calcinatur, vel cum additamentis combustionem penitus adjuvantibus, ut sunt sulphur nitrum, &c. quæ tunc adjicimus, cum valida admodum est indomitaque rei compages. Alioqui volutalia citris dissiparentur, quam a flamma vincerentur fixa. Sed spiraculum debetur nitrosis ut vas sit tutum. Vide *Calcinatum majus & minus pag. seq.*

Calor, est Liber, aut Impeditus.

Liber qui proxime materiam, aut vas materiam continens tangit. Hoc calore proliciuntur, quæ contumacius liquorem emittunt, seu fiat ob siccitatem aut paucitatem, seu quod ob viscositatem & homogenietatem terreis partibus pertinacius adhæreat: & calcinationis fusioni, & aliis operationibus inserviat.

Calor impeditus, est quando ignis a materia, vel vase, ne illud proxime tangat ab alio vase impeditur.

Calor liber, est Carbonum vel flammarum.

Impeditus est arenæ vel scobis.

Caballi,

Caballi, vel *Cabales*, sunt lemures, & astra hominum corpora, qui ante prædestinatum vitæ curriculum repentina morte quapiam extincti sunt. Isti postmodum oberrare putantur super terram, lemorum instar, donec terminus prædestinatæ vitæ completus sit, ut quod vivere corporaliter debebant, spiritualiter adimpleant, si credere fas est, veræque religioni Christianæ diffonum esse non comperiat ex Scripturis sacris, unde petendus lapis lydius, quo reprobatur omne quod ex auro non conflatum est evangelico.

Cacedonium tartarum, est materia peccans in corpore humano, ob separationem facultate segregativa factam, non succedente mox expulsiva.

Casa, dicitur pro camphora.

Cahos, præter omnium rerum congeriem. Theophrasto est aer, & pro Iliaste suprascripto, vel Iliastro sumitur. Et *Chaos*.

Calcanthum, est vitriolum. Vide pag. præcedent.

Calcinatum majus, dicitur omne quod arte spagyrica dulce factum est, quod ex propria sua natura non erat, ut mercurii dulcedo, plumbi vel ejus anima, salis & similia, quæ celerrimæ consolidationis existunt.

Calcinatum minus, est omne quod a natura dulce est, & citissime curat, ut saccarum, manna, tereniabin, nostoch, & similia quæque.

Callena, species est salis petreæ.

Caleruth, est indicium desiderii ad primum perpetuum, ut quum quidpiam in primam materiam redire cupit ex qua prodierat.

Calliette, sunt fungi flavi in plantis juniperinis.

Calx mercurii, est præcipitatus mercurius.

Calx veneris, est viride aeris.

Calx saturni, est minium.

Calx Jovis, est spiritus Jovis

Calx

Calx martis, est crocus calybis vel ferri.

Calx solis, est aurum calcinatum.

Calx lunæ, est argentum, *calx argenti*, vel azurinus flos ejus.

Calx permanens, vel fixa, est incremabilis materia.

Calx peregrinorum, est tartarum.

Calx lignorum, est cinis eorum, qui in vitrum aut aliam materiam non convertitur.

Chaomantia, est ars qua præfagium sumitur ex aëre.

Claretta, est albumen ovorum.

Cambuca, est apostema, vel ulcus in inguine. *Panus inguinis*

Carbones cæli, sunt stellæ.

Carbunculus, est apostema, vel pestilens ulcus ab atro sanguine.

Cardonium, est vinum herbis medicatum.

Carena, est vicefima pars guttæ.

Cassatum, est sanguis in venis invalidus, & mortuus, sanguinis boni transitum & motum obstruens. *Parasia* archidoxis.

Caseus præparatus, est residentia viscosa, manens in fundo lactis ex caseo defluentis.

Cathimia, est argenti spuma.

Cauda vulpis rubicundi, est minium ex plumbo.

Cautela in arte spagyrica, est habitu comparata quædam industria, qua facilius obeunt suas operationes, ac perficiunt artis huius professores.

Cauterium, *Kautir*, est instrumentorum Chyurgorum, quo aperiunt cutem & carnes exustionibus, est etiam medicamentum in ejus locum surrogatum, quod suo corrosivo citra dolorem aperit.

Celsa, musculus alias dicitur vitæ, pulsus per singulas corporis partes oberrans.

Coadunatio, est elaboratio, qua uniuntur disgregata, Appellatur

Apellatur nonnunquam excellentioris speciei nomine Coagulatio; unde extitit illud dogma philosophorum, quod Chymicum artificium, in solutione & coagulatione consistat, quo tamen respicitur ad lapidis mysterium potius. Ita coadunatio est solutionis reductio in his, in quibus fieri potest. Ejus species sunt duæ. Compositio, & Coagulatio.

Coagulatio, est rerum ejusdem naturæ & consistentiæ tenui fluidaque ad solidam coactio. Itaque quæ resolutione aquea, aerea, ignea sunt attenuata, per hanc in corpus homogeneum reducuntur. Et sic coagulatio comitatur multas operas, veluti divaporationem, exaltationem, sublimationem, distillationem &c. Fit duobus modis. Segregatione, & Compréhensione. Estque vel Frigida, vel Calida.

1 *Coagulatio frigida*, est quando res in calido resolutæ, in frigido coagulantur.

2 *Coagulatio calida*, est quando calore conveniente, res dissolutæ coagulantur.

Coagulatio per segregationem, est cum quibusdam segregatis reliquum concrevit. Itaque concretio *σύνθεσις* appellari principaliter poterat. Peragitur calore, quo divaporat, seu exhalat paulatim humor, qui erat causa fluoris.

Coagulatio per comprehensionem est, cum totum simul comprehensum, remissumque ad uniformem substantiam coagulat.

Coagulum, est Mercurius.

Coagulum specificum, est essentia materialis terrea, concreta in consistentiam siccam per coagulationem.

Coagulatio est quadruplex, lib. 7. de natura rerum, pag. 452. Paracel. pri: 10:

Coagulum, Mercurius. Mercurius noster.

Coagulum, *Coagulans*, Sulphur Philosophorum. prima

prima materia unde aurum nostrum. *Fermentum fermenti*, spiritum coagulans. Sulphur coagulans Mercurium.

Cobastoli, est Cinis.

Cobatorum fumus, est Robolt.

Cocilio, est pondus 11 unciarum.

Cælum, Formæ rerum essentielles. Quinta essentia.

Cælum Spagyricum, est suprema pars vasis Philosophici.

Cælum Philosophorum, vocatur id quod transcendit longe naturam elementorum vulgarium, ut lapis Philosophorum, medicina catholica, omnis quinta essentia.

Cænum, est finus.

Cæmentum, est corrosio sicca, qua corpus aliquod metallicum cum salibus corrodentibus, & aliis rebus exiccantibus, stratificatum confringitur, & calcinatur. Fit autem Calcinatio hoc modo — Corpus cæmentandum in tenues laminas redigitur, & in frustula forcipe scinditur: species autem corrodentes pulverifantur, & aceto, urina, vel aqua forti madefiant, ut fiant instar puliculæ (nonnulli istis siccis utuntur) Deinde hujus puliculæ vel pulveris aliqua portio pyxidi cæmentatorię inditur, illique lamina superponitur, & laminæ alia pulveris portio aspergitur, quod stratificatio, & stratum super stratum dicitur. Hanc alia lamina subsequitur, idque tantisper donec pyxis impleta, aut nihil laminarum reliquum est, & tandem pulvere superposito clauditur, lutoque aliquo tenaci juncturæ pyxididis munitæ obturantur, & igni, vel (quod satius est) suo furno imponitur, & secundum gradus cæmentatur, 4. 6. 8. 12. vel 24. horis, imo etiam aliquot diebus, (pro re nata) inibi conservatur. *V. G.* Cum præparare velim crocum Martis seu chalybis per cæmentationem, accipio calcis vivæ recentis quantum opus est, cumque urina

virili aliquantisper madefacio, ut fiat instar pulpæ. Postea hac pulpa pyxididis cœmentariæ fundum ad digitilati crassitudinem tego, eique laminas chalybis superaddo, & vas, (ut superius) impleo, ac luto obfirmo. Omnibus rite paratis, pyxidem in furno nostro cœmentario pono, ignemque tertii gradus ad 4. usque 24. horis continuum. Tandem exempto vase materiam in illo contentam in mortario probe contundo, & per setaceum pello, ut fiat pulvis subtilissimus, ubi calcem a chalybe omnem calida abluo, residuumque arefacio, & accipio crocum Martis præstantissimum. Eo modo etiam fictrocus Veneris, qui operationibus multis inservire potest.

Cæruleum, Græcis *κῡανθ*, *κῡανθ*, Latinis cæruleum propter colorem, Lapis Lasuli, venenatus color, a Germanis vocatur Lasur. Hæc quasi imitantur Arabes, qui Lasuli vocant. *Rulandus*, pag. 161. ponit 17. genera, 162.

Coloratio, per haustum liquoris ingredientis, est frequens admodum colorationis modus per liquidam tincturam, quam res colorandæ potare seu combibere coguntur. Id fit pro natura earum diversa. Quæ porosa sunt, macerantur in tinctura liquida, vel etiam coquantur una, aut irrigantur, perfundunturque sæpius relickationibus interpolitis donec color placeat. Ita vulgo tingunt vellera linamenta, serica, pannos, &c.

Coloratio externa est cum superficiebus duntaxat color exaltatur. Id fit variis modis, quibus aliter atque aliter disponitur subiecti facies externa ad lumen diversimode terminandum, unde oritur color diversus, (isque in eadem specie illustrior, & veluti interpollis, vel oblittereta priore ad diversam nobilior.

Coloratio, per calorem solum modus est colorandi, cum e potentia in actum, seu ex occulto in manifestum color

color protrahitur, adhibito calore duntaxat alteratorio. Neque solum principali extractionis fine hoc fit, sed & inservit tincturis arcanis.

Coloratio, per abluionem est cum fuscities spiri-
tuales, aliæque sordes colorem obscurantes, mutantef-
que aquis acerbis eluuntur, itaque color illustratur,
exaltaturve.

Combustio, est Ignitio, corpora comburendo, in cal-
cem redigens; Incineratio vel vitrificatio.

Comisdi, est Gummi Arabicum.

Compositio, est diversorum coadunatio. Estque mi-
nio & conglutinatio.

Conder, est Thus, Olibanum.

Calx in Chymica significatione, est pulvis quilibet
per ablationem superflue humiditatis, in partes tenuissi-
mas & quasi impalpabiles comminutus.

Calx viva, non extincta, asbestos, fit variis modis.
In quibusdam locis fit lapidibus vel calculis littoralibus,
coloris cæsi vel cinerei, candidive; cuniculis nempe
actis in agris ad littora vel simpliciter collectis calculis
ad littora, aut etiam erutis propriis fodinis, ut fit ad Sa-
lam & aliis locis, Fit ad mare ex testis ostreae, vel mar-
morum buccinorum, & de corticibus ovorum. Est
autem *Calx viva* duplex, coloris candidi, & cærulei;
Vis omnium est adurens, ignea, mordens, crustas in-
ducens; urit in summa, discutit & extrahit. Odit
naturaliter aquam qua accenditur, amat oleum quo
facillimè commiscetur.

Calx Extincta.

Calx manica alba, est Calx alba peregrinorum, vel
ex ossibus piscium majorum, albis vel conchis marinis,
quas in pileis gestant confecta.

Calx assata, est Alumen ex pomis.
major.

Calx.

Camez

Camet, Cames, est argentum.

Canales, Cuniculi. *Canales* recludere. *Canales*, occludere.

Cancinpericon, est calidus equi fumus.

Canua, Syphunculus.

Cantacon, est Crocus hortulanus. *Capistrum auri*, est Borax.

Capsa, Cujus fundum est filis ferreis contextum.

Canæ, carmit, canna, cusanum, Sunt varia vasorum genera.

Capsæ, In quas venæ distribuendæ injiciuntur.

Capitellum, est aqua saponis. *Caput mortuum*, est terra mortua, vel sæx. Vide *Theophrastum*, pag. 28. de natura rerum.

Carbunculus, sumitur pro gemma, habetque nomen ab ignis similitudine, cum ipse ignem non sentiat, propterea apyrusta dicitur. *Ruland.* ponit 6. genera eorum pag. 132. Masculi sunt flammæ lucidioris, ac in sole flagrantis. Fœminæ languidius refulgent.

Carmiti, est obulus.

Carfia, est aqua salis.

Catillus ferreus ex acie temperatus.

Catinus arenarius, est vas terreum, in modum pilei rotundi cum margine trium vel quatuor digitorum, ex terra tenaci factum.

Catma, Limatura auri. *Catrobil*, est Terra.

Catillus cinereus, est vas fusorium, ex cinerum de levi ligno elixatorum, & ab omnibus carbonibus, aliisque spurcitiis defæcatorum partibus duabus, nec non cinerum de ossibus medulla carentibus (ne tamen de porcis, quæ summum dispendium inferunt, desumpta sint) optime tritorum parte una cum cervisia bona, ad massam madefactis, & probe invicem commixtis, in suo mortariolo paratum. Cineribus siquidē madefactis, hoc mortariolum

mortariolū impletur, & pistillū (vulgo monachus dictum) pulsibus tribus ligneo malleo factis in illud cuditur, ac tandem inspersis cribro setaceo cineribus de capribus vituli, aut cornu cerui, unus atque alter pulsus superadditur, atque ut arefiat, eximitur. Fit & in majori forma catillus cinereus, qui in ungulo ferreo formatur.

Cathochites, Veluti magnes ferrum, sugda lignum, gagates & succinum paleas attrahunt & retinent: sic cathochites carnes & manus retinet, innato gummi seu glutino lentissimo.

Cardir, est Stannum.

Cedria, Gummi Cedri.

Cementatio, est gradatio per cementum.

Cementum, est mineralis acuta materia & penetrans, cum qua metalla strata, ad cementandum reverberantur. Et est vel simplex vel mista, & est forma pulveris vel pastæ.

Cementare, *Stratificiren*, est alternis res quasdam ponere.

Centrum Ovi, est vitellum Ovi.

Cepa porci, est Squilla.

Cerdac, est Mercurius.

Ceracio, (Hanc *Geber* definit) esse mollificationem rei duræ, vel succi non fusibilis, ad liquefactionem. Dicitur *Ceracio*, quod medicinam philosophicam instar ceræ igni admotæ facile liquecentem reddat. Quando Philosophi argentum vivum in aurum aut argentum convertere volunt, necesse est ut habeant medicinam fluentem, quæ subito (ut *Gebri* verbis utar) ante fugam ejus, in profundo illi adhæreat, ipsique per minima conjungatur, & illud inspisset; atque sua fixatione in igni conservat, quousque adveniat illi majoris ignis tolerantia,

rantia, jus humiditatē consumentis, & convertat illud per hoc artificiū in momento in solificū, & humificū verum, secundum illud ad quod medicina fuerit præparata. Fit autem *Ceratio* quando corpus siccum & durum suo humore, reiterata, frequenti imbibitione profunditur. Signum perfectæ cerationis Arnoldus nobis describit, in 2. magni rosarii, cap. 27.

Si videlicet super laminam ignitam medicina projecta velocissime, sicut cera, sine fumo se resolverit. Sed illam Philosophis committo.

Cerare, est incorporare, vel miscere.

Cerebrum arietis.

Cerebrum bovis, est tartarum combustum. *Cerobet*, est aqua.

Cerusa, est plumbi ærugo. Omnibus est nota, & in pharmacapolis nomen suum retinet. Nam ex plumbo vel albo, vel nigro fit pulvis. Alii autem definiunt quod cerusa sit ærugo, aut cinis plumbi. Si ex plumbo albo fit, *Hispanica* dicitur & est candidissima. *Dioscorides*, quomodo fireri debet, docet lib. 5. cap. 53. Et addit quomodo torreatur, donec similis fiat sandaracæ; & quomodo cerusa lavetur. Levissima omnium cerusa ad candorem scæninarum adhibetur. *Ovid.* de medicamine faciei. *Para.* habet ejus compositionem.

Chambar, est Magnesia. *Chucef*, est testa figuli.

Ceraunia, Inveniuntur in *Germania* ad flumina, ut Albim *Ceraunia* gemmæ Christallo similes, infecto colore cœruleo diversæ formæ, nonnunquam sicuti clavæ, nonnunquam tanquam pyramides, ut repræsentarent caput Zuccarinum. Integræ nunquam inveniuntur, forsitan propter vim fluminis qua excutiuntur nubibus, & resultationem in terram. Dicuntur provocare dulces somnos, valere contra fulmina, & ad prælia & causas vincendas valere. *Solinus*, cap. 23. de *Cerauniis*.

Chalcij,

Chalchitis, Una est lapis Chalchitis, id est lapis ærarius, id est Marchasita, seu ipsa pyrites, unde æs coquitur : quem Macer, & Mesue lapidem stellatum dicunt. Altera significatio Chalchitis, est alumen capillare, & ærarium, quod in pyrite concrevit. Hinc aliquoties dicitur alumen concretum. Sic *Dioscorides* Chalchitin, id est alumen aduri dicit more Chalchitidis. Videas plura de Chalchitide apud *Ruland. pag. 141. 142.*

Chalcute, est æs ustum. *Chalcos*, est æs.

Chambelech, est Elixir.

Chaomantia, est Ars qua præsagium sumitur ex aere.

Chelidenia, est Aurum

Chelidonius lapis, vel *Gemma Chelinodia*, reperitur in ventriculis hirundinum, captis pullis hirundinum crescente Luna, *Dioscor. lib. 2. cap. 47.* Sc. his, qui primo partu exclusi sunt; dissectis illorum ventriculis reperiuntur duo lapilli magnitudine, ut ipse vidi, seminis lini & ejusdem formæ : unus niger, alter rufus apparet. Vel ut vult *Dioscorides*, unus colore varius, alter purus. *Ruland.* dicit se vidisse nigros & rufos lapillos. Rufi seu purpurei, dicuntur valere contra insaniam, & epilepsiam; & gratiam conciliare. Nigri, sedant iram, valent contra febres, malos humores, conducent & oculis.

Cenigdam, vel *cenigotam*, est instrumentum Chyrurgicum, quo cranium capitis epilepsia laborantibus aperitur. *Ceniplam.*

Cinificatum, idem quod calcinatum.

Cerviculæ, spiritus est ossis de corde cervi.

Chymus, est fæx. *Chymia* fæculentia. *Chymus*, Massa.

Chiromantia penes Paracelsum, non solum circa linimenta manuum consideratur, verum etiam in reliquis indiciis in toto corpore observatis, venis atque ductibus.

Cineritium,

Cineritium, est cimentum auri vel argenti, quod à nonnullis regale vocatur.

Cherva, est cataputia.

Cheiri, Paracelsicum absolute positum absque ulla adjectione, si de mineralibus fiat sermo, argentum vivum denotat, si vero de vegetabilibus, flores vegetabiles. Cum per adjectionem reperitur ad hunc modum, flos cheiri, ex argento significat album elixir, vel ejus quintam essentiam, non secus atque flos anthos, auri rubrum elixir.

Cherio, est externorum elementorum occulta accidentalis virtus, & non qualificata natura caliditatis vel frigiditatis.

Cherionium, est id, in quo natura non potest alterari, ut Crystallus à natura induratus liquefieri non potest, ut ille qui fabricatur arte.

Cherubin, est virtus & influentia cœlestis, dominatio atque potestas super omnes dominationes & potestates, à Deo procedens in terram, & super omnes homines. De hac divina gloria legitur amplissimè apud Paracelsum, in expositionibus Psalmorum David.

Clissus, est virtus rerum occulta vadens & rediens unde primum exivit, ut virtus radicum in caulem transit, ac reliqua quæ surgunt ex eis, tandem in eas revertitur post autumnum, ibidem per hyemem totam delitescit usque ad primum ver, & æstatem.

Citrinulus, est crystallus pallidus.

Citrinulorum, pharmacum est ex colcothare, id est vitriolum calcinatum, & in suum alcali reductum: comparatione facta ad crystallum, ob transparentiam ejusmodi salis pallidam, diaphano crystallo per similis.

Citrinula, est flammula, herba Paracelso multum familiaris, ut passim in suis scriptis reperiat.

Citrinatio,

Citrinatio, est resuscitatio.

Chybur, vel *cibur*, est Sulphur. Pag. 488. Para. de natura rerum.

Chisir minerale, à nonnullis interpretatur aurum, verum ego ex præcedentibus judico esse quodcunque sulphur generis metallici.

Cist, vel alias *kist*, est capacitas duarum mensurarum vini, vel sesquimensuræ juxta locorum diversitatem, circiter libras quatuor.

Cæli planetarum, apud Paracellsum proprii sunt orbes ipsorum, spheræque, non fictitiæ, quibus tribuuntur motus ab infidelibus, quos etiam æquè cognoverint in cælo, atque potuerunt in terris *Empedocles*, & *Plinius*, Physicorum historiographus, Æthnicas flagrationes investigare. Si quod in terris est ignorarunt, quod immenso distat intervallo, qui bene dijudicare potuerunt aliter, quam per fallaces conjecturas? Siquidem ob suam infidelitatem, veri nullius fieri participes ex suis speculationibus ac imaginationibus æquum esset. Cum veræ visiones meditationum fidelibus duntaxat reservatæ sint à Deo, falsæ contra procedunt ab inimico veri, speculationesque sequuntur infidelium, quibus in sortem ea pars contigit.

Coboph, Paracelso familiarissima dictio, repetitiones significat distillationum, ad fæces reddito liquore ab eis tracto sæpius, qui vel materiæ proprius est & naturalis, vel in vehiculum adjectitius.

Cohos, est omne quod cutis in toto humano corpore concludit, allusione ad cahos facta, quo jam in ordinem divinitus redacto, & non ut prius informi, cuncta comprehenduntur quæ creata sunt, ad minoris ordinati cahos, vel cohos utilitatem.

Chelonites, Prope villam quæ nunc crasse dicitur *Calpu*, ubi est scaturigo cujusdam fontis irruentis in Albim,

Albim, locus amœnissimus & fecundissimus chelonitis gemma est inventa, variarum specierum. Primum, quæ forma omnino repræsentabat cochleas marinas, est & chelonitis alia forma, nempe oblongum referens aquaticam concham tornatilem, quæ hinc inde reperitur ad flumina, ut ad Albim. Videntur hæ chelonitides habere vim ostracitis. Nonnunquam Chelonitis perfecta, & sola illa, nonnunquam vix inchoata, nonnunquam perfecta, sicutamen ut pro parte alteri lapidi adhæreret; interdum duo vel tres perfectæ vel imperfectæ una erant: interdum magnitudine magnæ fabæ: interdum adeo parvæ, ut formæ visum fugerent; interdum fulvæ, candidæ, nitentes in morem onychis: interdum nigræ lineis egregiis cochleæ marinæ in modum expressis.

Reperitur etiam Chelonitis candicans, veluti onyx guttulis quibusdam. Alias Chelonitidem volunt reperiri in corde testudinis. Sed *Plinius* Cheloniam illam vocat, & dicit esse oculum *Indicæ* testudinis.

Chemia, est ars separandi ex quolibet mixto essentias, concinnandique magisteria artificum. Docet id auferre quod gradum diminuit, detinet & impedit, docet falsum a legitimo separare, & ad perfectionem res adducere. *Theophrastus*, lib. 3. *Parag.* Ducit facilius cocta & præparata quam cruda & imperfecta. Quidam derivant a *χέω* fundere. Cur vero, quia corpora omnia liquat, ut constat ex dictis.

Christi-pabulum, est urina virginis.

Chroma, est color. *Chrysocalcos*, est Auri chalcum.

Chrysos, seu *chryson*, est aurum.

Cibatio, est corporatio.

Cicinum Oleum, est Rhaphanticum.

Cinnabaris, verum Cinnabarim, veteres dixerunt sanguinem draconis, & adhuc nomen retinet. *Rulandus* assentitur

assentitur eis, qui cinnabarim succum, seu lachrymam alicujus herbæ vel arboris potius esse volunt, quod ipse gustus & sapor indicat. Ferunt arborem esse in Libya, & finitimis regionibus proceram, ex qua ille Draconis sanguis manat : perinde atque in Rhetis è larice, & apud *Germanos* a picea, & abiete tempore veris manat resina, quam medicamentarii *Itali* pro terebinthi resina vendunt, cum vera Terebinthina Mastichæ Chix colore dicitur esse similis, Platearius quoque sentit sanguinem draconis, esse arboris aut herbæ succum in *India* aut *Persia*.

Cinnabaris Metallicus, est Minium, Factitium, vel Nativum.

Theophrastus verum illud Minium Cinnabarim, ob coloris similitudinem nominat, ut alii *Græci*, (non quod sit vere cinnabaris, id quod *Dioscorides* & *Plin.* libris citatis etiam volunt) Postremo cum minium nativum, ut Sandaracha rubet, nota illorum differentiam. Ex Minio sæpe elaborato sive rudi conficitur argentum vivum, quod è Sandaracha minime fieri potest : Imo dum lavatur vena minii, ut postea teratur, pars ipsius in argentum vivum mutatur, idque rursus siccatur, & contritum redit ad suum colorem : Et sicuti dicimus minium, nativum, & factitium ; ita agente vel usu, dicitur rubrica sinopica, rubrica fabrilis.

Factitium, Quod conficitur ex argento vivo & sulphure a Chymistis : a *Germanis* dicitur factitium Cinnabari vulgare. Est aliud minium adulterinum etiam, quam illud quod Cinnabarim vocant, quod hodie solum minii nomen retinet, & conficitur ex plumbo : Est & tertium genus adulterinum, in argentariis & plumbariis metallis, exusto lapide quodam in venis reperto.

Cinesactio, est qua fiunt Cineres, Licet nonnunquam & fuligo metallica, & Alkali nominentur cineres, proprie

proprie tamen crematilibus, seu inflammatilibus competit. Horum combustorum reliquiae sunt proprie cineres.

Cinis bederae, est Cinis Clavellatus. *Cinis Clavellatus*, est Alkali.

Cinis ex cinere, est aqua extracta. *Cinis cineris*, est congelatum coagulans.

Cinis sarmentitius, est cinis ille non tantum utilis Medicis, Fermentum fermenti, Chyrurgis, sed & Chymistis. Continet vim salis at leniorem. Corrodit excrescentias carnis, &c.

Cineris vena, est Fraxini.

Circulatio, est liquoris puri per circularem solutionem & coagulationem in Pellicano agente calore exaltatio. Liquidarum n. rerum, quae attenuari sive resolvi in aërem, indeque vicissim in liquorem redire possunt est tantum: & sequitur potissimum extractiones, quibus fiunt essentiae. V. G. Multum operæ & studii in vera spiritus vini extractione impenditur, ut ille sine omni phlegmate haberi possit. Quotiescunque n. elevatus fuerit, semper aliquid phlegmatis secum ducit. Proinde circulationis modum hujus exemplo demonstrabimus.

Sumitur vinum generosissimum quod ad manum haberi potest, illudque in capaci circulatorio funditur, sigillatque orificio in balneo maris ad 14. dies ponitur, ut continue aqua ferveat; Postea eximitur, & in phialam funditur, calidumque hyemis tempore in frigida nivali aqua apposito & agglutinatio alembico cum receptaculo, æstate autem in cella, vasi conchas glaciales continenti imponitur, & spiritus purus ab omni phlegmate liber alembicum transcendet, & in receptaculum dilabitur. Quando nihil amplius ascendit, receptaculum amovetur, phialaque eximitur cum vi-

no quod nullum verum spiritum, sed tamē vinum adustum (ut vocat *Theophrastus*) continet. Spiritus hic vini adhuc in circulatorio positus, tamdiu rotatur, donec amplius de vitro in vitrum fundi nequit, sed per distillationem seu humidam elevationem promovendus est. Quando autem materia, in quam agere debet receptaculo imponitur, facile illam amplectitur, & fugam relinquit.

Circulatorium, est vas vitreum, ubi infusus liquor, ascendendo & descendendo, quasi in circulo rotatur. Varia sunt hujus genera vasa, sed duo precipue sunt majoris momenti & usus duntaxat. Pelicanus nimirum, & diota.

Circulus, est instrumentū rotundum vitris absciendis ex ferro factum, perfringuntur hoc modo. Circulus candefactus vitro apponitur, illudque tamdiu stringit, donec fervescat & incalescat, cumque adhuc fervet frigida gutta immissa, aut frigidi halitus affluxu dissilit, atque dirumpitur.

Comminutio, est cum in minutissimas partes per colisum cum aliquo rem redigimus. Et inservit ei nonnunquam rei exsiccatio, tolltio, cribratio. Nam cum non omnia possint simul attenuari subtilissime, per angustum cribrum excutienda sunt subtilia, & opus cum crassioribus repetendum.

Colliquatio, colliquefactio, est plurium fusilium in igne ad unum compositum per igneam eliquationem conjunctio.

Colophonia, est pix Græca, gummi pinii vel resinæ.

Clareta, est Albumen ovorum, ovi albor, leucon ovi, Leucoma.

Chymia, Ἀποτῆξις fundo. Sub solutione etiam coagulatio a chymicis antiquis subintelligitur: unde pervulgatum illud. Solve & coagula. Ars Chymia, est

est ars physica separandi purum ab impuro ad conficiendum medicamenta, tam corporibus humanis præstandis, quam metallis ad summam perfectionem perducendis, accommodata.

Clepsydra, est subductio liquoris, per vasis solidi subtus perforati oculum. Ea res olim fiebat in horariis machinis, unde nomen habet; quanquam non aqua tantum subducatur, sed & oleum, & fusiones mineralium. Oculum autem metallurgi in sua fornace foramen per quod hinc subducitur, unde hoc appositum vocabulum est, quanquam in ejus locum tubuli, epistomia, crenæ canales, &c. inveniant. *Clarum*, est quod fit è Crystallo.

Climia, Ereps, est Cathimia auripigmenti.

Clyssus, est species composita, ex ejusdem rei speciebus variis seorsim elaboratis.

Clyssus, totam rei essentiam complecti potest, quandoquidem abjectis impuritatibus & fæcibus quicquid in ea est essentiale ad unum redigitur compositum. Vel est extractio subtilitatis omnium plantæ partium in unum esse commune coiens: Et duobus modis uniri potest, sive, ut omnes è diversis partibus extractæ essentia, jungantur, & incorporentur: Sive ut oleum, in una sit cucurbita, in altera sal, in tertiâ liquor, atque ita unico alembico subjecto distillantur per communem canalem, & sic uniantur. Sed non ita facile hoc succedit. Non enim pariter scandunt aquæ & sales. Itaque in diversis oleis & aquis id fieri possit.

Corpora cœlestia Spagyrorum, Sunt virtutes astrales in sua materia.

Chrysei, Sunt Stellæ quæ emittunt lucidos flavos radios.

Chrysites, est gemma pretiosa, apud *Plinium*, lib. 37. cap. 10.

Chrysites,

LEXICON CHYMICUM. 63

Chrysites, est squama auri, vel aurum : qui provenit ex plumbo probato & liquefacto.

Chrysite, est terra aurea, in qua parvis terræ partibus immistæ sunt parvæ auri partes.

Chrysocolla, terra viridis. Græcis & Latinis est *Chrysocolla*, quasi gluten auri. Duplex est, *Nativa*, & *Factitia*. *Dioscorides*, lib. 5. cap. 54. de nativa agens primas tribuit *Armeniacæ*, secundas *Macedonicæ*, tertias *Cypriæ*. Habet *Daica* & *Germanica* multis locis excellentes. Effoditur in *Hungaria*, *Burgundia*, *Goldbergæ* in *Silesia*, & hinc aurum conflatur. Hunc nativum quidam boracem vocant, non autem est lapis borax de bufonibus. Possit dici *Chrysocolla* viride scissile, sicuti ærugo æris viride rasile dicitur. *Plin.* lib. 33 cap. 5. definit *Chrysocollam* nativum humorem esse in puteis per venam auri defluentem, crassescente limo rigoribus hybernis usque in duritiem pumicis, laudatiorem in ærariis metallis, proximam in argentariis, tertiam aurariam, quartam plumbariam. *Diosc.* *Factitiam* enumerat inter ærugines simpliciter æris, qua utuntur aurarii, & olim utebantur medici. Fit hæc nativa ex urina infantium, & hæc tincar & borax dicitur. Sic cognata sunt hæc metalla, ærugo æris nativa, quæ dicitur viride æris rasile, & *Chrysocolla*, quæ dicitur viride æris rasile. *Chrysocolla* nativa habet vim discutiendi & exedendi. Conflatur ex nativa *Chrysocolla* & cæruleo optimum aurum; Nota quod in lapide illo ubi terra viridis, id est, *χρῆστος*, insint. Tertium quiddam candidum scintillarum modo lucet, quod vocant micam, & felium argentum Metallici. Habet colorem argenti, sed argentum non est. *Serat.* dicit nativam *Chrysocollam*, quæ in ripis maris invenitur, esse ex speciebus salis cal. & siccam quarto gradu.

Dicitur azot, Rebis, aqua Sulphuris, vinum aninum, Flos, &c. *Ruland. pag. 148.* enumerat sex species Chryocollæ.

Chryfocolla est venenata plus iusta doſi accepta ſecund. *Dioſcor.* ſed medici utuntur caute ad partum facilitandum.

Clorites, gemma, Secundum *Plinium.* eſt gemma pretioſa viridis coloris, inſtar graminis.

Coaſpites gemma, A Coaſpi fluvio nomen accepit ſecundum *Plin. lib. 37. cap. 10.* Gemma pretioſa.

Concha, vel Alveolus vitreus, eſt vas plerumque vitreum, in modum alvis formatum, cum ore & manubrio.

Chryſolithum gemmam una cum hyacintho mittit *Æthiopia* &c. aureo colore tranſluentem : unde nomen habet. *Plinius* dicit eſſe pallidi coloris die, & noctu ignei. *Albertus* Chryſolithum aurei coloris gemmam horis matutinis dicit pulcherrimam apparere, in aliis horis non adeo formoſam, & ſibi diſſimilem, corrumpique eam & fugari ab igne, quia ab illo inflammatur. Facit autem idem ejus ſpecies eſſe Marchaſitam auream, quam vocat & alium lapidem coloris cærulei & rubei.

Vis Chryſolithi eſt bones excitare ſpiritus, melancholiæ adverſari, lemuribus nocturnis, curare ſcabiem & ulcera, & mitigare colorem febris.

Clorofis, Morbus, qui apud nos vocatur virgineus, *The green ſickneſſe.*

Cheras, Item ſtruma, eſt tumor in quo grandula oriuntur. Vocatur etiam ſcrotula.

Coloritium, eſt gradatio coloris per paſtam acutam, quam coleritium etiam nominant. Itaque tingendi quidam modus eſt metallis principaliter deſtinatus. Nec valet niſi in ſuperficie, non enim alte penetrare poteſt

potest propter corpulentiam, nisi diluatur liquore copioso pastu, atque ita commutetur in formam lixivii.

Colcothar, apud Paracelsum proprie intelligitur vitriolum & serpens, aut lacerta viridis, quæ propriam caudam devoravit, hoc est, quod aqua propria fixatum est ad hunc modum, videlicet. Ab ipso tota sua per distillationem abstrahitur aqua, quæ rursus capiti suo mortuo trito redditur, & reasunditur, abstrahitur ut prius, atque refunditur toties cohophando, usque dum eo devenerit, ut nullam de se præbeat amplius aquam, quantumvis urgeatur igne severius. Communius etiam intelligitur caput mortuum, simplici modo citra cohophationem rubificatum ex vitriolo, quod etiam atramentum rubeum appellatur a nonnullis. Et ironice vocatur à Paracelso *Henricus rubens*, in derisionem aliquorum ementitorum chirurgorum & circulatorum, qui hoc solo medicamento conabantur omnia cum ulcera, tum vulnera curare, & huic unico remedio, tanquam anchoræ sacræ innitebantur, perdetes potius ægros quam servantes. Nec desunt adhuc qui hac tempestate vitriolum, sulphur & alumen concremata, vulgo passim per omnes fere nundinas exponunt, magno pretio venalia, quæ vili pecunia comparant, lapidem sanctum prædicantes è longinquis & ultra marinis regionibus allatum, imo ex proxima pharmacopolia, quo cuncta curantur ulcera & apostemata, præsertim oculorum negotiatoris ulcus in apostema rursus intumescit rusticorum mummulis. Sic mundus in ævum decipi concupiscit, ut nullo unquam admonitus exemplo vel periculo resipiscat. Habeat igitur quod quærit.

Colica, est tartarus resolutus, morbus intestinorum fixus in intestino collo.

Colica, diathesis.

Coleritium, est liquor compositus ex correctivis metallorum

tallorum inimicissimis materialibus, quo probatur aurum ad lydium lapidem affricatu, & cui nullum metal- lum præter aurum solum resistere potest, unde cogno- scitur è vestigio si quod aliud auro permixtum sit, hoc omne mox evanescit mutato colore ea parte qua coleri- tium illitum fuerit, cætera non madefacta colorem affri- cati auri servante. Putum vero ac purum nihilo prorsus immutatur eo liquore.

Cometæ, est gutta semis.

Complexio, est natura patris. Alias est qualitas cali- di, vel frigidi: hoc habet naturam agnatam sibi humi- dam, illud vero siccam. Duæ sunt igitur complexi- ones, & non quatuor. Nam calidum propria natura simplici non permixta, semper est siccum, & si quando- que humiditatem admittit à frigido mutuatur, ut hoc ab illo siccitatem, quam aliquando recipit acciden- taliter.

Confirmamentum, est astri corpus in homine, vel est syderium in homine, vel astrale corpus.

Confortativa, aut *confortantia*, sunt medicamenta, quæ corda hominum atque naturam corroborant, ut ex- pulsiva virtus ejus valeat accidentia noxia quævis ex- cludere coho. Potissima totius medicinæ methodus, in qua totus spagyricus labor potissimum insudat. Nam sibi metipsum natura medicus esse debet, homo, cui medici nomen tribuitur, minister naturæ tantum, & servus veri medici. Siquid ultra præsumat, temerarium esse naturæ persecutorem, imo perditorem hominum, est quod sciatur, nec id celatum oportuit.

Congelativa, sunt medicamenta fluxus omnes sisten- tia, comprimantia, & exiccantia.

Congluten, vel *conglutinatum*, est quod ex putrefacti- one in materiam glutinosam vertitur.

Cor inter mineralia, dicitur aurum. Ignis etiam, vel maximus ardor.

Corbatum

Corbatum, est cuprum.

Cornu cervi, in chymicis, est alembici rostrum. Est etiam in medicinalibus apud Paracelsum herba vulneraria, ob similitudinem foliorum ad ejusmodi cornua alludentem naturaliter, ex arte signata.

Corpus, est subjectum in quo virtutes rerum delitescunt.

Corpora supercœlestia, sunt ea quæ per mentem in imaginatione solum, & non per oculos carneos cognoscuntur. Spagyrorum subjecta sunt mirabilium operum.

Confusio, quæ est synchesis, est Commistio actu liquidorum, quæ per se fluere possunt. Itaque & consistentia, tum partibus, tum toti, aquea est seu fluida. Quæ enim eliquata sunt, posteaque confundantur, ut pix, & cera, vel resina &c. principaliter sunt colliquationis, licet ministraret illis confusio obiter, cum & sine confusione possent congregari.

Chybur, est sulphur; *Chybur* hoc modo paratur, quo nihil ad pulmonem melius valet. Misceatur *Chybur* calcibus mineralibus, & inde ter sublimetur: hoc *Chybur* da ægroto, quod avertit omnes defectus pulmonis, cumque integrum & absque omnibus morbis conservat. Estque balsamus pulmonis & pectoris, neque simile arcanum in viribus rerum quærendum est: nam in nullo exterior pulmo est positus magis, majusque arcanum ad pulmonem latet, nisi in solo *Chybur*, *Para.* de natura hominum, pag. 488.

Conjugium, Copulatio.

Conglutinatio, est per glutinem compositio, manente natura congruatorum. Et est reductio, seu restitutio in integrum. Glutinum autem pro natura cujusque varium est, & dicitur hic omne, quod visciditate tenaci conjungit alterum alteri, aut etiam coercet.

Conterfehe, Liquor quem exsulant parietes fornacis.

Contus, *A gage or long pole*. *Contus ferreus*, *Contus fossorum*, *Contus tertius*.

Cornelius, vel *Corneolus*, potius gemma seu lapis. Alius est insignitus rubedine, alius remissor coloris carnis, alius insignitus candidis pinnulis, alius candidis lineis, alius omnino obscurus in rubedine, alius multum nitet, sicut minium. --- *Carneoli*, vis est stringere sanguinem, sistere menses emorrhoidas: Fertur mitigare iras, abstergit in dentitricio dentes. --- Et sigilla annulorum crebro fiunt ex *Corneliis*.

Corocrum est fermentum.

Corallus, *Corallium*, *Bassad*, *Beseth*, *Bassath*, est nihil aliud quam frater marinus, qui alto extractus induratur, atque emergit, & protinus concrevit obfuso aere. Sic lapis lyncurinus, ex urina lyncis aere congelatur, aere in gemmam corallium. Teste *Plinio* & *Sol.* Uniones molles in aquis, exempti protinus aere durefcunt, Contrarium fieri in alnis & filice dicit *Pontan.* in meteoris c. 41. de amaris fontibus.

--- *Videas lapidescere Sarni*

Cæruleo sub fonte alnum, filicisque maniplos
Et palcæ intortos lento cum vimine culmos.

Nam sicut planta coralliorum aere congelata fit lapis: ita alnus & filix herba in aqua fontis Sarni fiunt lapides: plura videas apud *Ruland.* a pag. 171. ad 173. *Corallium* nigri coloris rarum est, & magno in pretio, contra morbum phrenesim præsentissimum est remedium. Proculdubio ex viscositate terræ factum est, induratum calore proprio & aqua. Ars quoque imitando

tando naturam corallia facit, quæ optime mentiuntur
nativa. Consule Chymistas quosdam, qui illa com-
ponere probe sciunt.

Cortex æris, est bractium, flos æris.

Cotricula, experiri aurum.

Craticula, est instrumentum ex bacillis ferreis qua-
dratis digitatis crassitudinis, juxta se in acutum ita po-
sitis, ut semidigitale spatium inter illos intersit, factum
focis conficiendis, carbonibus sustentandis inser-
viens.

Creta nigra, est sulphur nigrum.

1 *Creta argentaria*, in qua micæ argenteæ inter-
nitent.

2 Rara mollis.

3 Dura.

4 Lutea mollis Waldenburgica, quæ facillime lineas
ducit.

5 Tephacea.

6 In cinereo violacea dura.

7 Cærulea, quæ effoditur in Thuringia prope op-
pidum Mogellam, quæ fabri in pingendis parietibus
utuntur.

8 Viridis dura.

9 Subviridis.

10 Nigra mollis.

11 Nigra mollis argenteis maculis nitens.

12 Nigra dura.

13 Fabrilis candida, ex qua Catalani ad Matronam
parietes & muros extruunt, unde Argeriæ portus ex-
structus.

Crocus, Aurichalcum.

Crocus, Flos.

Crucibulum, est vas fusorium ex terra igne contuma-
cissima factum, acutiore basi, & tereti in ampliorum

capacitatem forma triangulari vel rotunda desinentem, ad fundenda & eliquanda mineralia & metalla formatum. Fit etiam crucibuli species, quæ vulgò testa appellatur, fundendis metallis adæquatum.

Crystallus lapis, est concretus gelu vehementiori ex nive galacieque, nec reperitur alibi quam ubi maximæ hybernæ nives vigent. Et glaciem esse certum est, quia inpatiens est caloris. Et veluti Electra, ita crystalli arte parantur & absterguntur. Infestantur Crystalli vitiis quamplurimis, scabro, rubigine, maculosa nube, occulta vomica, præduro & fragili centro & sale, capillamentis rimarum. Crystallus habet usum medicum in cremandis corporibus. Posita sub lingua dicitur restinguere sitim, trita & cum melle mixta mulieribus auger lac. Veteres Astrologi crystallum Soli dicarunt. Crystallus per congelationem chymicam lapillus est factus.

Congelatio ejusmodi fit, humore aqueo secedente, & congelabili succo consistenti, in formam lapilli, quod sine calore evidenti in cella fieri potest. Si tamen pars aquositatis divaperando dissipatur, opus procedit citius. Itaque lixivium glaciei solent decoqui ad crassitien sapa-lem, aut sedimento facto, quod aqueum innatat depleri. Reliquum congelat eo facilius.

Crystallus, est lapis albus, transparentes, glaciei per-
 similis coloris: constat ex igne & frigiditate. *Para. pag.*
545. lib. vexationum.

Cucurbita, est vas plerumque turbinatum, in cucurbitæ, vel pyri formam utero turgescens. Cucurbita alia fundo globoso prædita est, alia plano.

Cucurbita caca, est vas in quo dissolutiones salium, aliarumque rerum.

Cubil, est terra rubea.

Culatium, est calcinatum.

Crepitum,

LEXICON CHYMICUM. 71

Crepitum inversum, est Tartarum correctum.
Para, in Chyru magna. pag. 419. folio.

Crepitus, est morbus Gallicus. *Para*, in Chyru magna folio, 463. pag. 2.

Capri vitriolum quando fit. *lib. 5. de natura rerum*, pag. 416.

Capri balsamus quomodo fit. *ibidem* pag. 418.

Capri sublimatio, in Chyru magna, pag. 62.

Compositum, Multae res in distillatione fixantur, & praesertim si res fixandae aquam in se continent, ut vitriolum: quod si fixatur, Colchotar vocatur: Alumen, si propria aqua fixetur, vocatur alumen sacchari, quod & in liquorem resolvitur, qui si perrelinatur per mensem, aquam parit dulcedine succari, quae quidem magnae virtutis est, & praestans arcium in medicina, ad restringendum ignem microcosmicum hominibus Metallicis.

Cuprum, est aes ustum.

Cyperum, Aes. Idem Venus, Cancer.

Caryum, *Caryum*, est Chelidonia minor.

Cyrtis, *Cymis*, *Carya*, est vas simile urinali.

Cytania, *Cicumma*, est fix olei, & de Creco.

Corriso, est Calcinatio res coagulatas per corrodes spiritus in calcem reducens. Estque vaporosa, vel immersiva.

Corriso stratificatione fit Calcinatione, cum id quod corrodendum est, vicissim in vase aliquo sternitur cum pulveribus corrosivis. Est autem id, vel in lamellas ducendum, frangendumque, vel in particulas convenientes comminuendum, veluti limaturam &c.

Corriso, per pastam fit cum laminarum metallorum vel lapidum inducantur pulicula coloritii, & veluti emplastrantur: Illata lamina reponitur alicubi, donec fit corrosa. Oportet puliculum esse ex separabilibus, ut salibus, calchantho, aceto.

Corpus

Corpus invisibile est anima, siquidem tenet me iū inter corpus visibile, qua de causa corpus ea parte vocatur, & invisibile dicitur, quia participat cum spiritu invisibili. Notandum interea has definitiones physicas, & non theologicas esse, ne quis ansam calumniandi sibi faciat.

Corpus physicum, est subjectum naturæ.

Consolidativa, sunt externa chirurgorum medicamenta, vulnera & ulcera carnibus recentibus explentia, & cicatricem obducentia.

Consolida, quæ alias dicitur a Paracelso Aurea Sophia, est herba quædam flores habens citrino colore tinctos & rotundos ut flammula, frondes vero hyssopo non absumiles, in Carinthia vulgaris admodum, in aliis regionibus non usque adeo frequens, neque nota.

Constellatio, dicitur supernorum astrorum, vel corporum in inferna virium atque virtutum impressio, & operatio, qua conveniunt in concordantiam quandam naturalem. De hac habetur excellentissima præ cæteris ars & scientia physica, quæ proptie Physionomia signata rerum naturalium, in sympathia superiorum ad inferiora dicitur, non extans, sed eum plærisque aliis Paracelsicis scriptis excellentioribus suppressa. Quæ si prodiret in lucem, tum demum cognosceretur ab invidis naturæ persecutoribus, & ipsius, qualis Philosophus & Physicus extiterit Germanus Apollo Paracelsus, quantæque intervallo Græcos & infideles Philosophos omnes à tergo reliquerit.

Constrictiva, sunt chyrurgicalia medicamenta stipitica, sua virtute labia vulnerum comprimentia. De his lege supra secundo tractatu de specificis.

Contorsio, tormentum est intestinorum, Seu Misere mei.

Contractio

Contractio, & *contractura*, membrorum est impotentia, viriumque suarum naturalium destitutio.

Corrosiva, sunt chyrurogorum medicamenta superfluas & invalidas carnes exedentia. *Cathartica*, nemomena, septica.

Conservativa, Physicorum præsertim, sunt medicamenta, vitam & corpus à corruptionibus præservantia. Talia potissimum ex eis rebus petenda, quæ longiorem vitam ac temperatiorem à natura nacta sunt, qualia sunt inter vegetabilia quæcunque semper verent hyeme pariter ac æstate, longiorique tempore perseverant: inter animalia quæ diutius ac sanius vivunt: inter mineralia, quæ mumialis essentia liquorisve plus habent: & inter metalla, quæ sunt ærugini minus obnoxia. Talia non sunt conserva rosarum, violarum, & cætera, quæ conservatione ipsamet indigent, ac mutuuntur à facaro. Pudet priscorum inventa recensere.

Costrum, intermedia pars diaphragmatis.

Cotoronium, est liquor.

Coruscus, est auricula muris.

Cortex maris, est acetum Philosophorum.

Cruor salis, est sal separatum à primo sale, vitio secundæ digestionis.

Cycima, est lytargirium.

Cydar, est Jupiter.

D

D*Aura*, folium est ellebori, alias aureum.

Demotinus lapsus, repentina mors

Descensorium, est furnus chymicus, in quo deorsum fluit liquor à crassa materia separatus. Illa est callida aut frigida. Vide pag. seq.

Derses, est occultus terræ vapor, ex quo nascitur omne lignum & crescit.

Diapensia, est alchimilla.

Diaphonum, est id quod transparendo lucet.

Diaphoreticum, est medicamentum sudoris expulsiuum.

Diasatyrion, est confectio venerem excitans.

Diateffadelton, est mercurius præcipitatus.

Dienez, sunt spiritus duriorum lapidum habitatores.

Dabat, est viscus.

Dach, Saxi species.

Dactyletus, est Hermodactylus.

Daib, *Deheb*, *Deab*, est aurum.

Danic, est pondus seu granorum.

Dansir, *Densir*, est Arena.

Daram, est Gemma.

Debessis, est testudo.

Degegi, est Gallina.

Debene, est sanguis. *Dem*, *Dehin*.

Dehenes, *Duenes*, est atramentum.

Debenex, *Duenec*, *Dubenec*, est vitriolum Romanum.

Deliquium, est descensio frigida, quando corpora coagulata

agulata cellæ, aëri puteo, aut alio frigido & humido loco super marmore, tabula vitrea, vel in manica Hippoc. (ut vocant) exposita externæ humiditatis hisce corporibus sese adjungentis adjuvamine, in liquorem resolvuntur, & in subjectum vas defluunt & distillant. Resolvuntur autem in frigido potissimum pulveres calcinati, salia, & ejusmodi alia corpora salium naturam redolentia, sed omnia quæ in frigido resolvuntur, in calido rursus coagulantur.

Deliquium in aëre, est liquatio conereti, quæ fit insinuante se humiditate externa, & siccitatem resolvente ut fluat. Ita resolutum quod est, liquor vocatur, & consistentiam habet aqueam. Quamquam n. & lapides calcarii dissipentur ab humiditate aërea, vel aquea; hoc tamen nec liquatio est, nec liquor, quod inde existit, appellatur: *Deliquium* est duplex, scilicet, Vaporosum & Embapticum.

Deliquium vaporosum est, cum res in subtilem pulverem redacta aëri vapido exponitur, & humescendo in liquorem solvitur. Ille vero aër vapidus modo calidior est, modo frigidior, qualis est subterraneorum irriguorum. Et res solvenda nisi per se sit apta, ad talis potissimum, vel similium naturam elaborando adducitur, quod fit maxime calcinando, aut ad eam siccitatem redigendo, quæ humiditatem externam avide combibat, & prompte disfluat. Necesse enim est tenacem compagem solvi, & friabilitatem quandam salis induci.

Deliquium Embapticum, est cum res in humorem demersa eo usque detinetur, donec deliquerit. Hoc fit dupliciter, nam res aut vasculo contenta immergitur, aut ipsa humoris substantia non accedat, vel saltem tenuissimus sudor permeet, veluti cum in vase certo, vel vesica bubula imponitur, & cum delicuit, extrahitur; quæ res si humor est calidus (quod fiat plerumque)

que) simulacrum balnei est : aut in ipsum humorem finitur diffundi, seu nude, seu lintea petia interveniente, qua simul segregentur sordes, & hic quoque vel frigidus liquor est, quo pacto gummi succi inspissati, ut saccharum, &c. solvi possunt, vel indiget calefactione, ut in manna, & similibus, pinguedinem succumve tenacem habentibus. Humor ille qui est medium solutionis, talis esse debet, ut si eum segregatum cupimus, facile possit denuo separari, nec peregrinam qualitatem invehat soluto, nisi studio quærimus simul alterationem ejusmodi.

Deneguat, est Borax.

Denodatio, est solutio.

Derquet, est vernix.

Destillatio per inclinationem, est quæ fit vase continente materiam in latus inclinato, rostro deorsum vergente. Illud vas cum plerumque sit retorta, etiam distillatio per retortam opus nominantur. Nonnunquam distillatio per descensum dicitur, quod parva sit elevatio, indeque maxime deorsum reflexio, vel quod spiritus maxime deorsum revocentur, & sine alembico in curvatura coagulantes descendant.

Descensio calida, (vulgo distillatio per descensum) est liquoris et corporibus dissoluti inverso vase distillatio. Dissolvuntur imprimis hac descensione omnis generis ligna, ossa & alia, quorum liquor propter gravitatem ascendere nequit, fit hoc modo. Accipio cucurbitam terream, eique dissolvendorum fragmenta impono, eaque ne inversa cucurbita decidunt, nonnullis majoribus fragmentis, vel bacillis transverse juxta se politis tego. His peractis aliam cucurbitam, in qua parum aquæ sit, huic inversæ applico : ita ut superior exacte cum inferioris orificio conveniat, sed inter utramque laminam aliquam satis fortem, ferream instar

lancis

lancis concavam, & perforatam collocaram esse decet, quæ decidentia fragmenta, ne in suppositum vas dilabantur, detineat. Tandem optimo luto clausuras obfirmatas arefacio, vasque in sua fornace pono, & vas recipiens in arena vel cineribus colloco, ut ab ignis violentia tatum humorem depressum eo facilius recipiat.

Descensio frigida, est quando liquor dissolutus in frigido descendit. Estque deliquium vel fiteratio.

Distillatio est prolectatio, qua essentia extrahitur formæ liquoris, & coagulata defertur per stillicidium, translata à vase materiæ in excipulum deorsum locatum. Quod ita distillandum est, resolvable in consistentiam humidam esse necesse est, aut cum humore esse, sive is conatus sit, sive foris adjectus: sunt autem talia maxime vaporosa, & qui spiritus oleosos habent. Unde si distillanda per naturam non sunt talia, per artem eo sunt deducenda. Et est inventa distillatio essentiæ extrahendæ gratia principaliter, quanquam & famuletur abstractionibus, depurationibus, & similibus.

Distillatio per ascensum est, cum antequam distillat extractum, sublimatur specie aerea. Debetque ea esse continua ab initio ad finem, cum opere interrupto vix ascendat id quod reliquum est.

Distillatio per descensum est, cum absque elevatione prolectatus humor deorsum distillat.

Diatheſis, est natura, dispositio, vel affectus.

Dikalegi, dicalegi, ditalem, est Stannum.

Dionisius lapis, seu gemma, a *Baccho* nomen habet. Fertur resistere ebrietati, quia resolvit & expellit vapores unde fit ebrietas. Est gemma nigra seu fusca, dura, mixta seu sparsa rubentibus maculis, guttulis, seu notis quæ trita ex aqua saporem & odorem vini facit.

Diaphryges

Diaphruges, tria sunt genera : ut videas apud *Ruland.* pag. 184. & 185. Sic vocatur, quod a sole, & a sarmentis uratur, torreatur, & arescat. Nativum genus ex materia simili calcanthi constat; humor n. est instar limi per venas delabens, Eructat ex ipsa terra. Illud colligitur e sarmentis, & sole aduritur, inde bis coctum dicitur. Hoc nativo nonnulli chyrurgi utuntur.

Diaphrygis prima species factitia, est fæx æris perfecti subsidens, & fit simul cum flore æris, obfusione frigida aquæ sublato ære, fornacum in ima parte cohærens invenitur, habens astrictionem & gustum æris. Alterum factitium genus est simpliciter, quando pyrites ut calx concrematur in camino, donec rubescat ut rubrica. Hæc species adulteratur ochra exusta, verum sapore possuunt discerni : *Diaphrygis* species usta ex pyrite ipso, aut ejus materia, saporem habet æris, æruginisque astringentem & exiccantem linguam. Ochra autem adulta, necquicquam talem habet saporem nec vim.

Astringit, purgat, extergit, siccatur, excreſcentia consumit, & ad cicatrices ulcera perducit.

Digestio, in athanore fit, quando turri athanoris carbonibus usque ad summum impleta, ignem in foco accendimus, & ferrea spatula, vel registro, pro nostro arbitrio, ostiolum calorem ad athanos transmittens dilatamus. Quidam naturæ operationem æmulantes (ut aiunt) continuum, eundemque, a principio actionis usque ad finem, calorem requiri contendunt : Alii in gradus dispescunt, ut principio nimirum ad albedinem usque primus gradus, inde ad flavedinem secundus, ad finem autem qui est uberrimæ rubedinis tertius adhibetur. Huic sententiæ *Ruland.* adstipulatur.

Discessus fit, Cum penitus unita caloris solventis potissimum efficacia separantur, & discedunt. Hoc perficitur

perficitur expiratione & resolutione commistorum.

Discessus per expirationem est, cum pars in spiritum attenuata discedit. Et tunc principaliter nominatur exspiratio, cum in aerem liberum elevatur, & dimittitur: Quando n. excipitur, distillatio, vel sublimatio nuncupatur, quæ operationes nonnunquã etiã pro expiratione famulantur. Est autem exspiratio in humidis vapidisque.

Distillatio, seu elevatio humida recta est, qua partes humidæ subtiliores in æthera elevatæ, & frigidis alembici cameris adhærescentes in humorem condensantur, & per ejusdem canalem guttatim in appositum vas distillant & dilabantur, fit autem hoc pacto. Materia distillanda inditur cucurbitæ, non minus altæ, sed satis amplæ, (altitudo enim vasis artificem detinet quem amplitudo juvet) & imponitur alembicis magnus, qui spiritus ascendentes facilius capiat, & in humorem resolvat. Postea pro ratione rei elevandæ ad calorem adæquatum ponitur, apposito receptaculo humorem dilabentem accipiente, omnibusque juncturis probe clausis ignis accensus secundum gradus adhibetur, eo usque quo omnis humiditas alembicum descenderit. Exemplum a vegetalibus producemus, Rosis recentibus impleo cucurbitam ad tertiam partem, illamque in balneo maris pono, aqua adhuc frigida: postea alembicum rosarum rub. foliis, quibus aculei lutei discerpti sunt, compleo, cucurbitæque impono, & apposito receptaculo, juncturis lutatis ignem accendo. Tunc humor ascendens alembicum occupat, & ex rosis tincturam extrahit, condensatusque in aqua in receptaculum distillat roseus. Animadvertendũ autẽ est, quod si aculei non decerpentur, aquã tincturã pure rubeã extrahere non posse. Tandiu continuato calore pergo, donec nulla aqua transcendat amplius, & rosæ in alembico albescant. Hoc adduxi propter artificium, tincturã ex rosis sua ipsius

aqua extrahendi. Quando aliquid per vesicam elicimus, tum cum per alembicum cucurbitæ annexum aliquid elevamus.

Distillatio, & elevatio humida obliqua, est quando vase oblique jacente humor elevatur; Fit autem hoc, vel per latus, vel per retortam.

Distractio est, qua partes distrahuntur qualibet manente in sua homogenia. Itaque quasi divulsio quædam hic fit diversorum ante cohærentiam, aut unitorum, circa respectum extractionis unius in altero existentis vel comprehensi.

Distractio autem est duplex, separatio aut calcinatio.

Divaporatio, est in siccis fumidis seu halabilibus exhalatio. Nam Chymici habent tam humidum spiritum quam siccum. Instituitur in aliquo vase pro rei conditione olla, sartagine, cucurbita &c. Et fit gradibus caloris diversis.

Doal, vel *Elemptis*, est Sol.

Dolet, est vitriolum rubeum, vel atramentum rubeum.

Domicilium, in quo Sal loquitur.

Dracatium, est Saturnus.

Draco, est Mercurius.

Draconites, seu *drachates* gemma est, quæ sit e cerebro draconum: sed nisi viventi abscindatur, nunquam gemmascit invidia animalis mori se sentientis, Igitur dormientibus draconibus caput amputatur; & ita auferitur. Animæ enim actus ad multa confert, quæ mortis corruptio humoribus alterat. coloris candidi est. Fugat omnia venena, & venenosos morsus curat. Nostri quoque hydri & chelydri in capitibus gemmas nonnunquam ferunt, quas draconites a similitudine vocare possis. Habet & Syphar (*the skin which an adder casteth*) *Chelydorum nostrorum*, suas in medicina virtutes, sanat enim

enim suffitu mire sedem & vulvam prolapsam.

Pavonis, stercus prodest comitialibus.

Dragantum, est vitriolum.

Duamir, est species serpentum ingredientium compositionem theriacæ.

Darchem, est Cinamomum selectum purum.

Diuretica, Medicamenta urinam provocantia.

Diaceltateffon Paracelsi, est argentum vivum vulgi, coagulatum in Alchehest, & tinctum cum aqua ovorum, fitque arcanum corallinum de essentia & conditione aureitatis, quia est etiam horizontale. *Vanhelmont*.

Duumviratus, ex stomacho & splene unicum facit connubium & thorum unum, In quo spleni vices mariti tribuit primorum motuum, & stomacho primi sensus, est ergo stomachus Lienis, & Lien stomachi complementum, sub unico thoro amborum est principatus unius Duumviratus. *Vanhelmont*.

Duo Fratres

{ Saturnus & Jupiter.
Venus & Mars.
Aurum & Argentum.

Duo Fratres, *Edar & Michati*. *Edir*, est ferrum sive *Chalybs*.

Dyota, est vas circulatorium a duabus auribus, vel uno utrunque brachium lateribus applicatum habente dictum. Hujus inferior pars est in modum cucurbitæ, cui impositus est alembicus in summo canalem, qui liquori infundendo inserviet habens, in loco autem conveniente duobus rostris incurvatis, & in cucurbitam a capitello humorem condensatum devehentibus præditum.

Dyoptra, est asserculus perforatus, seu tabula lignea manubriata circa medium, in latum fissa, ut per eam
G 2 facies

faciei prætenta, absque oculorum injuria ignis atque operis modum contemplari possimus.

Digestio, est operatio chymica, vel spagyricus gradus alludens ad stomachi humani digestionem, in quo & per quem materia decoquitur in separationem puri ab impuro. Nonnunquam usurpatur pro furno vel vitro in quo magisterium hoc adimpletur.

Discus solis, est argentum vivum ex auro.

Divinatio, est incertum quoddam præsagium à cogitationibus ex propria luce desumptis, ut cum dicitur hoc mihi mens aut cor præsagivit, vel animus meus angelus indicavit, & similia vulgo prolata.

Divertallium, aut divertallum, est generatio quæ fit ex elementis.

Dubelec, est apostematum, concavitas in genere, cum solutione continui.

Dubelcolep, est compositio ex corallo & carabe.

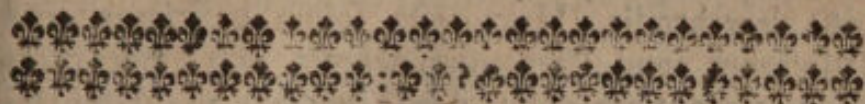
Duelech, est tartari species in humano corpore, lapis spongiosus valde periculosus.

Duenech, est antimonium. *Azet*, *Duenez* Lima-tura ferri.

Durdales, sunt spiritus corporei inhabitatores arborum.

Dracunculus, est brassatella, ophiglossum.

Dulcedo saturni, est althey, vel cerusa.

E

E*Delphus*, dicitur omnis qui ex elementorum natura prognosticat.

Edir, est calybs vel ferrum.

Electrum, penes *Theophrastum*, est mixtura compositi metalli ex omnibus juxta Planetarum observatas conjunctiones, in unicum metallicum corpus conflatis & colliguatis. Ex simili constabat Virgilii campanula tempore Regis Artus, quæ adulterio contaminatos, tam viros quam mulieres, de ponte in aquam præcipitavit solo sonitus clangore, liberato Rege à suspicionem, quam sinistre de sua conceperat uxore. Fertur etiam (quod experimento nonnullis spagyris constat) ex simili rite conflato compositoque metallo, cyphus gustatorius fabrefactus, venenum aut toxicum nullum admittere, quod si forte injiciatur, ebullire quicquid liquoris eo continetur, edito strepitu maxime perceptibili, ac si nitrum in prunas conjiceretur.

Aliud narrat Paracelsus tractatu de similis electri compositione, se vidisse quendam *Hissanum* habentem ejusmodi campanulam, pondere vix sesquilibræ, per quam inscriptis nonnullis characteribus & verbis, tot spectra prodigiaque, quot velles, convocabat, edebat, & abigebat pro suo arbitrio. Voluit is persuadere Paracelso vim & energiam campanulæ totam in verbis & characteribus magis quam in sonitu, vel metallo consistere. Verum Paracelsus rem non ita se habere ut

afferebat, etsi pro variatione scripturæ varia etiam ederentur prodigia, maximam potentiam in metallo sitam esse deprehendit. Hæc dicta solum ut sciatur quid Electrum apud Paracelsum denotet, non semper carabem paleas attrahentem, neque cyprium æs calaminari lapide tinctum, alio nomine laton.

Essila, est tinctura solis calore facta, vel in facie, vel alia quavis parte corporis in cute.

Elementum, apud Paracelsum est corruptibilis ac transitura mundi essentia, & omnium, quæ patiuntur mutationem, anxietatem, atque necessitatem in diem usque postremi iudicii, consumptionisque huius inferioris mundi. Est etiam essentia spirituum in elementis degentium ac delitescentium, & astrum eorum.

Elementa, matrices rerum sunt, in & ex quibus generantur, subalterna tamen elementis Paracelsi, quod istorum singula quatuor illa contineant, ac sint generaliora. Non pretereundum hoc loco, quod in Physicis notatu maxime dignum, & minus hactenus animadversum. Quo quid in occulta natura simplicius, eo generalius a spagyris & adeptis Philosophis esse comperitur: & quanto specialius, tanto compositius ac materialius, ut ita loquar ex arte. Exemplo, quanto magis ab individuorum essentia species removetur, tanto proximius accedit eorum materia ad elementa simplicia, necnon forma ad influxum, vel influens universale simplicissimum, attamen generalissimum. Non sic in manifesta natura, in qua partes specialiores imo deteriores magisque degeneres existunt, quo remotius a suo toto recedunt. Hinc fit, quia principia rerum naturalium in se continent omnia potentialiter. Verissima est igitur spagyrorum sententia, de occulta natura ad manifestam, & e contra diversitate.

Electri annulos ait Paracelsus, digitis gestari solitos vidimus

vidimus quos quicumque induissent, nunquam vel spasmo, vel odontalgia corripere, nec in Epilepsiam incideret. Adeo ut simulatque Epileptici digito, quem annularem vocant, annulus talis applicatus est, in paroxysmo vehementissimo, subito ille depulsus, & quasi digitis abstersus evanuerit, & æger a lapsu confestim resurrexerit. Intuiti etiam sumus & experti, si quis annulorum istorum in digito annulari gestetur, & abditus quidam morbus foras erepturus est, annulum istum exsudare videas jugiter, & ab insigni quadam sympathia decolorari pene alterarique cernas ad oculum. Observatu porro dignum est Electrum hoc nostrum, adversus infestos spiritus, & Genios noxios esse amuletum præstantissimum. Cœlica enim Electro inest operatio quædam, omniumque Planetarum agit in illo influentia, cum harmonia quadam superiorum, & inferiorum omnium. Sed Electrum quod in venis metallicis ex auro & argento natura concretum est, uti *Mathæus* scripsit, non tam numerosa pollet virtute, ac illud quod Artificum industria ex septē metallis in igne fabrefactum est, uti *Gebar*, *Raymundus*, *Lullius*, *Theophrastus Paracelsus*, & alii hujusce rei artifices testantur. Et tam magno in pretio habuerunt veteres istiusmodi Metallum, quod varia sibi ex isto fictitia constabant in usum domesticum, & vasa ex Electro inter supellectilem asservabant rariorem præ aureis & Smaragdinis.

Egritudo, duplex. Futura & Accidentalıs.

De futuris morbis sunt omnes febres præter quotidianam.

De accidentibus sunt species hydropisis, icteritia, colica, *Para*. de gradibus.

Electri Theophrasti compositio. Proportio ponderum & metallorum conflandorum.

Recipe *Cupri*, & *Chalibis*, ana quinque partes.

Solis & *Lunæ*, ana decem partes

Stanni & *Plumbi*, ana duas partes.

Mercurii unam partem.

Metallorum unumquodque purgandum, polien-
dumque ex præscriptis legibus, quarum Consulti sunt
Chimioperiæ *Theophrastæ* periti. Nam unice caven-
dum est, ut monet Chymistarum *Apollo* de speculi con-
stellatione, ne quid corpora tardent noxia, quod *Pla-*
tonicorum erat monitum, etsi in re dispari.

Vide plura in *Burgravii Achille* redivivo, pag. 80.
ad perficiendum Electrum.

Ebel, est *Salviæ* vel *Juniperi* semen.

Ebis, est vipera masculus. *Echidna*, est vipera foemina.

Linguae viperinæ erepta furca palpitanti adhuc vi-
præ contra venenata valent: Item & totum ejus caput
abscissum & arefactum, ut testatur *Nicander* in the-
riaca.

Edes, est aurum. *Elcempis*, *Ederz*, Aurum, Ele-
ctrum. Idem *Eyeb*.

Edic, *Edich*, *Ebdanic*, est Mars.

Effides, est Cinis plumbi, vel Cerusa.

Egilops, est avena.

Elaboratio, est operatio manualia, qua res in sub-
stantia, eaque potissimum materiali mutata elaboratur.
Id elaborare appellamus dum remotis ignobilioribus
materiæ partibus, quæ seu obiter adhærent, seu quovis
modo adminiculum præbente essentia, præstantissi-
mam elicimus. Itaque maxime viget hici impuri a puro
segregatio, est & Solutio, aut Coadunatio.

Elanula, est alumen.

Elaquir, est vitriolum viride.

Elemptis, est Sol.

Elevatio, est subtiliatio, quando partes spirituales a
corporeis,

LEXICON CHYMICUM. 87

corporeis, subtiles a grossis, non fixæ a fixis, instar fumī vel ignis eleuantur, & a summitate capitelli condensantur. Est duplex.

Elevatio sicca, (vulgo sublimatio) est qua partes sic-
cæ subtiliores eleuantur, cum adhærentia sui vasis. Se-
quenti modo hæc peragitur.

Accipio materiam aliquam sublimandam, eamque vel
solam, vel aliis admixtam materiebus, vasi alicui vitreo,
aut terreo inferius lato vel rotundo includo, ita ut dua-
bus partibus vacuis tertia impleta sit. Vasi huic sive
cucurbitæ alembicum cæcum in vertice parvo forami-
ne perforatum impono, luto obduco, & ne spiritus aut
partes sublimatæ exhalere possint, obfirmo. Deinde in
catinum arenarium tribus digitis a fundo & parietibus
intercedente arena, vel in ignem liberum pono. calo-
remque per gradus augeo. Primo gradu omnis humi-
ditas abeat, necesse est, quod imposita vitro lamina ali-
qua ferrea lævigata facile exploro. Cum enim humi-
ditas aliqua adhuc residua est, illa laminæ adhæret, sed
quando omnis humiditas discessit, spiritus sicci ascen-
dunt, & hinc alembici foramen superstrato aliquo vitro
adæquato luto bono, ne spiritus expirent, claudio. Tan-
dem ignem tantisper foveo, donec omnis materia
sublimanda elevata est. Nonnulli loco cucurbitæ
scutella, vel concha aliqua terrea materiam continente,
cum vitreo cono parietibus vasis inferioris rite acco-
modato utuntur. *V. G.* Accipio sulphuris citrini op-
time purgati, *lib. 2.* salis communis, & vitrioli *Hun-*
garici parum calcinati *lib. 5.* pulverisata singula, & in-
vicem mixta pono in cucurbitam, impositoque alembico
cæco, in vertice perforato, accendo ignem primi gradus,
donec humiditas evanuit, tum clauso orificio
gradatim procedo, quousque omne sulphur subti-
lius ascendit, hoc sulphur (a Chymicis flores
sulphuris

fulphuris dictum) ex alembico exemptum secunda vel tertia vice, semper addendo quartam partem salis & vitrioli per sublimationem redintegratam rectifico, & accipio flores sulphuris pulcherrimos pluribus affectibus resistentes.

Elevatio humida, (distillatio communiter dicta) est partium humidarum in halitus extenuatarum a siccis & grossis subtiliatio. Est recta vel obliqua.

Elevatio per latus est, quando humor ex vase in latus inclinato prolicitur.

Elevatio per retortam, quando humor ex retorta pro- pellitur. Uterque modus in rebus graviores & tena- ciores spiritus referentibus usum suum habent.

Elidrium, est gummi Mastix. *Elidrien*, Mer- curius.

Eloanx, est auripigmentum. *Elome*, est auripig- mentum.

Elopinum, Dragantum Vitriolum.

Elas maris, est plumbum ustum.

Elpis, est scoria argenti.

Elz, *Elzimar*, est flos æris.

Ema, Græc. αἷμα, est Sanguis.

Ematites, est lapis sanguineus.

Embula, est canna vel fistula.

Ens primum, est extractum minerarum, quæ non- dum attigerunt ultimam perfectionem, suntque semi- nalis potentiae fecundiores. Nominari solet materia prima, quæ est cujusque generis, & vim ad id proxi- mam habet, ex qua primam motus naturalis ad sub- stantiam existit. Petitur primum Ens e mineralibus potissimum. Hic enim metallorum & gemmarum actu quidem illis vacuæ ac potentiae fecundæ inveni- untur. In vegetabilibus quæritur ex plantis, cum ad- huc sunt in herba vel immaturis fructibus. Animalium classis

classis non multa præbet, nisi è sanguine conficere velis & ovis. Ita & ranarum similiumque spermata ad hunc vocantur usum.

Epar, est aer, vel æther. *Epatum*, est Aloe Epaticum,

Epipolasis, est cum sublimatum ad superficiem duntaxat ascendit, eique insidet. Primum è centro ad superficiem essentia extrahuntur, sed nonnunquam eadem operatio inservit repurgationi. Duplex est, humida & sicca.

Epipolasis humida est, cum e re in humore excedente collocata, sublimatum enatat, emergitque usque ad summum, ubi subsistens apparet. Itaque sublimatio per enatationem seu emersionem appellari potest. Adjuvatur hæc levitatis naturalis inclinatione, & dissidio diversarum substantiarum : & procuratur per calorem, non modo actuale, sed & potentiale.

Epipolasis sicca, est cum immediate ex re ipsa sublimatum efflorescit, eique cohæret proxime in sicco. Et peragitur modis variis opera caloris elevantis, & clausuris apertis viam egressu laxantis.

Eposilinga, est squama ferri.

Esebon, *Alsebon*, est sal commune.

Essentia, est extractum simplex e rebus tota sua natura perfectis productum. Nominatur essentia, quod in elementariis loculamentis nata, & comprehensa, totius substantia missuræ pars sit perfecta, natura & essentiali ratione virtuteque instructa. Potest fieri ex omni mistorum genere, minerali, vegetabili, animali magno cum proventu. Essentia est duplex, succus & mysterium.

Essentia quinta dicitur, quia est aliquid præter elementa, nec ex crasi horum ortum; divinum auctore & effectis.

Ethesius,

Ethesius lapis, est Crysolithus.

Exaltatio, est Sublimatio. Est etiam operatio, qua res affectionibus mutata, ad altiore substantiæ & virtutis dignitatem perducitur, vel est subtiliatio res sensim dissolvendo, in puriorem & maiorem virtutis suæ gradum transponens, & fit circulatione, aut ablu-tione.

Exhalatio est, cum spiritus sicci per calorem in aerem elevati discedunt; Et fit potissimum in siccis tritis, positisque super tabulis ferreis, vel catinis plani fundi, vel etiam clibanorum pavimentis. Igni succenso, vel circum suprave adhibito torrentur, donec halitus sint assumpti, ut in venis metallicis evenit.

Expressio, est extractio per prælum, quo res coacta substantiam forma liquida effundit. Ejus usus excellit in succis & oleis quibusdam extrahendis.

Extractio, est digestio e corporea concretionem, partes subtiliores & puriores ab affuso aliquo menstruo apprehensas, relictis sæcibus dissolvens. Vel est segregatio essentia qua e corpore suo extrahitur, sed non fit sine solutione continui, & divulsione, & extractiones sunt nobiliores distractionibus.

Elephas, est aqua fortis. Alias lepra, Elephantiasis, heracleus morbus.

Elixir proprie, est fermentum, cujus minima quantitas sui generis ingentem molem, in pastam sibi similem penetrando conglutinat. Pasta Paracelso hoc loco spiritus est vitæ hominum, internusque vitæ balsamus. *Elixir* autem externus arte balsamus ab externis conquisitus, ac præparatus in spagyricum fermentum.

Emunctorium, est locus expulsionis corruptum, per quem exitum habet, valida pellente natura suffulta viribus externorum.

Entali, est alumen scissum, & quandoque ex sale gemmæ

ma conflatum arte spagyrica. *Entale*, est vas.

Enur, est occultus vapor aquæ ex quo nascuntur lapides.

Erodiu, est indicium alicujus rei, vel futuræ historiæ, quæ tantisper adhuc latet homines, donec adveniat, tum demum vocatur ex incerto notum & certius præsagium.

Escara, vel *estphara*, dicitur caro nigra & emortua, quæ per cauterium, vel medicamentum corrosivum, à bona vivaque carne per chyrurgos separatur, ac decedit.

Essaræ, sunt pustulæ parvæ scabiei bullarum instar, nisi quod carnem habeant exuberantem, ut sunt pustulæ ab urtica factæ.

Essatum essentiale, est vis, potentia, & virtus, quæ vegetabilibus & mineralibus inest.

Essatum vinum, est distillatum & rectificatum herbis ac similibus expletum, ad earum essata essentialia extrahendum, ut vinum de chelidonia, persicaria, pulmonaria, melissa, & cæteris, pro asphanate.

Essentia quinta, juxta Paracelsi definitionem, est materia quædam ab omnibus quæ natura produxit, ac vitam habent corporaliter tracta, separataque ab omnibus impuritatibus & mortalitate vel corruptione, atque ab omnibus elementis subtilissime repurgata. De hac lege latius in Archidoxis, in qua omnis rerum Medicina.

Essodiu, est certum rei futuræ præsagium ex indicio, contrarium Erodiu supra definito.

Estihomenu, est corruptissimum apostema, totum membrum depascens instar lupi, vel herpetæ mordacis, ignis sacri species.

Evestrum, est firmamenti perpetuum in elementorum quadruplici mundo. Est etiam Propheticus spiritus,

tus, qui per signum, vel præcedens aliquod indicium prælagit, ac aliquid futuri certo prædicit.

Excrementa generaliter, sunt omnia superflua per naturam ejecta. Mulierum excrementa sunt menstrua.

Exitura, generaliter, est omne apostema quod saniem ejicit.

Exorcista, superstitiosus est artifex, qui manes & spiritus adjurationibus evocat, ac apparere facit.

Extractum, est quod a corporea concretionem, relicta crassitie elementari extrahitur. Et est quasi Medulla & pars nobilissima substantiæ totius in elementis producta, & quasi seminata, in quorum etiam sinu conservata est, & ad nobilitatis suæ perfectionem innutrita. Et habet radicem quadantenus ab elementis; unde existit familiaritas congenerationis & sustentationis: Sed principaliter a vi Dei creantis, & per cœli occultos influxus in natura etiam conservantis dependet. Hinc extracta, præsertim nobiliora ætheræ & cœlestis naturæ dicuntur æmula, beneque præparata ad salutem humanam adhibita, Deo simul benedicente multum in re medica valent. Et si his aliqua fides est, in segregatone cœlestis lucis a terra obscura, non omne abcessisse æthereum ex Platone putant, aut saltem postea in ortu multorum aliquid inde repetitum, quod comprobatur ratio agentium e cœlo corporum in hæc inferiora.

Ezetic, est sal. *Elixir*, est medicina fermentata de 7 metallis. *Para*.

F

Faba, est tertia pars scrupuli. *Faba agrestis*, est supinus.

Fabiola, est flos fabarum.

Fatium, in armeni, perpetuum & insensibile quiddam astrorum cœli, solis & lunæ.

Flagæ, sunt spiritus qui norunt occulta & secreta hominum.

Fel draconis, dicitur argentum vivum ex stanno.

Fel vitri, est spuma vitri. Est etiam sal vitri, *Fax vitri*.

Fermentum, est materia firma tanquam fixa, quæ suæ naturæ materiam ad suam firmatam conditionem præparat, quam etiam ante præparationem non magis quam illa habebat, ut fermentum panis est farina firmata vel consolidata in pastam, quæ farinam similem aram & discontinuam, in aliam pastam fermentatam adducit.

Flagæ, sunt etiam spiritus in speculo apparentibus rebus.

Falcanos, alio nomine, est Arsenicum, vulgariter Auripigmentum.

Fasdir, Sasdir, est Jupiter.

Faulx, est Chalybs.

Fecla, est fœx vini, vel aceti.

Fæces candidæ, id est rubæ & crocæ sunt aquæ.

Fedn n.

Fedum, est Crocus. *Felilech*, *Faules*, est ferrum.

Fœmina, est Sulphur.

Ferrum Indicum, Calibem præcedit proxime.

Ferrum, est Metallum, lucidum multum, parum rubeum, albedine non pura participans, durum. Si sulphur fixum, terreum, argento vivo fixo terreo commixtū fuerit, & hæc ambo non puræ, sed lividæ albedinis fuerint, si superat sulphur, fit ferrum. In summa. Si argentū vinū fuerit porosū, terreū & immundū, & sulphur immundū, foetidū & terreū, & fixæ substantiæ (uti si morbidus cum matre menstruosa coit) generatur ferrū.

Ferrum, a Chymistis Marti tribuitur. *Ferrum* est duplex. Nativum & Conflatum, seu Excoctum.

Omnia majora metalla quando coquuntur, habent recrementum, sic dicimus

recrementum	{	æris,
		argenti,
		ferri,
		plumbi.

De speciebus ferri, & metallis ferreis, & de rubigine ferri consule *Dioscor. lib. 5. cap. 26.* & de ejus viribus. Habet rubigo ferri egregiam vim medicam, restringendo, ligando, siccando, Calidum & siccum est secundo gradu. Hac sanasse Telephum proditur Achilles. Recrementum ferri, vocant scoriam & sterus ferri, & lapidem sideritin, licet hoc nomine etiam appellatur magnes qui trahit ferrum. *Ruland.* multa ferri genera enumerat a pag. 207. ad 211.

Ferrugo, est scoria ferri, caca ferri.

Fermentatio, est rei in substantia, per admistionem fermenti, quæ virtute per spiritum distributa totam penetrat massam, & in sui materiam immutat exaltatio. Ideo n. inventa est, ut ex symbolico ignobiliore efficacia medicinæ fermentantis nobilissima fiat substantia, ad

ad quam natura pervenire finit. Potissimum autem in metallis, quorum natura ad mutua proclivis est, locum habet, & ab imitatione massæ fermentatæ nomen invenit. Vel *Fermentatio*, est fermenti cum re fermentanda incorporatio. Sicut n. parum fermenti pastæ, multam farinam in suam naturam & pastam potest convertere; ita etiam fermentum chymicum fermentandum, cui adjunctum est, sibi assimilat. Et quale fermentum tale & fermentatum. Intelligunt Philosophi per fermentum verum corpus, & veram materiam, quæ proprio suo Mercurio conjuncta, illam in suam naturam convertit. Deinde etiam lapidem ipsum volunt esse fermentum corporis perfecti. Cum n. lapis adeo sit subtilis, ut super corpus imperfectum projectum, in modum olei supernatet, nec cum illo permisceatur, opus est corpore aliquo, primam illius affinitatem redolente quod illum recipiat, atque in alia corpora introducat. Nam quamprimum corpus illud lapide infectum, & fermentatum est, statim in tincturam abit.

Fermentum album, est argentum. *Felda*, *Fermentum* etiam, est Elixir.

Feru regi, est stannum metallum.

Fex, Intelligimus fecem vini, ut *Dioscor. lib. 5. cap. 72.* docet. Deinde addit fecem aceti, & quomodo siccata crematur, ut halcionjum, & aliis modis.

Fider, *Fidex*, est Cerusa.

Felletin, Laminæ ferri.

Filius unius ostium, est vitriolum, aut auripigmentum.

Filius Veneris, est auricalcum.

Filtratio, est subductio per filtrum: est colum chymicum, & colatura seu percolatio appellari potest; fit potissimum in humidis, e quibus aquositas tenuis transit, resistantibus spissis & oleosis. Praxis sic habet.

H

Carta

Carta emporetica convolvitur, aut complicatur, vel loco ejus pannus vilosus consuitur in sacci formam, aut vasi applicatur, veluti in fundibulo, &c. Liquor infusus finitur paulatim in excipulum distillari: unde hæc operatio, distillatio per filtrum dicitur.

Firex, est Oleum.

Firfir, est Color rubeus.

Firmamentum, est Lazurium.

Fisarium, est confectio salis Armoniaci.

Fistula, Sinus arctus, oblongus, & callosus syrinx.

Fixatio, est rei ignem fugientis, ut eum amplius non fugiat, sed in eo fixa permaneat per ignem assuefactio, sive ea fiat per calcinationem, sive per decoctionem lentam, & diuturnam, sive per crebram sublimationem, sive per crebro reiteratam solutionem, & coagulationem, sive tandem per rei fixæ additionem perficiatur.

Fyada, est Mercurius fumus albus.

Flammula, Juniperi est spongia citrina adhærens Juniperi fruticæ.

Flox, est flamma.

Flos æris, est viride æris. Coagulum.

Flos, est bolus per sublimationem extractus. Ex centro & imis partibus elevandus & producendus est, ut in summitate forma sicca coagulet. Flos spirituosæ rei substantia est. Turbithi vero magis terrea. Omnis flos per se est volatilis & spirituosus, quâquâ ingēio magistrali possit figi, & ad naturam Turbithi aliquando adduci.

Fluores, sunt lapides ex fodinis similes gemmis ipsis, sed minus duri. Metallici vocant fluores, siquidem ignis calore, ut glacies sole, liquecunt & fluunt. *Fluores*, sunt quasi contrarii metallis istis mediis seu remotis qua in spiritus & aerem solvuntur. *Theophrastus* si ipsas novisset, ἐκσυρρῶν vocasset, quod fluxu in terra fierent. *Ruland.* ponit varia fluorum genera, a pag. 217. ad pag. 222.

Focus,

LEXICON CHYMICUM. 96

Focus, in quo plumbum purgatur. Anglice *Smelt-house*.

Folia daturæ, quasi folia aurea.

Fon, est sonus, vel vox.

Fulminatio, est gradatio metallica cum excoctione ad purum in cineritio, cujus perfectio, veluti effulgente splendore, indicatur. Nomen operi est quod corruscacio, velut in fulmine apparente fulgare fiat. Nam postquam absumptæ, segregatæque sunt alienitates, (veluti fluores adjecti, plumbum mineralia conjuncta) nubecula quædam sulphurea obequitat per superficiem, unde postea purpureus elucet splendor, quem fulgur, vel fulmen, aut etiam florem nuncupare solent, qui cum dispareret relictus regulatus refrigeratur.

Fumigatio, est per fumum acrem & corrodentem calcinatio. Diverso modo Metalla nobiliora afflatu plumbi fusi, vel hydrargiri, fragilia redduntur, & postea comminuuntur terendo cum sale.

Furogi, est gallus.

Furnus, est locus in quo ignis ad materiam chymice tractandam dextre & convenienter accommodatur. Estque Apertus vel Tectus. Videas plura de furnis *Ruland. a pag. 226. ad 233 & in Glauboro.*

Fusio, est liquatio per calorem.

Ex Ferro euprum, & ex ferro plumbum elici potest. *Par. de natura rerum pag. 460.*

Fusio, per Antimonium, qua verum aurum non modo a metallis imperfectis, sed etiam ab ipso argento speramus, & fit hoc modo. Accipio aurum aliis metallis mixtum, ipsique tres partes antimonii pulverisati commisceo, & in crucibulo igni contumaci in furnum ventosum pono. Postea juvante (si placet) folle probe liquefactum in pyramidem calefactum, sevoque illitam transfundo, ubi labris malleo concussis regulas aurum

continens in apice residebit, quem malleo detrunco. Antimonium porro residuum, rursus in tigillo igni ad tertiam etiam vicem impono, & prædicto modo procedo, ut omne aurum ex antimonio protrudatur. Tandem regulos hosce singulos in catillo terreo prope follem pono, carbonibusque superpositis in modum fornacis ignem accendo, tam diuque flammam superinduco, quousque omni antimonio evaporato, aurum purum, putumque resideat, quod statim coagulatur.

Fulmen, est argentum purificatum.

Fimus equinus, est digestio facta per finum equinum, cineres, vel aquam.

Filum Arsenicale, est lapis philosophorum.

Fistula, est morbus.

Ficus cutis, est verruca innascens cuti ad crura equorum, medicamentum aptum ad matricem.

Fido, dicitur argentum vivum, & nonnunquam aurum.

Fida, est argentum, & aliquando aurum. *Fidda*, est Luna.

Filius unius diei, est lapis philosophicus. Et etiam ovum.

Filum arsenicale, est arsenicum sublimatum.

Flegmon, apostema commune.

Flos cheiri, est auri essentia.

Flos sectarum croe, nonnulli volunt esse flores ex croco, ob additionem croe, putantes errorem illorum qui scripta Paracelsi manu non exacte legerunt e, pro ci. Ego vero per transpositionem deprehendi esse florem muscatæ nucis, ut sonath anthos denotat.

Fœnix, vel *Phoenix*, est filius unius diei, ut supra. Alii florem chelidonæ extractum.

Fœdula, est fungi species.

Folia dauræ, quasi folia aurea.

Fons Philosophorum, dicitur balneum maris.

Formæ rerum. influxus dicuntur cœlestium, quos a superioribus habent inferiora quævis, occulta potentia, vis, atque virtus uniuscujusque rei.

Formicæ, apostemata verrucalia, porràlia.

Fugile, est aurium in regionibus apostema, vocatur parotis.

Fuligo metallorum, proprie dicitur arsenicum, sed usurpatur pro mercurio. *Fumus albus*, est Mercurius.

Flumen hoc loco, sunt flores cupellati argenti, in ipsius cum plumbo repurgatione, unde fulminare metalla, idem est ac repurgare, potissimum quæ perfecta dicuntur.

H 3

G Gamathei

G

G *Amatheci*, sunt lapides quibus cœlestes vires, & supernæ constellationes imprimuntur, mirandis characteribus, imaginibus & figuris insigniti vel celati, quales aliquando natura fabrefactos videre sæpissime contingit è montibus erutos, quandoque secundum ripas aquarum.

Glacies dura, est Chrystallus.

Gladialis est ars, qua juxta firmamenti cursum astrorum, gladii cudentur & enses, quibus & incudes resistere non possunt, unde vocatur alias incusma.

Gelion, dicitur pro folio.

Geomantia, est ars & scientia terrarum notissima. Sed hoc loco dicitur, quum astra terræ sese palam faciunt hominibus, ut inde prophetiam aut præsagium sumant quod sortitur effectum. Dicitur etiam *Astronomia* terræ, quæ dupliciter operatur, aut per astronomicas calculationes, vel per puncta.

Geluta, est herba carlina.

Gemma tartarea, dicitur lapis vel calculus generatus, ex diaphano & perspicuo tartaro.

Genula, est planta degenerans ex transplantatione pastinacæ.

Gibar, est medicina metallica.

Gibum est Ca-

seus.

Gigantes, sunt elati vel proceri supra, vel præter naturam homines, aut citra leges naturæ.

Gilla

Gilla, vel *Grillus*, apud Paracelsum est vitriolum sua sponte resolutum in aquam. Nonnulli putant à natura talem exhiberi liquorem. Sunt qui hoc nomine salis armoniaci aquam appellant.

Gluten, est Paracelso sinonia, vel ut nonnulli volunt sinovia, liquor viscosus albus & clarus, in omnibus juncturis instar albuminis in ovo, perspicua materia, in qua si generetur tartarus ob sal resolutum quod habet in se quandoque coagularum, oritur inde podagra, cujus etiam locum, & verum domicilium esse asserit.

Glutinis tenacitas, est resina mineralis, ut terebinthi resina arboris suæ.

Gluta, dicitur vis tenacis picis, & efficacia.

Gnomi, dicuntur humunciones vel spiritus potius corporei sub terra viventes, alias pygmei, cubitali vix altitudine.

Graca magia, est ars superstitiosa à Græcis inventa, vel saltem culta, visiones vanas tractans, quæ efficiebant ut apparerent ea quæ vere non erant, indeque magnam apud ignarum vulgus sapientiæ captarent existimationem, cum nihil aliud esset quam oculorum aciei per obfuscationem vel obtusionem, transmutatio, ex imaginationibus hominum sumens exordium, quorum assensus cum infideli conatu, per omnis mendacii machinatorem conjungebatur in similitudinem. Quid non molitur in vanis hominibus hac via nequam artifex?

Gravus, lapis est porphyrites, cujus usus ut marmoris in arte spagyrica, ad spontaneas rerum solutiones potissimum est idoneus.

Guarini, sunt homines ex influentia cœli viventes.

Guma, est argentum vivum, Mercurius.

Gunicula, est valeriana, phu.

Guta rosacea, est rubedo, præsertim in facie, similis illi quæ tinctura est in origine lepræ.

Gagates lapis, Fit in mari & flumine *Gagas*, proculdubio e petroleo, id est, naphtha subtili, vel liquido bitumine naturali : Sicuti altera gagatis species, lapis Thracius, fit e nigra naphtha aut bitumine cum stillat vel fluit in mare vel flumina, prope maria, bitumen vel naphtha liquida, petroleum illud.

Gagas calefactus, & succinum, motu attrahit fila & stipulas, ut magnes ferrum, & gemma Sagda lignum : Et uterque igne accensus flagrat : Sed succinum non ardet, aquis licet oleo quodammodo ardeat propter resinæ, unde fit, debilitatem. *Gagates* vero quia ex bitumine fiunt, eo magis in aquis ardent, & aquæ accenduntur, propter vim bituminis, sicut oleo restringuntur. Succinum vero seu electrum non bitumen est, sed tantum lacryma arborum populi, vel etiam pini.

Dicitur lapis gagates a loco & amne nomine *Gagas* in *Cilicia*, ad cujus ostia seu fauces ad mare prope urbem *Plagiopolium* hic lapis reperitur. Ut *Dioscorides*, lib. 5. cap. 92.

Galactes lapis dicitur, quia lacteum succum resudat, coloris cinerei gustu dulcis, præcipue in aqua, *Diosc.* dicit, quod *Galactites*, ex uno colore lactis est, & eundem vocat *Leucogogeam*, & *synephitem*, succo lactis & sapore notabilem in educationem nutricibus lactis fecunditatem infantium, alligatus collo salivam facere dicitur. Ferunt illum ore liquefcere & memoriam adimere. Mittit hunc lapidem amnis *Achelous*, & *Nilus*.

Gala, est Lac. Unde *Galaxia*.

Gangræna, incipiens partis affectæ mortificatio.

Gavrinum, est Cinis clavellatus.

Gebalum, est reparandum. Coagulare idem.

Gechar-

Gecharsam, Difsaha, est rana.

Gemma ex araneo domestico, ingentis magnitudinis. In horum capitulis ferunt gemmam reperiri præsentissimam contra omnia venena & incantamenta. Nec mirum est gemmam talem habere vim, cum telæ araneorum sunt magni momenti ad quamplurima.

Gemma Berillus. 1 Berillus. 2 Chrysoberillus. 3 Chrysophrasius.

Gemma Prasius, Lapis colori porri similis.

Gemma Opalus.

Gemma Ceraunia. 1 Ceraunius longus. 2 Rotundus.

Gemma Iris, est lapis sexangulus, candidus, qui quando radios solares excipit, arcum cœlesti similem jacet in parietem: Sunt Irides etiam adulterini.

Gemma Rubetarum, Phrynus bufo seu rubeta, fœdum animal degens in antris. Hujus species in *Gallia*, & *Hispania* est, quæ cornuta maculis croceis & nigris lucentibus nomine Borax in capitibus ferunt gemmas ejusdem nominis, coloris interdum in candido fusci; Interdum in medio cæruleum habet oculum, si vivæ boraci extrahitur adhuc vel palpitanti: Interdum niger est notulis lucentibus nigris, ut nostri sunt bufones. Forma erat rotundus magnitudine mediocris fabæ. Interdum virides, interdum versicolores etiam Boraces reperiuntur. Vulgo tales lapides Cropodinos vocant. Interdum in his forma bufonum apparet sparsis pedibus. Gestantur hi annuli a principibus: nam ubi venena sunt, præsens lapis colorem mutat, & quasi sudans guttas emittit: Mire expetuntur a nostris bufonibus boraces lapides, ita ut saltu eos rapere nitantur. Sed an ex cerebro, an ex viscositate spumæ nascuntur Boraces, quæstio est. Sed si bufones suspenduntur aere, ut aresiant, præsentissimo remedio sistunt fluxum sanguinis.

Geome-

Geometria finitura, decempeditura, agri mensura.

Gersa, est Cerusa. *Gesor*, est Galbanum.

Gi, est terra. *Gich*, *Gepsim*, est Gypsum.

Gilvus, *helvus*, est medium inter album & rufum melinus, Citrinus.

Gir, *Gith*, est Calx viva.

Girgies, Albi lapides fluminis.

Girmer, est Tartarum.

Gisfimi, est Gummi.

Glassa, est genus Vernicis.

Glisomargo, est Creta Candida.

Gerhulle, est saxi species. *Ginest*, est saxi species.

Glimmer oder, habet colorem argenti, sed argentum non est, fellium autem argentum dicitur a similitudine, quod eorum oculi noctu lucent tali modo.

Glomer, est rotundum.

Gluten, est fel tauri.

Gluten, Sinonia, vel synonia est pars corporis nobilissima, subtilis, pura, alba, perspicua, sal resolutum dulce, & humor naturalis: Vide *Gluten*, alio loco.

<i>Gobeira,</i>	}	Pulvis.
<i>Mespila,</i>		
<i>Agabor,</i>		

Gosel, est animal Cornutum.

Gradatio, est metallorum in gradu affectionum exaltatio, qua pondus, color, & constantia potissimum ad gradum excellentem perducuntur. Neque n. in substantiam per se transfigurandam vim habet; sed duntaxat qualitates, vel quantitates in gradu extollit, vel ex occulto in manifestum producit, nihil mutata specie priore: velut si natura dedit aurum album, gradatio id rubificat, si volatile, figit, si impurum purificat, &c.

Granatwa,

Granatus, Species est proculdubio carbunculi, est gemma rubea, perlucida similis balauftiis, coloris rosacei, obscurior carbunculo. Altera eius species intra ruborem violæ sparsum colorem habet. Ejus patria est *Æthiopia*, & *Arena maris*. Granatus lætificat cor, & pellit tristitiam. Hujus foeminam, non pæaniten, sed pæantiden vocat. *Plin.* & *Sol.* Testatur fieri prægnantem & *Para.* mederique concipientibus & parturientibus.

Granum viride, est fructus arboris terebinthini.

Granum nil, est semen Indicum

Granulatio, est in granula comminutio, ei inservit fusio. Est enim propria metallorum & perficitur variis modis. Fusa metalla in aquam effunduntur, cujus vi de-verberata dissiliant. Fundi vero in catino vel trulla cochleari ferreo debent. Nonnunquã aquæ imponuntur scopæ e viminibus exilibus, ut eo melius dissiliant. Loco scoporû tabella, vel coloratoriû angustissime pertusum, vel crates ad usum venit.

Grassa, est Attinkar vel Borax.

Gratiola nota herba, magno olim pretio ad nos allata, circa *Norimbergiam* reperta fuit, in agro *Argentoraten*si proxime urbem copiose provenit.

Grus, Ciconia.

Guaril, est stellio.

Guma, gumi, Ol. Sul. Coagulum.

Guma paradisi, Auripigmentum.

Guma Cupri, est stillicidium Veneris.

Gummi asinar, est gemmi amygdali.

Gummi arboris nucum, est tremulæ arboris.

Gummi Cedri, Cedria vel cidrina, Kedria, Alkitran, Xerbin.

Gutteo, est gumma quæ est marinum

Gutta ræonia, seu Butiga, vel gutta rubea, est inflammatio totius faciei.

Gemmarum

Gemmarum mortificatio quomodo fiat. *Para. lib. 5.*
de natura rerum pag. 428.

Gemmarum transmutatio fit oleo sulphuris *lib. 7.*
de natura rerum pag. 462.

Gypsum, Forsitan fit ex lapide speculari quem vocant
Sparodes *spergulas*, propter vitri similitudinem. Est
autem *Gypsum*, cognata res calci, sed non est ita cali-
dum. Differunt quod calx restincta humore aliquo ac-
quirit calorem; *gypsum* vero non accenditur restinctum.
Vis illi est astringere, obstruere, potu strangulat. Usus
ejus est tantum extrinsecus, propter ejus nimiam exsic-
cationem, & strangulationem.

Gypsum est duplex.

1 Fossile & nativum, & e terra effoditur, summa
tamen tellure, est res similis fere nitro, latis nonnun-
quam venis: notum *Theophrastus* & *Plin.* reperitur
ad Albim.

2 Alterum *Gypsum*, est factitium. Et fit seu coquitur
(utar n. verbo *Plin.*) ex lapide albo simili alubastriti,
cujus lapidis quasi venæ reperiuntur in saxis Jenæ, &
ad sylvam Hercynam, & Salveldiæ ad fodinas. Lapi-
dem *Ruland.* putat esse quasi medullam induratum saxi:
aut species videtur esse aphonitri, aut *gypsi* veri, aut la-
pidis calaminaris.

Secundo *Gypsum* factitium fit ex lapide illo scissili
speculari, qui a Germanis dicitur *Sperglass*, *glacies Ma-*
riæ, quia representat formam glaciei. Et hoc est opti-
mum *Gypsum* ut testatur *Plin. lib. 36. cap. 24. Ruland.*
pag. 249. enumerat 16. species *gypforum*.

H Hal,

H

Hal, dicitur sal. Hal, alias Hol, est etiam Acetum.
Halcyon, vel alcion, est glacialis avicula.

Harmel, est semen rutæ sylvestris.

Haro, species est filicis. Similis Polypodio.

Hadid, est ferrum.

Hæmatites, vocatur a German. Blutstein, propter colorem sanguineum, quo tingit, & etiam spectatur præcipue, qui fossilis est in fodinis, & propter effectum etiam quem habet in sistendo sanguine in omni fluxu sanguineo. Ruland. ex Plin. & Dioscor. enumerat sex species, pag. 250. 251.

Hager, est lapis.

Halimar, est Cuprum.

Halcyonium, est nihil aliud quam maris spuma concreta, & intus res scissilis, stimulan in faucibus & oculis, unde hodie spuma maris in officinis dicitur. Sed non spuma salis illa, seu maris, licet sit cognatio quædam. Spuma enim salis illa est lanugo, seu ramentum spumosi maris coagulatum in petris. Halcionium vero spuma maris concreta, scissilis & spongiosa. Ruland. a Dioscoride enumerat pag. 253. 5. genera halcyonii.

Hel, est mel.

Henricus rubens, est colcothar vitrioli, vitriolum in rubedinem calcinatum.

Helebria,

Helebria, est species veratri nigri; rubeos flores edentis.

Heliotropium, est melissa Paracelsi.

Hemorrhoides, est sanguinis in ano profluvium.

Hydromantia, est ars sumpta ex astris aquæ, quum in ea sese palam faciunt hominibus, ab inundationibus inusitatis, fluctuationibus, aliisque apparentiis.

Hydropiper, est persicaria, rubeis tincta maculis.

Hinnicula, genicula, vel ut supra gumicula, est valeriana. Verum puto variationem ex errore scribentum.

Homunculi, supersticiosæ sunt imagunculæ loco vel nomine alicujus fabrefactæ, ut astralem hominem invisibilem contineant, cujus causa fictæ fuerunt in supersticiosum usum.

Horizon, mercurius auri.

Humor vitæ, fomentum est & pabulum calidi naturalis, alias humor radicalis, quæ omnia viventia, ne arescant, sustentat.

Humoris receptaculum, Aizucht.

Hyarith, est Luna.

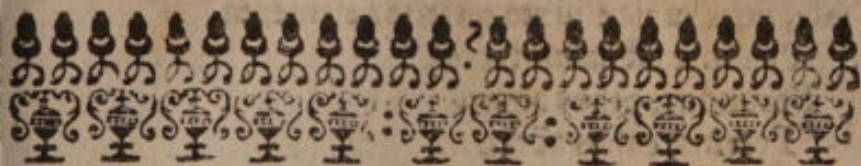
Hyacinthus, est gemma differens ab Amethysto, quod fulgur violaceus emicans in amythesto, dilutus est hyacintho, gratus primo aspectu, evanescit antequam satiat, marcescens celerius nominis sui flore *Plin. lib. 37. cap. 9.* Mittit *Æthiopia, Arabia, & India Hyacinthos & Chrysolithos.* Arabes tres eius faciunt species, Coloris rubri, Citrini, & Antimonii.

Hyacinthus provocat somnum, valet contra toxica, exhilarat hominem, confortat Cor. Veteres Astrologi dicarunt *Hyacinthum* Jovi, *Ruland.* enumerat pag. 236. sex species.

Hydropherbia.

Hypoglossum,

Hypoglossum, Hyppoglossum, Epiglossum, Uvularia, Bonifacia, Lingua pagana, bis lingua.

I

I*aspis*, est lapis hæmatites.

Iassa, est herba trinitatis, & persicaria. pag. 457.
Mag. Chyrurg.

Iæteritia rubea, est Erysipelas.

Idiotæ, sunt contemptores verarum artium, etsi falsarum sint peritissimi proflleores.

Ignis leonis, est elementum ipsum ignis.

Ignis persicus, est ulcus ardoris, incendio torquens.

Ignis pruinus adeptus, est essentia quinta vitrioli (vel vini) cum tartaro rectificata.

Ilech primum, est principium primum. *Ileias, Ileadus*.

Ilech supernaturale, est conjunctio supernorum & firmamentaliū astrorum, cum terrenarum rerum astris inferioribus, atque vino.

Ilech magnum, est ascendens vel astrum medicinæ, quod una cum ea sumitur, in qua etiam occultum est, non secus atque in firmamento superiora sydera, item in homine inferiora.

Ilech crudum, est compositio ex materia prima trium primorum principiorum. Mercurii, Salis, & Sulphuris, e quibus omnia sunt composita.

Ileidus.

Ileidus, est aër elementalis : in hominibus vero spiritus est qui transit per omnia membra.

Iliaster, aut *Iliastes*, vel *Iliadum*, est prima rerum omnium materia, constans ex sulphure, mercurio, & sale, quadruplex juxta quatuor elementa.

Primus, est cahos terræ.

Secundus, cahos aquæ.

Tertius, cahos aëris.

Quartus, vero cahos ignis.

Item quatuor sunt hominum *Iliastri* concernentes longævam vitam.

Iaccus, est fundamentum montis.

Iaspidis species *Ruland.* enumerat (a pag. 257. ad 259.) 22.

Idum, est pulmentum.

Idroagira, est aqua alkali.

Iffides, est Cerusa vel Cinis plumbi.

Ignis, Ignis pro lapide philosophico. *Ruland.* 9. Ignis species enumerat pag. 260.

Ignis calor, est naturalis, vel artificialis.

Ignis albir, est ignis fortissimus.

Ignis elementaris, est Sulphur, Sed non vulgi.

Ignis sapientum, est fimus equinus calidus.

Ignis clare ardens, est sulphur.

Ignis extinctus, est sulphur extinctum.

Elementum *ignis Veneris*, est oleum e sulphure Cuius pri. *Vanhelmont.*

Ignis Gehennæ, est specificum corrosivum. *Para.* 7. *Archidox*, descript. pag. 227.

Ignis quatuor sunt gradus artificibus attendendi, sicut eos prisca philosophi observarunt. *Æstimantur* non sensibus tantum, sed & effectu in rebus ipsis, & iudicio sensibus conjuncto, potissimum vero visui, & tactui.

Primus

LEXICON CHYMICUM. III

Primus gradus est lentissimus, instar teporis leviusculi, vel ignaviusculi, vocaturque calor balnei mitis, aut fimi, vel digestionis circulatorius &c. Qui ad tactum ita describitur, ut cum digitus hominis teneri semper ferre possit, & cum habeat suas intentiones, & remissiones, nunquam tamen evidentem aut acrem sensum gignere debet. Hujus generis est ignis vaporosus philosophorum, qui describitur incubatu gallinæ excludentis pullos, aut hominis recte dispositi natura. Is plerumque talis est qualem suppeditat fornax vaporarii moderate incensa, aut qualis est catini arenarii fornaci insistentis, vel hujus locati in catino arenario flamma modesta.

Secundus gradus est intensior, adeo ut jam evidenter feriat tactum, neque tamen vim afferat organo. Appellant calorem cinerum, quos mediocris ignis sub catino cinerario incensus, talem præbeat. Cineres enim ob raritatem non admodum aerem concipiunt.

Tertius gradus est cum læsione tangentis, & confertur arenæ ferventi, vel scobi ferræ, ut dicatur ignis arenæ, vel limaturæ ferri, &c.

Quartus est summus gradus, & plerumque destructivus. Nominant ignem reverberii, & viva flamma lignorum, vel congestarum prunarum follibus alacriter inflatarum, procuratur. Hi gradus cum referuntur ad effectum in certis rebus, valde mutantur. Ita n. fit, ut qui ultimus esset in planta, primus sit in stibio, vel alia re firma.

Sed licet balnei calore intelligatur gradus primus tamen in operatione per balneum omnes quatuor possint habere locum.

1 Ut sit primus, cum modice aqua incalescit.

2 Secundus cum jam acriter sentitur.

3 Tertius cum urit.

I

4 Quartus

4 Quartus cum fervore maximo etiam corrumpit, quæ omnia in oleo evidentius conspiciuntur.

Ignis Alchymistici gradus. Para. de natura rerum lib. 7. pag. 457.

Ignitio, est Calcinatio, corpora ignis violentia in calcem reducens. Estque combustio & reverberatio.

Imbibere, est terendo inspissare.

Imbibitio, est ablutio, quando liquor corpori adjunctus elevatur, & exitum non inveniens in corpus recidit, idque crebris humectationibus tantisper abluit, donec cum illo pure coagulatus, amplius ascendere nequit, sed totus fixus manet. Hæc plane philosophica est operatio, nec ad vulgares sese dimittit.

Immersiva corrosio est, quando corpora aliis rebus immersa in calcem rediguntur. Estque humida vel sicca.

Inceratio, est mistio humoris cum re sicca, per combustionem lentam ad consistentiam ceræ remollitæ. Inde vocatur ἐγχεσμός: alias etiam imbibitio, quæ fit per irrigationem re sicca potante humidam. Nec alia nutritio est medicorum, qua sarcocolla, lythargyrus, & alia paulatim succo quodam potantur, & ad usum evadunt commoda.

Incineratio, est ignitio corpora vehementiori, igne in cineres convertens.

Incinerantur autem vegetabilia, & animalia, mineralia autem (Chymico more loquendo) proprie non incineres, sed calcem redigi dicuntur.

Incorporatio, est commistio, qua statim humida cum siccis in unum corpus per formam massæ contemperantur. Itaque hic non fit lenta nutritio, sed tantum humoris statim additur, quantum ad corporis misti consistentiam requiritur, ut fiat veluti pasta, unde & impasta-

impastatio nominari potest, in nonnullis subactio. Incorporatæ aut res in calore digestorio relinquantur, ut mutua actione, & passione crasin communem nanciscantur.

Incuba, est sponsa solis.

Indicum Sal, est Sal gemmæ.

Indicum spuma, est duarum specierum : sc. Est indicum nativum partim, quod sua sponte nascitur in arundinibus quibusdam Indiæ. Pictoribus dicitur lapis Indicus improprie, non n. est lapis ; huic simile est ferme adarces, qui ita & adhæret arundinibus : sed adarces fit, Indicum nascitur sua sponte in arundinibus ; Partim factitium est in officinis tinctorum. Estque spuma purpurea, innatus corrinis. Optimum est factitium illud, quod cœrulei præbet speciem ; habet n. cœruleum in nigro colorem.

Leviter astringit, purgat, & reprimit ulcera. Alii succum herbæ simpliciter esse dicunt, qua nunc tinguntur panni, quam vocant Indicum, id est, glastum, quod aliud est domesticum notum Thuringis, quo maxime utuntur tinctorum. Unde hoc factitium Indicum proprie fit : Alterum est glastum sylvestre. De quibus vide *Diosc. lib. 2. de glasto.*

Infundibulum, est vas metallicum oblongum cum manubrio interius excavatum, liquata metalla recipiens, & in virgas vel baculos conformans.

Inhumatio, & Inhumare.

In igne septem Planetæ.

In aqua septem metalla.

In terra septem herbæ.

In aëre septem terreniabin.

In animalibus septem sunt membra principalia. *Par.*

p. tom. pag. 87 2.

Nihil enim est in tota rerum natura quod non ex
I 2 istis

istis tribus Mercurio, sale, & Sulphure non consistat; & hæc tria sunt *Theophrasti* principia, quæ analysi spagyrica deprehenduntur: Nihil præter tria inveniemus, quæ singula in singulis elementis sunt. Hæc tria etiam *Ioannes Fernelius* animadvertit in sua medicina de humido innato. Hæc veteres olim etiam tradiderunt. Ita ut non primus *Theophrastus* invenit, sed e tenebris obruta in lucem revocavit.

Instrumentum metallicum significans mundi partes. a Compass.

Iris, est gemma crystallo similis, secundum nonnullos radix chrystalli: frequenter hexagenus reperitur in *Arabia*, & in insula quadam rubri maris. Est lapis siccissimus, idque maxima sua subtilitate indicat: voluntque eum nasci ex aqueo succo, qui labitur de materia lapidis, qui generatur in luto rubeo. Dicitur vero *Iris*, quia in medio eius repræsentat Irim meteoron distinctis venulis, vel quia sub tecto repercussus lapis is sole species & colores arcus cœlestis in proximos parietes ejaculatur, teste *Plin.* Et addit aliquas esse scabris lateribus, & angulis inæqualibus, quæ cū in sole aperto projiciantur, radios faciunt in se recedentes discurrere, aliquas etiā ante se projecto nitore adjacentia illustrare. Addit & aliam Irim similem ceræ præduram, quæ in *Perfide* nascatur, & huic similem aspectu, sed non ejusmodi effectus gemmam.

Ios, est venenum.

Iota, *Iora*, est viride rama.

Ipacedes, est barba hircina.

Iva artetica, vel *Muscata*, Medicina propter membra contracta.

Iva potabilis.

Iudea metallicus, Berg Richter.

Iumnisum, *Iumnizum*, est Fermentum.

Jupiter,

Jupiter, est Stannum.

Fussa, est lapis gypsius.

Iliaster primus, vel *insitus*, est terminus vitæ, imo vita ipsa, vel vitæ balsamus in homine.

Ileaster secundus, vel *præparatus*, est terminus balsami, & vita quam habemus ex elementis, & elementatis rebus.

Iliaster tertius, est terminus balsami præparatus, aut vita quam habemus ex quinta essentia.

Iliaster magnus quartus, est mentis vel animi raptus in alterum mundum, ut raptus *Enoch* & *Elia*.

Iliaster tamen in genere, dicitur occulta naturæ virtus ex qua res omnes habent incrementum, aluntur, multiplicantur & vegetant. De quo latius libro de metheoricis generationibus legitur apud Paracelsum.

Imagines, sunt metallicæ figuræ vel effigies, in quibus vires & virtutes cœlestes operantur.

Imaginatio, est astrum in homine, cœleste & supercœleste corpus.

Impressiones, sunt fructus invisibiles, & stellarum in rebus inferioribus.

Impurum alcali, est ejus spuma quæ aufertur in repurgatione post extractionem. *Impurum tartari*, est ipsius alcali.

Inanimati, sunt pygmei.

Inclinatio, est vis naturæ, quæ manifestatur in homine quorsum magis proclivis est eius vita, actionum & operationum demonstrationibus.

Incarnativa, chyrurgorum sunt medicamenta vulneribus cutem obducentia, vel carnes concludentia.

Inclusiva, vide supra, gladialis quid sit.

Incubus, est nocturnus spiritus illudens, fallensque mulieres in somno, ac si cum eo rem commiscerent.

Influentia dicitur, attractio virtutum & naturæ sy-

derum, ac planetarum superiorum in animum nostrum, per mentales imaginationes, quas semel haustas & receptas, retinemus, ut nobiscum maneat. Eaque duplex est, una per creaturam ad nos derivatur, ut influentia cœli per firmamentum: altera vero sine medio quovis datur a datore luminum. Et hæc proprie supernaturalis est, ut prior naturalis, vel artificialis, atque moralis.

Influentia vero naturalis, est ea quam infundunt astra superiora firmamenti, ex naturali præscripto in hæc inferiora, quibus gubernant & regunt per inclinationes in hominum brutis aliisque, & per vires & efficacias in insensatis. Inde colligendum inclinationem esse brutinam quandam vim, & magneticam attractionem, cui per moralem influentiam reluctari ac resistere facile (suffulti divino tamen afflatu, alioqui difficillime) possumus.

Innaturalia, vel *supernaturalia corpora*, sunt ea quæ concipiuntur animo duntaxat. Inde factum ut quandoque loquatur quis, mihi videre videor hominem præ oculis, qui tamen plus ducentis miliaribus abest, vel aliquando vita functus est ante viginti annos.

K

K *Achimia*, vel *kakimia*, dicitur immatura metalli minera, vel semiperfectum metallum, & nondum a natura absolutum, quod adhuc in primo suo ente, ut infans in utero suæ matris, delitescit. Ejusmodi *Kakimiarum* species triginta reperiuntur hætenus cognitæ, quas hoc loco recensere longum foret, ac præter utilitatem.

Karlina, est anethum sylvestre.

Kibrith, est sulphur.

Kymit elevatum, est album cinabrium, sublimatum.

Kist, vel *Cist*, est sesquimensura, vel pondus librarum quatuor alicujus liquoris.

Kobolt, vel *cobaltum*, sive *cobletum*, est metallica materia plumbo nigrior & ferro, splendore carens metallico, liquationem tamen & malleationem admittit, fixum non est, sed meliora metalla secum per fumum abducit.

Lapis Cadmia.

Kal, est Sal de torrente.

Kald, est acetum.

Kali, Cinis clavellatus.

Kalnös, est fumus.

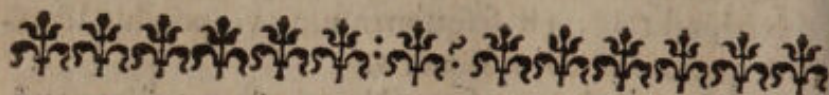
Kamar, vel *Camar*, est Argentum.

Kamir, est Fermentum.

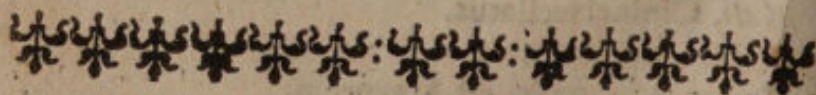
Kanfor, est Stannum. *Kazdir*, etiam est Stannum.

118 LEXICON CHYMICUM.

Kapili, & *Kibritb*, est Sulphur.
Kar, est gemma lucens sicut ignis.
Kasam, est ferrum.
Katimia, *Kadmia*, vel lapis *Calaminaris*, Tutia.
Kayl, est lac acetosum.
Kaysir, est spuma maris, proprie pumex.
Koma, *Komartos*, est Calx viva.
Konic, est Cinis.
Kost, est fagus, lignum faginum.
Kuria, vel *Kymia*, vel *Kymus*, est Massa.
Kybrus, *Kebrik*, est arsenicus.
Kymum, vel *Kyminum*, est coadunatio.
Kymenna, est ampulla.
Kymolea, est lutum Chymolea.
Kyram, est nix.
Kiva, est Opoponax.

L Labor,

L

L *Abor Sophia*, dicitur Paradysus, alter Mundus.
Lac virginis, est aqua Mercurialis. Etiam *Lac virginis*, est Mercurius Philosophorum, succus Solaris & Lunaræ.

Lac papaveris, est Opium.

Lacerta, est cernis & corporis cavitas. Et Caro musculis inclusa sine ossibus.

Lacerta rubra, Colcothar, Vitriolum.

Lævigatio, seu *Alcolismus*, est Calcinatio quæ rem pulverando in Alcool adducit. Et est hic reductio quorundam per glutinationem, quorundam per fusionem, aut fulminationem.

Lacune, est Terra Sigillata.

Lamac, est gummi Arabicum.

Lamina, est Auripigmentum.

Lans, est argentum mortuum. *Lanx*, est amygdala amara.

Laos, est Stannum.

Lapis in Chymia, est omnis res fixa, quæ non evaporat.

Lapis Adiz, est Sal Armoniacum.

Lapis non Lapis, Lapis de virtute & efficacia, non lapis substantia. Avicenna vero & Kodar asserunt, quod lapis non lapis sit Elixir.

Lapis animalis, est sanguis humanus; Item curenta quæ scutum portat in dorso.

Lapidum

Lapidum mortificatio, est eorum Calcinatio.

Lapis Arabicus, similis est Ebori masculoso, cujus usus in dentifriciis & in exiccandis hæmorrhoidibus est. *Lapis Arabicus* non est alius, quam specularis, seu lapis Lunæ, seu glacies Mariæ, unde olim fenestras parabantur, lignis levigatis positis loco plumbi, unde fit gypsum optimum. *Ruland.* numerat pag. 274. 275. quinque species. Sed lapis specularis ipsam pinguedinem non habet auripigmenti : & auripigmenti nulla similitudo cum lapide speculari præter in crustis. *Lapis specularis*, est insignis lapis & humor, quasi concretus terræ, qui non resolvitur, & dum est humor terræ crystalli modo glaciatus, & in lapidem induratus, vocant eum glaciem Mariæ. Quidam dicunt quod sit res cœlestis ad Lunæ claritatem positus, in speciem lapidis coagulatus, & constrictus, præcipue ille qui est candidissimus, & *Aproselinon* dicitur. Et quanquam *Lapis specularis* cognitionem habet cum gypso, ita ut gypsum sit ejus caput : tamen ejus usus præclarus est in medelis, cum gypli usus sit dubius & venenatus, utpote qui strangulat.

Lapis ex cancro. Inveniuntur in ipsis canceris, præsertim in scemellis, cum syphar exuerunt, & deposuerunt, lapides candidi & rotundi, vocati vulgo oculi cancerorum, quia quasi formam habeant oculi : Sed inepte vocantur oculi, quia non fungantur oculorum munere, nec extra emineant, nec toto durent anno : nec sunt hi lapides extracta essentia a tota bruti testa, ut per plurimas cancerorum dissectiones comperi possunt. *Vanhelmont*, pag. 139.

Vis illorum est frangere calculum vesicæ, propterea etiam colliguntur. Sed illis nihil præsentius est frangere lapidem his, qui de alto deturbantur. *Vanhelmont*, pag. 139. affirmat rarissimum diureticum ex lapide cancerorum

cancrorum colligi, etiam vulnerarium & febrifugum, modo resolvatur in formam pristini lactis. Et nihil est vulneratis vel post partum matribus aptius quam remedium horum lapillorum. Præcipua basis est Pulveris Gasconi.

Lapis Magnetis, Ruland. pag. 275. 276. enumerat 19. species Magnetis, spissus, ferrei coloris est.

Lapides Trochitæ & Entrochi. Ruland. pag. 277. enumerat novem species.

Lapides colorati, numerat pag. 277. 8. species, sed nihil eorum virtutis.

Lapis Asiæ, optimus est, Diosc. lib 5. cap. 88. qui colore pumicis, levis, fungosus, friabilis, scissiles venas lutei coloris ad imum actas habens. Dicitur lapis tantum propter colorem & substantiam lapidis, nam duritia sua non est lapis, quia levis est, & fungosus. Vocatur *Lapis Asiæ*, quod in *Asso* monte *Troadis* nascitur. Vis ejus attritoria est, & modice erodendi, & leviter corrodingi superfluum carnem. Hinc *Sarcophagus* dicitur. Dicit *Plin* lib. 36. cap. 17. Sed quadam incuria *Asiæ* lapidem gustu salsum lenire podagras; & in istis lapidinis sanari omnium crurum vitia, cum in metallis omnibus crura vitiantur, affirmat in eo corpora defunctorum condita absumi 40 diebus, dentibus exceptis. Habent lapidem in *Germania*, & in ejus superficie. Circa eum, & sub eo, flos nascitur, & falsa lanugo specie nitri, quæ dicitur flos *Asiæ petrae*: admota linguæ mordet aliquantum, quando flos siccat, & lavatur, varios usus habet in medelis. Aliqui volunt florem *Asiæ petrae* nasci ex rore maris superveniente imbre.

Lapis Phrygius, optimus pallidus, modice gravis, non solida compage corporis intercedentibus albis segmentis ut *Cadmia*. *Phrygium* lapidem gentis nomen habere

habere dicit *Plin.* & esse glebam pumicosam, utilem tantum tingendis vestibus.

Lapis Thracius, nascitur in flumine *Scythia*, cui *Ponto* nomen est. Vim habet gagatis, accenditur aqua, & oleo restinguitur, sicuti accidit in bitumine.

Lapis nihil aliud est, quam gagatis species altera nigra. Fit ex nigra naphtha aut bitumine liquido nigro: sicut flavas gagates ex petroleo, id est, naphtha liquida candida, cum stillat vel fluit in mare. Induratur in lapidem, vero calore, tum proprio, tum aquæ. Quod *lapis Thracius* fit ex bitumine, testantur odor, & substantia bituminosa, colorque niger, & quod sit lapis squalidus, crustosus, levis ut a *Dioscor.* describitur. Si aduritur, reddit odorem sulphureū, accenditur aqua, restringitur oleo: per omnia convenit nigro gagati nostro.

Lapis Bezar, significat omne medicamentū cōveniens alicui veneno, sic generatur. Cervus verno tempore investigat cavernas serpentum, nariumque spiritu, extrahit resistentes, easque comedit, ut ita purget annum tædium. Mox petit aquas & flumina quibus se immergit usque ad caput, tamdiu quousque sentit superatam vim veneni. Inter ea lacrymas emittit oculis vi veneni, quæ coagulatae sunt bezaar, contra omnia venena, prodest cardiacis. &c. contra defectus animæ, sanat omnes ictus venenatos. Eandem vim habet bezaar, os de corde Cervi uti sciunt venatores pro forma, ut sunt ferme cruces in capite lupi aquatici, præterquā quod ossa sunt. Ossa de corde Cervi seu hinnulæ partū custodiunt, & pregnantibus mire conducunt. Eandem vim habet lapis repertus in ventriculo, & intestinis Cervæ. Medulla ejus conducit omnibus inflammationibus, præcipue vulvæ. Genitale ejus nervosum arefactum potu sedat dolorem coli. Ramenta ejus pudendi incitant venerem, sanguis ejus sistit alvum, & calculosis prodest.

dest. Cornu ejus acquisitum intra festa, ut vocant *Mariæ*, præcipue extrema ramorum mire comitialibus profunt, & adversantur hausto veneno. Pulmone ejus nihil utilius Physicis.

Lapis Bezar, est etiam alius duplex. Orientalis & Occidentalis.

1 Est animal *Persiae* ac *Indiæ*, Orientalis, partim Cervo simile, partim capræ; In hoc animali, lapis repertus est (potissimū in proventriculo, hinc & in ventriculo & aliis cavitatibus internis) figura variante, ovali, rotunda, fissili, & intus cava, (meditullio paleam, pilos vel simile continente) superficie levi, & splendente, substantia e laminis, instar caprarū sese invicē incumbentibus compacta.

Lapis Bezaar Occidentalis, est lapis locis iisdem animatis, ut in priori, circa rem heterogeneous, in cavitate media contentam tunicolim concretus. Orientalibus ut plurimum major, superficie scabra, colore cinereo, albo nigro, obscureve virente, qui optimus.

Orientales habentur præstantiores: Dosi dantur, a gra. tribus, ad decem. Occidentales a gr. sex, ad viginti. Utiles sunt in affectibus cordis, venenis, febribus, melancholia, lumbricis & Epilepsia.

Lapides Bezar, cancerorum, & ex perlis minus duri, non sunt de saxilli natura, sed potius fiunt ex succo lacteo semicaeseato, & semipetrifecato, habentque tophi naturam neutram, inter cartilaginem & lapidem; Prout putamina lapidum in mespilis, persicis, &c. Neutrum genus & medium servant in ligna & lapidem tophicum. Et licet lapis Bezaar, cancerorum &c. quoad solidum sui pulveris materiam non digerantur a stomacho humano; Illis tamen inest succus lacteus, & mucilagineus magnæ virtutis, exiguæ tamen quantitatis, qualem contingit e limatura cornu cervini, elixando extrahi, *Vanhelmont*, pag. 115.

Lapis

Lapis Quiris. in nido upupæ reperitur lapis nomine *Quiris*, qui dicitur esse secretorum proditor, & excitator imaginum in somnis variarum.

Lapis famosus, vel pretiosus, vel etiam sal de urina.

Lapis ex Perca, Perca piscis est duræ carnis : Estque duplex major & minor. In hujus capite binæ reperiuntur gemmæ candidissimæ, ossæ, magnæ seminis lini, proportionem tamē piscis. Hac gēma nihil præsentius in frangendo calculo vesicæ, propterea etiam merito, & caute ab his qui usum ejus sciunt, colligitur. Eandem vim habere dicitur, exenteratum caput funduli, (*a Gudgeon*) repræsentans vultum virginis ornatum.

Lapis Judaicus Duplex est, major, & minor.

Major est similis glandi, & lineis quasi torvo ductis quemadmodum egregie describitur a *Dios*.

Vocatur etiam *Thecolithos*, quia oleæ nucleo similis, & quod lingentium calculos frangat, pellatque.

Minor est in forma cylindro similis, fractus resplendet. Ambo urinæ difficultati, calculosisque mire profunt. *Lapides Judaica*, 1. nucleo olivæ similis, striati: hi lapides in hunc usque diem in Palæstina vocari dicuntur olivæ lapidæ. 2. Olivæ similis, striis carens.

Lapis Rebis, *Lapis de montanis*, est Testudo, Rebis.

Lapis Calcis, est scoria æris, vel batitura æris.

Lapis aureus, vocatur ipsa urina, Alias dicit, quod sit lapis aureus.

Lapis facile igni liquescens, Flus.

Lapis occultus, id est benedictus, id est Ovum.

Lapis fissilis ærosus, Item æs cinereum.

Lapis calaminaris, est Tutia.

Lapidum varia genera enumerat Ruland, pag. 284. ad 292. (& etiam pag. 301.) Ab aquatilibus; & ligno corporati :

corporati: ab animantibus, & avibus, ossibus, & testis
similes.

De Lapide Philosophico, Ruland. tractat, a pag. 293.
ad pag. 300.

Later liëtro, est argentum vivum.

Laton, est auricalchum.

Lempinas, est terra sigillata. Lempinas Calcis, est ba-
titura æris.

Lempinas, lempina, est auripigmentum.

Leo viridis, est Hermetis, Mercurius auri, Duenech,
Antimonium.

Leo viridis, est opinione quorundam aurum.

Leo viridis, est vitriolum.

Leo Rubeus. Sanguis Leonis.

Leo citrinus foliatus, est auripigmentum.

Leo, est aurum.

Lepi ferri, est squama ferri.

Lepos Calcis, est pulvis æris.

Leffas, est aqueum terræ, quod virtute seminum in-
duratur, in ligna, herbas, &c. sic aqua vi seminis pe-
trificatur. Vanhelmout, pag. 45.

Leffas Paracelsi, est succus terræ, recens in radicem,
anquam culinam vegetabilis tractus. Vanhelmout, vi-
deas plus sub titulo Leffas. p.

Leta, est calor rubens.

Lencafia, est calx viva.

Leux, est Amygdala.

Libra, est libra pensilis.

Ligna in Saxa, i. Rami folia, cortices, ligna, car-
bones, ossa, conchæ, quæ in saxa corporata sunt, succo
apidescente, in fonte non procul a Francifurto, & etiam
in Anglia, prope villam vocatur Gnasborough, in Ebo-
racensi provincia, Ruland. enumerat in pag. 304. novem
torum species.

Limpidum,

Limpidum, est purum & purgatum.

Lillium, est Mercurius, unde seme flores de pellicano Lili in tinctura Philosophorum : est quinta essentia sulphuris. Sulphur fixum.

Liquatio, est cum quod in unum coaluerit, solvitur liquando ut possit fluere.

Liquatum est, quod consistentiam diffluentem, instar undosorum accepit.

Liquefactio, est corporis mineralis, vi ignis majoris dissolutio. Duplex est.

1 Liquefactio simplex, quando corpus, nullum ali-um in finem quam ut fundatur, liquefcit.

2 Liquefactio probatoria est, quando corpus liquatum probatur, imperfectum, a perfecto separatur, idque per cineritium, aut per antimonium.

Liquatio, est fusio, aut deliquium.

Lithanthrax, Lapideus carbo. Effodiuntur prope Cygneam : species est gagatis. Nihil aliud est, quam induratum & excoctum sub terra bitumen calore, exuruntur, & igne accenduntur, quemadmodum carbones, & *Ruland*. putat eos lapides bituminosos, causam esse quare in multis locis montes flagrant.

Litim, est filum aliquoties complicatum, & omnino traductum.

Lorus, est Mercurius.

Lot, & *Lotiam*, est urina, & urina infantium.

Luban, *Luben*, est Thus a Libano.

Lumbrici, etiam in aquis putridis reperiuntur. *Lumbrici* etiam reperiuntur in homine, in omnibus proprie membris, quorum variae species sunt : Longi, breves, lati, graciles, sunt etiam teretes, lati & longi, fasciae dicti, & teniae.

Luna, est Argentum.

Lutum sigillatum, est terra sigillata.

Lutum

Lutum Armenicum, est Bolus.

Laudanum, & non ladanum, est medicina Paracelsi ex auro, corallis, unionibus, &c. composita. Est etiam materia perlata.

Lapis, pro fixo quovis accipitur.

Lapis Philosophorum, est virtus intensissima, & velut in centrum arte coarctata, quæ distensa tincturam exhibet absque numero, de quo satis. Vocatur Elixir, & medicina universalis.

Lapsus demotivus, est correptio repentina morte facta, periculosior apoplectico.

Laternum, est lixivium, vel capitellum.

Lato, cuprum est aureo colore tinctum calaminari lapide, quod ab idiotis physicis electrum dicitur: componitur ex unico metallo, cum electrum sit ex pluribus. Calaminaris metallum non, at mineralis materia perfectionem non assecuta, & cacominerale corpus existit, metallum destruens potius quam emendans, etsi adaugeat, nam ex ductili friabile reddit. Verum electrum à natura sola compositum reperitur ex auro & argento nullo pretio persolvendum ob admirandas in eo virtutes.

Laudina, est angelica.

Laxa chimolea, est sal adnascens lapidibus, vide supra de anathrone, & infra de usnea lapidea.

Laxativa, sunt medicamina sursum atque deorsum expurgantia.

Leffa, dicitur prædestinatio herbarum.

Leffas, est occultus & bullicns terræ vapor, per quem herbæ & plantæ crescunt.

Lephante, sive lephantes, est prima tartari species, vel bolus medium tenens inter lapides & lutum.

Lenures, sunt spiritus elementi aëris, quanquam

Ethnici umbras & manes defunctorum interpretati sint.

Lithargyrium Paracelso, est spuma Mercurii, vulgo autem argenti, sed plumbi potius argentum repurgantis, ejusdem farinæ habetur aureum, eodem artificio utrumque paratur inter purgandum quæ dicta sunt metalla.

Lithargius, est investigator minerarum, qui pariter eas invenit. *Lythargiri*, Ruland. ponit septem species pag. 306.

Limbus Paracelso, est magnus & universus mundus, semen & prima hominis materia. Est etiam coelum & terra, superior & inferior sphaera cum elementis quatuor, & quæcunque his comprehenduntur.

Liquor aquilegius, est vinum distillatum.

Liquor essentialis, est qui a membris interioribus attrahitur, ac in carnem & sanguinem transmutatur.

Liquor Mercurii, est balsamus rerum, in quo latet ac consistit omnis vis curationis, & persanandi virtus. Ejusmodi mercurius est vehementissimus in tereniabin, & in nostoch.

Liquor mœniæ, dicitur adeps humanus.

Liquor cum adjectione rei cujus est, oleum est ejus, ut liquor terebinthinæ est ejus oleum.

Liquor mumiæ de gummi, est oleum gummi.

Liquidum de resolutis, est quod ex sua natura liquidum est.

Liquor herbarum, fit ex herbis contusis cum tota substantia vitro conclusis, & in balneo maris diebus aliquot coctis, succo postmodum colato per pannum, calore cinerum spissitudinem mellis acquirit.

Liquor salis est balsamus naturæ, quo sustentatur corpus ne putrescat.

Locusta,

Locustæ, sunt ramorum in arboribus extremitates adhuc recentes atque teneræ, quibus divum Io. usum esse pro cibo scribit Paracelsus, & non venenatis illis animantibus volucris, ut hætenus interpretati sunt Theologi. Certe mirum videretur, si quis tam austerus, ut vivo animalculo cum melle vesceretur in deserto, ubi tanta arborum copia longe saniores cum sylvestri melle præberet escas.

Lorindt, est aquarum commotio, cum concentus resonantia, mutationis indicium, ut alterationis in firmamento cometa.

Laudanum Theophrasti, non ladanum, nec opium est. Effectus n. longe aliud docuit, non n. summo hoc arcano homines occidit, sed quasi mortuos in vitam revocavit: quod Oporinus noster mihi confessus est ipsum hac medicina miracula præstitisse: se etiam *Theophrasti* nomine multis exhibuisse: quorum quidam vitæ omnino, alii vero qui serius usi sunt, rationi aliquot diebus restituit fuerunt, præsertim in peste. Dixit etiam mihi seipsum aliquando sumpsisse præcipitatum, cumque eum uxor ad iracundiam commovisset, unde minis incaluerit, properasse se ad fontem, bibisseque liberalius aquâ frigidâ, inde venenû Mercurii, ita fuisse excitatû, ut toto corpore intumuerit, medicique eum morti præsentis uxore adjudicaverint. Quod cum ex astantibus visu jam amisso audisset, mox parum de laudano, quod secum adhuc a *Theophrasto* ipsi datum habebat, in os imposuisse: inde in dulcissimum somnum per semihoram, aut paulo amplius incidisse, ubi evigilaverit, tumore, morbumque omnē, quæ peculiaris hujus medicamenti natura est, admirante uxore, & cæteris præsentibus, evanuisse. Hæc ab ipso Oporini ore accepi. Liberius multa *Andreas Fociscus* in sua oratione recitavit: quin & Oporinû penitus Epistolæ

quam ad D. *Wierum* de *Theophrasto* scripsit, dixitque eodem tempore, mihi in prato ad Rhenum cum eo deambulans, ab ipso fuisse emendatā epistolā, neque eum scripturū fuisse, si scivisset, ita in vulgus prodituram. Licet præstat eum scripsisse, plura enim in ea sunt quæ ad Laudem *Theophrasti* pertinent, quam ad vituperium, & quæ ibi vituperat longe aliter intelligenda sunt, quam vel *Oporinus*, vel alii interpretati sunt. Sed Laudanum *Paracelsi* est medicina laudatiss. quæ non ex rebus vilibus, non venenosis, non opiatiss, sed omnium quas orbis habet præstantiss. quæ vitam conservant, conficitur: & in omnibus morbis efficax est, præterquam in Lepa, ita a *Theophrasto* appellata, quod omni laude dignissima esset. Dux saltem res sunt ex quibus constat, majora his inveniri in mundo non possunt. Et falsa & mentita esse scio, quæ adversus hoc Laudanum quidam ediderunt. Vivit testis locuples senex venerandus *Georgius Veterus* concionator *Eberbachi*, in ditione comitum ab *Erpach*: qui tum temporis cum *Theophrasto Basileæ* vixit, quando nobilem *Canonicum* & alios multos curavit: & is medicamenta *Theophrasti* nomine administravit.

Laudanum purum, dicitur non præparatum cum aliis, sed quando dissolutum distillatur in liquorem: Hæc refert *Michael Toxites*, M. D. & *Ioannes Fischartus* M. D. de *Theophrasto*.

Laudanum præparatum.

Lutum Magra, *Magra* est *Carneolus* vel *Carneolus*.

Lutum stellæ, est *Gypsum*.

Leseoli morbus, est iëteritia. *Leseolus* enim iëteritiam, & non alium curat morbum: & probatur ex eo, quod in *Leseolo* diaphanitas salis est maxima, quæ magis quam fusus topazius tingit & fixat, reperitur.

ritur. Est etiam Isteritia sal in flavo colore diaphanum, quod suo simili pelli debet, Theophrast. cap. 7. de tribus principiis.

Lorcha dicitur tota lacertarum dulcedo, usque ad centrum substantiæ.

Ludus, est lapis vesicæ excissus, qui tandem remedium est Calculi.

Lumbrici nitri, sunt vermes in fimo, vel in terra reperti a lubricitate sic dicti.

Luna compacta, est Argentum fixum, vel Aurum album.

Lustum, est pinguedo lactis, Cremor, vel flos lactis.

K₃

M Macha,

M

M *Acha*, est vermiculus volans. *Maohal*, est fixum.

Magia metaphysica, est ars christianis licita, & non, ut multi fingunt ignari bonarum artium, venifica neque superstitiosa, sed supernaturalis, per quam occulta quævis arcana revelantur, ut mechanica industrium opus est manuale.

Magia in genere, latine sapientia, duplex est. Una est naturalis & licita, materque veræ medicinæ, & est occulta naturæ sapientia, in centrum usque latens & abdita, cum qua si humanam rationem conferas, nihil præter meram stultitiam in hac reperiēs. Vere donum est Dei, cum quo rerum supernaturalium nobis, & naturalium cognitionem exhibet. Alia autem est magia illicita, tota superstitiosa, diabolica, & ab Ecclesia christiana veraque religione damnata merito, & prohibita, quam Necromantiam appellant, execrabilis & nullibi locorum toleranda. Hanc detestatur Paracelsus libello quem scripsit de occulta sapientia.

Magisterium Paracelso, est arcanum ex naturalibus rebus extractum, absque ulla separatione elementalī, qua cætera præparari consueverunt, sola tamen additione rerum aliarum a quibus, quod extractum est, separatur. De hoc supra latius invenies tractatu secundo,
item

item in Archidoxis Paracelsi.

Malek, dicitur sal.

Magnalia, sunt opera Dei.

Magnesia, communiter, est marcasita. Sed ex arte dicitur stannum liquatum, in quod injectus mercurius una permiscetur in fragilem substantiam & massam albam. Est etiam argenti cum mercurio mixtura, & fusile metallum valde, ut cera liquabile, miræ admodum albedinis, quod *magnesia* dicitur philosophorum.

Magnetinus tartarus, est lapis in homine durissimus, ut *magnes*, sed spongiosus.

Mandella, semen est ellebori nigri.

Mangoraria, est ars in ponderibus applicata, qua grave quodque parvo labore negotioque sublevatur.

Mandibularum liquor, est oleum ex mandibulis.

Manna, non solum dicitur ros de cœlo prolapsus, qui species est balsami & fructus æris, verum etiam pro dulcedine sumitur ex qualibet re tracta.

Marcasita, est materia metallica immatura, tot specierum, quot solidorum metallorum, est aurea, argentea, stannea, ferrea, plumbea, & cuprea, quæ postrema pyrites, & lapis luminis appellatur, rubeo sulphure scatens, & scintillas ex calibe multas excutens præ cæteris pyritum speciebus.

Martath, vel *martach*, est lithargyrium.

Mathematica, plurimis constat Arithmetica, Geometria, Geomantia, Astronomia, Physionomia, Chiromantia, Perspectiva, &c. Proinde quisquis se pro Mathematico venditat, has omnes firmiter callere debet.

Mater metallorum, est argentum vivum.

Materia saphirea, dicitur liquidum cui nulla inest materia peccans.

Matrices omnium rerum in genere sunt elementa.

Marmoreus tartarus, est lapis in homine durus, ut marmor, qui supra magnetinus etiam dictus est.

Maturativa, sunt medicamenta chyrgorum apostemata quævis ad maturitatem adducentia.

Margarita, seu unio nihil aliud est, quam genitura, seu partus conchæ margaritiferae. Nam conchæ illæ certo tempore anni, quando eas genitalis anni hora stimulat, sese pandunt quadam oscitatione, sitiunt rorem veluti maritum, ejus desiderio hiant, ac rosido conceptu sese impleri cupiunt. Mox cum lunares liquantur aspergines, hauriunt rorem, humorem concupitum matrice quasi hiant, & fiunt gravidæ. Deinde pariunt margaritas pro qualitate roris concepti. Si purum rorem conceperint, candore mirabili unio apparet; sin turbidum rorem conceperint, sordescunt foetus. Pallent margaritæ cœlo minante tempestates, si fuerint conceptæ, si tempestive hiantes conchæ satiantur, margaritæ grandescunt: si tempore coitus fulgurat, comprimuntur conchæ, aut pro jejunii modo pariuntur uniones. Si tonuerit, pavidæ repente comprimuntur conchæ, & deinde abortus pariunt, quos physemata vocant. Ferunt si crebra post illarum conceptum audiantur tonitura, illas exspuere in flumina uniones, ac sic crebro reperiri in fluminibus, ut volunt in mosella inter arenas. Fit clarius margarita, si conchæ excipiunt matutini aeris semen, id est, rorem, quam vespertini. Adeo magna affinitas est cœli & conchæ in coitu cum rore, qui est semen quasi aeris. Propter mirabilem coitum Margaritæ Veneri dicantur. Dicitur unio, quia nulli duo simul reperiuntur. Dos est in candore, magnitudine, pondere, orbe, lævore; In aquis omnis unio mollis est

est ut corallum, exemptus aere protinus durescit, & fit lapis. Profunt contra syncopen & cardiacam spiritus confortant, valent contra fluxum sanguinis, lienteriam, diarrheam, conferunt visui, retinent menses, abstergunt dentes, clarificant sanguinem.

Marcasita plumbea, est Antimonium. *Magnesia Saturni*, Antimonium.

Magnesia, est materia lapidis Philosophorum.

Magnesia, est Mercurius, mistio substantiarum.

Magnesia, est fœmina.

Mars, est ferrum,

Masculus, est argentum vivum.

Masculinum, & fœmininum semen. Substantia Mercurii & Sulphuris.

Massalis, *masserium*, *mossel*, *mater*, est Mercurius.

Materia metallica, Item mistura æris, plumbi, & argenti.

Materia prima, varie accipitur apud Rul. pag. 323. ad pag. 326.

1 *Materia prima.*

2 *Lapis Philosophicus.*

3 *Aqua vitæ.*

4 *Venenum Cambar.*

5 *Spiritus.*

6 *Medicina.*

7 *Cœlum.*

8 *Nubes.*

9 *Nebula.*

10 *Ros.*

11 *Umbra.*

12 *Luna.*

13 *Stella signata & Lucifer.*

14 *Aqua permanens, aqua vitæ metallica, aqua foliata, stellata.*

15 *Aqua*

- 15 Aqua ardens.
- 16 Sal nitri, & petræ.
- 17 Lixivium.
- 18 Sponsa, conjunx, Mater, Eva.
- 19 Virgo, Materia Hermaphroditica, Catholica So-
lis, & Lunæ Catholica.
- 20 Lac virginis, lac ficus.
- 21 Lac bulliens.
- 22 Mel.
- 23 Sanguis spiritualis.
- 24 Balneum.
- 25 Syrupus granatorum.
- 26 Acetum.
- 27 Plumbum.
- 28 Stannum.
- 29 Sulphur naturæ, Calx, alumen.
- 30 Sputum Lunæ, Sputum incombustibile.
- 31 Æs ustum, æs nigrum, flos æris, æs hermetis.
- 32 Serpens Draco.
- 33 Marmor, CrySTALLUM, Glacies.
- 34 Gemma Scotiæ.
- 35 Urina puerorum, urina vituli albi.
- 36 Magnesia alba, Magnes.
- 37 Ethesia alba, humidum album.
- 38 Fimus.
- 39 Fumus albus.
- 40 Ens metallicum. Esse. Quinta essentia metal-
lorum.
- 41 Virtus mineralis Mercurii.
- 42 Anima elementorum cœlumque.
- 43 Materia omnium formarum.
- 44 Tartarum Philosophorum.
- 45 Fæces dissolutæ.
- 46 Iris.

47 Aurum indicum, Cor Solis, umbra solis.

48 Chaos.

49 Venus.

50 Microcosmus.

Maturatio, est exaltatio a rudi crudore ad maturum & perfectum.

Maturatio est Quadruplex. Digestio & Circulatio: quarum utraque peragitur, calore miti gradus primi, vel circiter, in fimo, balneo, amurca, concisis culmis, vaporario sicco, fœno, humido, gigartis sole, &c. deinde est Fermentatio, & Projectio.

Macula, est oculi suffusio, cataracta.

Madic, est lac post butyrum.

Magister, Sal conficiens.

Magister, ferrum excoquens.

Magisterium, est species Chymica ex toto, citra extractionem impuritatibus duntaxat externis ablatis, elaborata & exaltata. Servantur hic omnes concretionis naturalis, & homogeneæ partes. Sed ita exaltantur, ut dignitatem essentiarum prope attingant, unde pene eadem relinquitur quantitas seu moles, quam natura per se dedit, quanquam non semper caveri possit, quin cum alienitatibus, & foris adhærentibus non nihil secedat, & nonnunquam studio propter finem usumque certum quidem negligitur, ex quibus hic maxime valere intelligitur, quam Physici alterationem nuncupant.

Magisterium Consistentiæ, est cum servata essentia, consistentia ad præstabiliorem est immutata. Et fit pluribus modis, non tam ut ipsi rei, aliquid nobilitatis accedat, quam ut ad usum varium evadat habilior.

Magisterium fixorum, est cum corpora volatilia & spiritiosa figuntur ad constantiam. Fixum opponitur in-

constanti

constanti & volatili; & æstimatur utrumque proprie ad ignem: cujus vim quod sustinet fixam est, quod non, volatile, siquidem ex eo fugit, & velut spiritus aut favilla evolat. Illud est quod e molli induratur.

Magisterium odoris, est cum res odore exaltatur, Idque potissimum artifices moliantur, in operibus quibus inter elaborandum aliquid ingrati odoris accidit. Ut in empyreumaticis oleorum, aquarum, & similium: & in his etiam quæ alias per naturam odorem prævum, molestum, vel etiam nullum habent. cum tamen ad gratiam rei usu ejusmodi nota sint exaltanda.

Magisterium principiorum, est cum principatum compositum in principia resolvitur de novo.

Magisterium qualitatis est, Cum res formis qualibus elaborata exaltatur, & fit dupliciter, secundum qualitates occultas, aut manifestas.

Magisterium qualitatis occultæ est, cum in his quæ crassim totius substantiæ attinent, tantumque effectis per experientiam patent, exaltatio perfecta, &c. Ea qualitas si pernitiola est in usum, in totum aboletur, vel cum aliqua jactura substantiæ: & tunc respicitur perfectio illa, quæ non in re, sed in usu rei est. In salutaribus utrumque observatur. Si aboleri in totum nequit, reprimatur, ita ut citra noxam possit usurpari.

Magisterium qualitatis manifestæ est, cum res in sensilibus formis elaboratur. Hæc triplex est, quotuplicia sensilia, circa quæ exaltanda Chymicus in rebus occupatur. Quædam tamen proprius spectant naturæ corpus, & quædam sunt formaliora.

Magisterium saporis est, cum in sapore fit exaltatio, itaque & pharmacopæia, & coquina, cellaque hinc instrui potest. Potissimum autem Chymicus hoc utitur in acrimonia corrigenda, & empyreumaticis gustum atinentibus tollendis.

Magisterium

Magisterium sensilium proprium est, cum res qualitatibus sensibilibus propriis exaltantur. Id fit vel in sensu primo, qui est necessitatis animalium, vel in his quæ sunt melioris gratia. Sensus primus tactus est, itaque tactilium qualitatum primarum, quæ sunt calor, frigus, humiditas, siccitas, magisterium inde existit.

Magisterium soni est, quo sonus corrigitur a Chymico. Id fit potissimum in mineralibus, in quibus aliqua præstantiæ nota ex sono capitur, ut in metallis, aut quæ in ignibus periculum minantur propter spiritus vehementes cum sonitu erumpentes, obviaque displo-

Magisterium pulverum, hoc est continuæ consistentiæ in pulverem perductæ, fitque potissimum calcinationum modis: unde efficitur, ut calcis vocabulo non raro appellatur, vulgo alchalia; Respicitur hæc principaliter ut fracta tenacitate friari res possit.

Magisterium volatilium est, cum e fixo fit volatile. Ei affine est mollitum, quod tractabile ductileque aut etiam fluidum, (nam paulo latius accipitur molle quam apud Physicos) efficitur e rigido, duro, & intractabili. Artificia quibus hoc perficitur, sunt extractiones, macerationes, incerationes, sublimationes, solutiones & similia. Fere enim hic quæritur restauratio humoris absumpti, vel deficientis, aut sublatio asperitatis convictæ, &c. in volatili vero, ut spirituum naturam induant attenuatione essentia, &c.

Magisterium ponderis est, cum pondere res exaltatur. Id autem potissimum in auro & argento requiritur, estque una ex notis perfectionis, cum inter metalla aurum sit gravissimum, ideo etiam externo valeri in monetis adjectum pondus est. Quod si deficit, compensatur arte. Massa aurea, vel argentea iuste levior
equitur

coquitur in urina, cum præcipitato corallino, vel affricatur hydrargyrus auro argentove consentanea, & concolor factus : vel coquuntur in lixivio concinnato, ex sulphure & calce viva, vel cementantur cum sulphure aut præcipitato fixo, vel hoc. *Recipe* pulverisati salis semunciam, tantundem de lateris triti, colcotaris quadrantem, misce. Auri laminas illinc albumine asperge calcem Lunæ, siccaturum priore pulvere ; Fac stratum super stratum, & cementa vel in pixide, vel inter tegulas. Aurum inde solet albescere, induc ergo coloritum, & prehensum forcipe in igne tene, donec excandescat, post extingue in urina.

Magisterium coloris est, cum rei cujusque color ad optimum summumque gradum in genere quæsito producitur. Neque vero tam color presens e gradu inferiore ad superiorem exaltatur, sed & qui in potentia est, seu in abdito, in actum vel in manifestum evocatur : nonnunquam etiam peregrinus inducitur ad exemplum ejus, quod præstabilius in suo genere : Si color simul fixus & constans est, magisterium est nobilius.

Magia Metaphysica, est ars Christianis licita, non venefica neque superstitiosa, sed supernaturalis, per quam occulta quævis arcana revelantur, ut mechanica industria opus est manuale.

Magnes, dicitur lapis Herculeus ; & Syderitis, quia ferrum attrahit ; Nam Græcis *μαγνης* ferrum significat. Semper versus septentrionem se vertit. Est lapis colore vergente ad cœruleum (optimus semper est cœruleus) densus, non admodum gravis, attrahens ex naturali quadam dynami ferrum. Et ferrum quo nihil duritie pugnacius, cedit magneti, & patitur a magnete : & ferrum tactum a magnete alterum ferrum trahit : Sed si succo allii, vel cepæ magnes illinatur, minime trahit ferrum. Repèritur magnes in ferri venis, magnes com-

combustus sive calore terræ, sive igni artificiali fit hæmatites, & venditur pro eo. *Plin.* ponit 5 genera Magnetis, & *Ruland.* pag. 315.

Magnesia, est testudo vel Sulphur.

Magnesia, est fœmina.

Malthæorum, est sal gemmæ.

Manbruck, est argentum.

Mamheb, est Scoria.

Marched, est lythargyrium.

Markasita, est Calcitheos.

Maruch oleum, metallum idem.

Marmor? Marmorum genera ponit *Ruland.* varia a pag. 320. ad 321.

Marcellus, est malles magnus.

Martegon, est Silphium.

Marsarea, est auricula muris.

Masellum, *Mosel*, est Jupiter.

Medeæ gemma, affertur e regione Medorum. Est nigra, habens venas aurei coloris, reddens succum croceum, & saporem vini, immensi effectus contra ebrietatem, & ad amorem conciliandum ut ferunt Magi.

Medium Cæli, Luna, Margesia.

Medulla candida, fluida, saxorum Torgensium. *Rul.* 14. enumerat species 326.

Melanteria, Metallicum calchanti, id est atramenti sutorii, id est vitrioli est species, fusci in cœruleo coloris: Tingitur autem secundum, diversas terras in quibus gignitur.

Alias *Melanterion*, est clavorum veterum ferreorum asura, aut atramentum sutorium, quale ferme quodam sit a nostris sutoribus. Præstat fossilis, ea sc. quæ sulphuris trahit colorem, & quæ levis, pura, æquabilis, & quæ contacta aquæ (seu digiti tantum ut volunt Arabes) confestim nigrescat.

Melisea,

Melisea, Melision, sumitur pro Manna ex nobilioribus herbis nacta magisterio.

Melisodium, est plumbum ustum.

Melusi, est Mercurius, albach messalis.

Malanter, est Opium.

Menfrice, est Mastix.

Merdaſengi est de adusto plumbo pulvis.

Mergen bassech, est Corallus.

Mesbra, est Tutia Alexandrina.

Mescl, Mosel, est Stannum.

Mest, Misal, Masal, est lac acetosum.

Metallum, Vena.

Metallum, est conflatum argentum.

Metas, Mecal, Mehal, est pondus.

Micha, est Venus.

Michach, est Cuprum.

Mifros, est Asphaltum.

Minerale vas, est ex materia minerali factum, vel metallicum, vel terreum.

Misadir, Mixadir, est sal armoniacum.

Musadi,

Musadit, Lixandrum.

Misseraſſi, est gypsi.

Mistio, est compositio.

Uudiquaque hujus quatuor sunt species.

Inceratio,
Et incorporatio,
Colliquatio,
Et Confusio.

Mistura, ex ære & argento æqualis.

Molibotum, calchum, est æs plumbi.

Molipdides, est lapis plumbi, vel plumbeus.

Murmentum, est glis montanus.

Mechanopeotica, est inventio artis aquaticæ, ut fontium in aëra pulforum, siringarum, aquarum exaltationum per

per fistulas & ventilia, folles, ac similia.

Meditatio, dicitur quoties cum aliquo alio colloquium habetur internum, qui tamen non videtur, uti cum Deo ipsum invocando, vel cum seipso, vel proprio angelo bono.

Melaones, vel *Meloes*, sunt scarabei volitantes, colore splendentes aureo, qui attriti suavem edunt odorem, in pratis mense Maio potissimum reperiuntur.

Melibæum, est cuprum. *Melibocum*.

Melissa, non pro apiastro, sed pro manna sumitur ex nobilioribus herbis tracta magisterio.

Melusina, & melioræ filia regis quondam propter peccata desperabundæ, fuerunt a Sathana raptæ, & in spectra transmutatæ, spiritus malignos, lemures horribiles, & in immania monstra. Vivere putantur absque anima rationali, & in brutali solum corpore phantastico, nutriri elementis, atque una cum istis in extremo die iudicii transituræ, nisi cum aliquo homine forte fortuna matrimonium contrahant, tum demum, ut ipse, naturali morte interire possit, ut matrimonio naturaliter vivere virtute hujus unionis. Eiusdem status atque generis plura spectra haberi creditur in desertis, in sylvis, ruinis, monumentis, arcibus vacuis, & in extremis littoribus maris. Vulgo maledicti vocantur homines, sed proprio nomine spectra vocantur, atque diabolorum sancti, cum quibus versantur cacodæmones, suas illusiones & portenta perficiunt.

Mensis philosophicus, est tempus digestionis, videlicet quadraginta dierum.

Mercurius a natura coagulatus, est solidum metallum. Arte vero coagulatur, aut cum metallis, aut mineralibus, vel sine ipsis per se, aut per alia extra mineralem naturam existentia. Vide supra tractatu
L. secundo

secundo de coagulationibus ejus.

Mercurius cristallinus, dicitur qui per sæpius repetitas exaltationes in cristalli perspicuitatem adductus est.

Mercurius corallinus, est qui per ovorum oleum, & alias aquas in rubedinem corallinam adducitur.

Mercurius crudus, est is qui nondum separatus est a sua matrice, vel minera, in qua generatus est.

Mercurius laxis, est turbith minerale.

Mercurius metallorum præcipitatus, est mercurius ex metallis tractus & præcipitatus, qui mercurius metallorum, alias mercurius corporalis dicitur. Semen foemininum passivum.

Mercurius mineralium, est oleitas vel unctuositas de mineris auri & argenti tracta.

Mercurius regeneratus, est primum ens mercurii.

Mercurialis seva, est aluminum aqua, in qua mercurius generatur. Est etiam sal purgativum aurei coloris, quod in salinis cavernis reperitur, fossoribus optime cognitum, utuntur hoc per os ad pneumoniam.

Metallum currens, est mercurius vivus.

Microcosmus, est parvus & medius mundus, inter firmamentalem & elementarem situs naturaliter, quia de utroque participat: quicquid in illis realiter & actu continetur, in homine pariter habetur spiritualiter atque potentia. Quo fit ut una sit istius & eadem quæ de illis fieri potest, ac debet anatomia philosophica vera, non mortua cadaveris, sed viva, essentialis pariter & effata.

Minium, est mercurius saturni præcipitatus, sed potius crocus.

Missadan, est argentum vivum.

Mitigativa, sunt medicamenta chyrurgica, præsertim anodyna, quæ dolorem sopiunt ac mitigant.

Mola matricis, est abortivum quid in matrice generatum.

Mensis

CUM.
repetitas
us est.
eum, &
as est a
cuius ex
us metal-
lica bre-
uolitas de
turi.
a merco-
re col-
bus qui-
niam.
inter
er, quia
a & a
aliter n-
dem que
hica ver-
pariter &
del po-
relectio
nerati
Mony

LEXICON CHYMICUM. 145

Mensis philosophicus, est tempus putrefactionis, seu periodus quod lunæ motum imitatur, qui in aliquibus est 30. in aliquibus est 40. dierum, philosophicus dicitur, quod in artificio lapidis philosophici usurpetur: sed & pauciores dies mensem conficiunt istum, qui definiri solet secundum naturam rei, & absolutionem operis.

Mercurius, unum e tribus principiis corpus, in quo proprietas rerum continetur, item argentum vivum.

Mercurius metallorum, quinta essentia, & aqua permanens, spiritus, semen fœmininum passivum.

Mercurius, argenti pigmentum.

Mercurius, est principium materiale, vaporosum, naturæ aqueæ, subjectum nimirum generationis, cui per vim formatur, imprimatur forma, & absolutio adest.

Mercurius, argentum vivum. C C. S. Z.

Mercurius, Chambar magnesia.

Mercurius, dividit Rul, in 20. species diversas, a pag. 331. ad pag. 333.

Menstruum, Sanguis menstruus, menstruum vegetativum universale, vinum aminatum, aqua regis philosophorum: menstruum extrahens solutivum & vegetativum universale, Sol, Luna.

Misy, est res metallica, ex speciebus calcanthi, ex humore coagulato, ut chalcitis, misy & sori, chalcitidi generi cognata sunt, quasi ex una radice producta: tenuius est misy, crassius est sori, sed hodie misy non cognoscitur.

Omnis Morborum causa, a primo capite, & suo primordio indaganda est, ut analogica iis adhibeatur curatio: Quod de omnibus morborum sive Classibus, sive Entibus, ut Theophrasto placet, habendum est. Ille horum summa quinque genera statuit: Ens Natura,

Ens Astrale; Ens Veneni, Ens Magicum, Ens Divinum. Quorum Entium singula peculiarem sibi curam experunt, sed de morbis Sydereis, sive Astralibus verum est potissimum: quibus non alia sunt medicamenta proficua, nisi quæ a Firmamentali sunt Curatione, interveniente cœlestis influxus cooperatione, cum iis combinata duntaxat, quæ analogiam habent Minori, & Majori mundo adæquatam, cui vera inest vis Firmamenti, quod vocant Magnetica, & impressio Astronomica, refrœnandis & compescendis morbis Astralibus idonea.

Morborum avitâ velut semina radicesque, quo pacto ex Microcosmi officina, seu Oeconomia, in Microcosmi familiam, cæteraque animantia, beneficio Mumix, Microcosmi Magneticæ, transplantentur. & deriventur, in suo libro inscripto Biolychnium recensentur. *Fernestus Burgravius.*

Est a magnete, quem vocant, Antiphatico occulta quædam operatio, quæ stringit adversarium, quasi fascino quodam latenti, ut ille a quo exit, invisibili modo formidini sit cuivis hosti. Atque hujus vires in natura observantur.

Est in Naturæ quadam occulta proprietate, etsi non sine Dei influxu virtus, qualis in Octaviano fuit, nedum Augusto, qui in quovis certamine ludicro cum Antonio inito erat superior. *Burgravius.*

Molochites, gemma est non translucens, spissius virens quam smaragdus, a colore malux nomine accepto: contra omnium infantium pericula singulari dynamî valet, mittit eam Arabia.

Molybdæna, 1 Vel plumbago metallica. 2 Nata è plumbo & ære. 3 E mixtura plumbi & argenti. 4 E mixtura plumbi & auri. 5 Plumbeis laminis cocta &c.

Mercurius

Morochthus, est lapis. In Ægypto nascitur mollis, ita ut eo lineæ ducuntur, candidissimus, facile liquefcens, utilis vestibus dealbandis.

Mortariolum, est modiolus catillorum cinereorum formandorum, in lati circuli modum vel pertusi catini ex orichalco plerumque factus. Hic *Mortariolum* comitatur pila (vulgo monachus) quod est pistillum cum tubore rotundo, ex basi lata media prominente, cujus incussu catilli fovea formatur. Sed ad catillos majores hoc est, majorem naturæ copiam capientes formandos, utimur circulo ferreo, & conveniente pila foveam produ-
ducimus.

Metallum omne, est Mercurius coagulatus. *Para-
racel.* 883.

Juxta *Matricum* ordines, sunt quatuor gradus re-
rum.

1 Quæ proveniunt ex terra sunt primi gradus.

2 Quæ ex aëre secundi gradus.

3 Quæ ex aqua tertii gradus.

4 Quæ ex igne quartigradus sunt. Porro qua virtute singulo quæque gradu seorsum aliud alio vincitur, punctorum est non graduum.

Melissa, omnium quæ terra producit, optima ad cor herba est, *Para.*

Mos, est mycra.

Muria, habet effectum salis & aquæ marinæ. Est-
que duplex.

1 Nativæ, unde fit, seu cequitur sal nostrum com-
mune, ut fit Hallis in Saxonia, & aliis locis.

2 Factitia, cum miscemus cœlesti aquæ salis parum. Hinc sal leve dicimus cum liquefit sal injectum: & contra sal durum, cum non liquefit sal injectum: & ita probatur etiam obiter sal, an sit bonum. Hunc spe-
cies sunt garum, liquamen illud e piscibus & carnibus

sole maceratis, vocatur Pechel. Hujus alia est species Oxalme, id est acida muria, quæ sit ex aceto, & aqua marina.

Muria, Menstruum foetens, aqua fortis.

Muscula, sciurus, campsciurus.

Mustum, immaturum.

Mydiosis, est corruptio partium.

Mydriasis, est morbus in oculis ex superfluo humore.

Mylyphæ, Defluxiæ palpebrarum, seu sicca medicamenta, pro defluxione oculorum

Myotiasis, est morbus in oculis, cum nihil a longinquo, sed prope videre possumus.

Myricetum, Campus vel locus, ubi genista nascitur.

Myrmecia, est cutis & crescentia quædam. *Myrmecia*, sunt verrucæ in pudendis.

Myron, est unguentum. *Myrocopus*, qui facit, aut vendit unguenta.

Mysis, est obstructio pororum.

Mysterium, est essentia interioris naturæ, totius substantiæ in subtili reconditaque materiæ parte vehens. Unde a succo tantum discedit, quantum succus a corpore; & quia in intimis recessibus materiæ corporeæ latet, subtilemque admodum habet naturam, mysterium vel arcanum solet appellari. Excipitur autem vel ex ipsis rebus statim, præmissa tamen præparatione debita, vel etiam ex magisterio interdum, & succo.

Estque duplex, Quinta essentia, & Arcanum specificum.

Magnum Oportet, est tribulus & spina terræ, in vita media hominis: de quo *Vanhelmont* scripsit singularem tractatum.

Mysterium hellebori nigri, est scilicet de foliis hellebori nigri. *Para*. Per membra principalia vulnus curari

rari debet, ut capitis per cerebella, hepatis per hepatica, & sic in aliis, *Para.*

Monstra, sunt præter naturam orta quædam animantia, quæ cælum excludit ovo suæ putrefactionis illicitæ ac nefandæ commixtionis. Nihil deinceps de se generant, quod ex conjunctione duorum contrariorum & specie differentium seminum enascantur, ut ex homine & bruto: nonnunquam etiam ex veneficis parentibus. Inde sumptum olim gigantes originem, & alii contra naturæ leges monstri homines horrendi visu, & execrabiles. Non honestius hominum malitia factum, qui bruta diversarum specierum una vi cogunt, ut equum & asinam, in generationem bajulatorum sapientiæ hujus mundi: quæ etiam monstra sunt ad generationem inepta ac sterilia, ab istis abhorrente natura prorsum ut ab aliis. Narratur historia quæ non usque adeo multis elapsis temporibus accidit Salisburgi, de monstro in conterminis illis Carinthiæ regionibus a venatoribus in sylva reperto, qui cum canibus illud mordere nolentibus comprehendissent, ab istis solummodo circumseptrum ad Episcopum suum adduxerunt, humana planaue facie conspicuum, manibus pedibus ac digitis similibus, reliquis vero membris omnibus pilosum ut brutum. Quatuor gradiebatur satis demissis pedibus uti porcus. Apposito cibo ac potu gustare nihil unquam voluit, verberibus, punctionibus, ustionibus, ac variis aliis tormentis tentatum est, siquid vocis articulatæ, vel brutalis ab eo extorqueri posset, ut frustra. Meticulosum valde, lucem atque hominum iugens præsentiam, abdere se quovis loco nitebatur, etiam tandem luce, quam raro comprehensa præterire olent, interiit.

Morbilli, pustulæ sunt veneræ, nonnunquam etiam le venereo morbo dicuntur.

Morellum, est solatrum.

Morphea, est species lepræ, alboræ non absimilis.

Morus, est apostema, referens aspectu morum.

Mulæ, sunt pustulæ ex frigore vel calore ortæ.

Mumia, dicitur non solum humana caro, balsamo condita, sed etiam alia quæque, non per se mortua, sed occisa, & medicata curativæ facultatis.

Mumia medullæ, vel medullis, sunt ossium ipsæ medullæ.

Mumia elementorum, est balsamus elementorum externorum.

Mumia transmarina, Paracelso est manna.

Mumia versa, pro conversa, liquor est mumia.

Muscilago, est liquor viscosus ac tenax.

Mundificativa, sunt medicamenta chyrgorum, invalidam & putridam carnem a bona & viva separantia, atque repurgantia.

Mustus, est colx alba in urina, veluti pinguedo.

Missadar, est Mercurius.

Mysterium magnum, est omnium rerum materia prima, principium & mater junctarum corruptibilium creaturarum Dei. Vide libro ad *Athenienses*.

N

N*assa*, est apostema pectoris.

Nasda, vel *natta*, est gibbus.

Narcotica, sunt medicamenta soporifera dolores auferentia, vel ut minus torqueant efficientia.

Nebulgea, est sal ex humiditate nebularum decidens super lapides, calore solis induratum.

Necrosomica, sunt prodigiosa præsagia, rei cuiuspiam futuræ prænuntia, per signa ex aëre super terram decidentia, ut cruces olim ac alia multa.

Necrolium est, quod mortem pellere, ac vitam conservare potest.

Necrolica, similia sunt medicamenta.

Necromantica, est ars illicita, quæ cum mortuis operabatur olim, ut quum astra manifestabantur apud mortuos. Is dicitur vere necromanticus, qui mortuos apparere & comparere facit, voces atque responsa potest ab illis extorquere, qui circuire cogit ac edere mirabilia.

Quicquid mortuorum capitibus, ossibus, acubus, lineis, pharetris, sepulchris ac similibus arripitur vel adimpletur, sub nefariam hanc artem cadit; quæ superstitiosa, & a Christiano quovis detestanda.

Nasda, *Sinapta*, est petroleum vel asphaltum.

Napta, est gumma. *Napta alba*, est petroleum album.

Naphtha,

Naphtha, Nihil aliud est, quam petroleum, oleum illud liquidum quod ad nos, licet corruptum, ferunt Agyptæ. *Naphtha candidum*, est petroleum nostrum. *Nigra*, quæ est forsitan illa Amia vi picea & glutinosa, bitumine per similes, quæ flagrans nulla alia re extinguere possit, quam pulvere injecto: Hanc nigram naphtham, sterces dæmonum quidam fuisse veteribus voluerunt: nos jam agnoscimus laserpitium, assam foetidam. *Naphthæ*, est vis ignium rapax. *Naphtha* est duplex.

1 Naturalis, quæ est proprie petroleum.

2 Factitia, colamen bituminis.

Siccæ carbonæ isti crustosi lapides, qui apud Germanos effodiuntur sunt gagatis species, qui sunt bitumen sub terra induratum vel excoctum calore: & hi carbonæ ex bitumine causa sunt, quare montes, ut *Ætna* & *Vesuvias* flagrent, & magis noctu quam die: quia de die calor solis deprimit illud incendium vel obfuscatur, e contra in nocte, quæ est humida & frigida, materia iterum excitatur humore.

Nar, est pyr. Ignis.

Narbasathar, est flatus mineræ, aurichalcum.

Nataron, *natron*, est nitrum.

Nectar, fit ex correcto & claro vino: correctum vinum rubeum, est coagulatum: clarum est vinum album.

Nitrum, Baurach, Sal petrosum, nitrum quasi sal petreæ cal. & siccum in secundo gradu. Est nitrum res cognata sali, & quæ est species salis. Hinc sal lucidum, sal Alexandrinum, sal Anderenæ, sal nitrum unum & idem sunt. Fit vero nitrum ex coagulato humore. Nostra in medelis sunt præstantiora, quia muto magis aperiunt, & evocant humores; sed cum judicio illis utendum. Fit apud nos nitrum diversis modis, in stabulis, in ovilibus, in antiquis cœnobiis, in arcibus multo ante

ante sæculis tritis, in rupibus, cellariis, muris.

Ruland. pag. 346. enumerat sex genera nitorum.

1 Armenum.

2 Arabath.

3 Aphricanum.

4 Romanum.

5 Ægyptiacum.

6 Babilonicum. Arabes soli primam & sextam celebravere.

Est etiam nitrum artificiale factitium: sicut ipse flos parietis, seu petræ, vel flos salis. Coquitur hoc ex sale, vel aqua salis.

Nitrum, est lapis salsus; id est sulphur album.

Nitrum Alexandrinum, est Cinis clavellatus.

Nitrum, Sago, Talck.

Nitrum Tincar.

Nitrum, est sal albus, scilicet baurac.

Nitron, est fex vitri.

Noas, est Chalcos. Æs.

Nochat, *neuchat*, *neuchor*, Venus, Æs.

Nocasit, est cribrum, vel vas perforatum.

Nigella, Anglice Gith.

Noera, est Coopertorium vasis distillatorii.

Nora, est Calx.

Nora, etiam est Nitrum.

Nora, etiam est quodlibet sal.

Nosfididach, est Artus.

Nubar, est Venus vel Æs.

Nusiadat, est Armoniacum.

Nuba, est Cuprum.

Nutrimmentum, est res transmutata in ventriculo per putrefactionem.

Nuba, quoque Mannæ species est, coloris Rosinfarb: in Hibernia copiose invenitur. *Para. pag. 893.*

Nysadir,

Nysadir, nestudar, est sal armoniacus.

Nitri, spiritus Tartarificatus.

Nitri, spiritus Sulphuratus. Vide *Glauberum* pro his tribus.

Nitri, vel Aqua fortis, spiritus Sulphureus.

Nenufareni, dicuntur spiritus aërem inhabitantes.

Neuta, est pellicula, vel oculorum, aut infantum auriculis adnascens, & quandoque totam faciem contegens in partu.

Nigromantia, est ars nefanda & execrabilis, qua diaboli malignique spiritus astute se cogi fingentes ab hominibus, ultro interim obediunt in eorum perniciem tantum & non aliter, ut repente quid e longinquis adferant, aut ad remotissima loca deferant: noctu potissimum est destinata, quia lucem fugiunt maligni dæmones, umbrarumque sunt ministri ac tenebrarum.

Nitrum, est falsugo quædam ex urinarum congregationibus in sal præparata.

Nitriales, sunt res omnes adurentes & in calcem redigentes, ut sal petræ vel nitrum, Sulphur, &c.

Noboch, instrumentum est necromanticum.

Nodi, sunt articulorum tumores indurati.

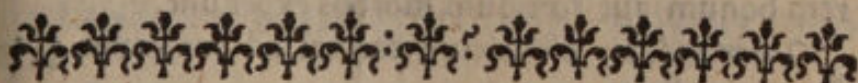
Nostoch, est jaculum alicujus stellæ, vel potius ejus repurgatione dejectum quid in terram. Invenitur potissimum Junio, Julio, & Augusto super latos campos, vel in pratis, instar fungi magni vel spongiæ foraminosum quid, & leve, tendens in fulvum & rævum colorem, & ut coagulatum jus, tactum contremiscit. Sunt qui per nostoch ceram intelligunt metaphorice.

Nuba,

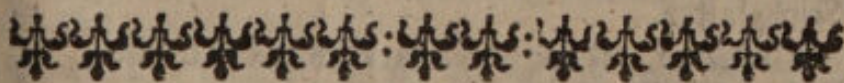
Nuba, est secunda species tereniabin aut mannæ, roseo colore, qualis in Hybernia cadere perhibetur.

Nymphæ, sunt spirituales homines ac mulieres, vel corporei spiritus aquas inhabitantes, qualis fuit Melusina.

Nymphidica, metaphorice spiritus aquarum solventium in arte dici possunt.

O Obrizum,

O

O *Brixum*, est purum aurum in spadiceum colorem arte calcinatum, aut pulveratum.

Odorifera, sunt medicamenta, quæ per suum odorem bonum aut foetidum morbos expellunt.

Oleum ardens, est oleum tartari ad summum gradum correctum.

Oleitas rerum, in omnibus sulphur earum est.

Oleum vitrioli aurificatum, est quod auro dulcoratum est artificiose.

Oleum colcotharinum, est oleum ex vitriolo rubeum.

Olympicus spiritus, est altrum in homine, quod efficit ut umbram de se præbeat.

Operimethiolim, est mineratum spiritus.

Opitulativa, sunt medicamenta quæ fluxus stipant & obstruunt.

Oppodeltoch, Paracelsi præcipuum est unguentum. Stichplaster.

Ordoleum, est apostema parvum ordeo simile.

Orexis, est ardor a tartaro excitatus.

Organopeotica, est ars bellicorum instrumentorum inventrix.

Orizum, est aurum.

Orizum foliatum, est aurum in tenuissimas bracteas malleo cussum.

Orizum

Orizeum præcipitatum, est aurum in crocum suum redactum, adminiculi croci mercurii.

Orobo, est vitrum metallinum.

Ossa paralleli, est universale medicamentum in po-
tagra.

Obelchera, obelkara, est Cucurbita.

Ocob, ocab, ocop, Sal Armoniacum.

Ochra, Theophrastus simpliciter *ochram*, esse terram
uteam describit, & situ diversa enumerat genera,
um inquit: In arge- ati & auri metallis nascuntur
optima pigmenta, sci. coeruleum, quod proprie limus
est. Optimum ex eo, quod vocatur Atticum; proxi-
num marmorosum, 3. pressum Cyricum: Si accurate
consideramus *Ochra*, quatuor habemus species.

1 Lapidosa ex fodinis, & ad ripas, & littora flumi-
um.

2 Est pulvis, & terra arida, hærens in lapidibus, ut
coeruleum, & Chrysocol-
la.

3 Est terra sicca simplex ad ripas.

4 Est vellimosa & tenax ad marmorosa ex fodinis.
Est illi vis medica, attri-
gere, erodere, dissipare. Porro
ex *ochra* adusta fit rubrica fabrilis: Factitia fit ex
olumbo. Nitrum hæc plurimum utuntur pictores
pro nativa.

Occidens, est acetum.

Occidens stella, est sal armoniacus.

Occidens, Mercurius, Saturnus, Hermaphrodythus,
aqua viva, viscosa, &c.

Olea soluta, sunt quæ per deliquium partium subtri-
erunt. Eo fiunt modo, quo ma-
gisteria liquorum, nisi quod magisterio totæ res solvan-
emvis, hic vero duntaxat partes
essentiales internæ in pinguem succum, relictis parti-
bus crassis. Nece-
est autem præparationem proce-
dere,

dere, ut defluere possint, & ex se oleositatem reddere : unde plerumque modo magisteriorum, ut calcinatione, maceratione, coctione &c. apparantur, aut etiam tria succorum, extractorum, & linilium, nisi quod extractum sit naturale, ejusque tenuitatis, ut facile sine prolixa opera disfluat.

Oleum frumenti, dupliciter paratur.

Oleum Palæstinum, est Acetum.

Oleum fixum, est quod e rebus solatis, & ad purum filtratis, pro abstractione cribrum spiritus vini potissimum, ad oleosam consistentiam est redactum. Id enim hic figere appellamus, e diluta, & tenui consistentia, aquositate abstracta, vel digesta, oleosum & stabilem producere. Ideo solvi in liquore res necesse est, ut crassius partibus filtratione segregatis, tenues in humorem deponantur, unde per talem fixationem reducuntur. Praxis communis est ut res solvatur in aliquo liquore, adhibitis macerationibus, vel coctionibus, vel deliquio seu solo, seu cum aliis, &c. Solutio siquid facum habet, colatur quoad satis : postea affunditur vini spiritus, digeritur una : & abstrahitur iterum, idque repetitur, quousque oleosa consistentia placeat.

Oleum distillatum, est quod per distillationem extrahitur : idque vel ascensu, vel descensu, sive insitum sit, sive combibitum. Combibitum omne elicitur sola distillatione : Insitum vero etiam secernitur aliis modis.

Oleum stillatitium decensorium, est quod distillatione per descensum efficitur.

Oleum per elixationem extractum & excoctum est, quod

LEXICON CHYMICUM. 159

quod coquendo extrahitur. Id fit, vel per elixationem in humore, aut per siccam flammam.

Oleum ex affatione, fit per siccam flammam, cum res per se absque ullo menstruo, igneo calori adhibetur oleum accendant: quod colligetur quovismodo:

Et fit dupliciter, { Affatione,
&
Combustione.

Onix, est gemma repræsentans candorem unguis: Indica nonnunquam ignea, nigra, cornea, cingentibus candidis venis, oculi modo intervenientibus quorundam oculis, olivis venis. Dicunt *Onychem*, e lachryma arboris lapidescere, & fieri. Quia igne concrematus, mittit odorem, & variis apparet impressionibus & formis.

Albertus Onichis species facit

{ Nigras,
Rubicundas,
&
Albas.

Quæ omnes cum fricentur, solvuntur in substantiam repræsentantem unguis humani similitudinem. *Onix* tristitiam & timores excitat: melancholiam movet, excitat lites, & somnia turbulenta, &c. *Ruland. pag. 354.* ponit *Onichis* octo genera.

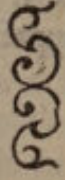
Opali, mater proprie est India. Est gemma pretiosa,
M utpote

utpote in qua carbunculi tenuior appareat ignis, & amethysti fulgens purpura, smaragdi virens mare. Magnitudo ejus est nucis avellanæ. Sunt *Opali* certa vitia, si color ejus exeat in chrysellum, vel grandinem, aut in heliotropii herbæ florem, si sal, aut scabritia, aut alia oculis occursantia illi insint.

Ophites, est species marmoris; & *Ophites* dicitur, tantum propter colorem, quia colore repræsentat serpentes.

Illa species lineis cinereis & nigrantibus, omnino est tanquam chelydri in colore ad ostium Tangræ. Hujus species est Echitos, qui vipereas habet maculas.

Est alia etiam species *Ophitis*, magis accedens ad formam serpentis, quia squammas habet, ut serpens. Et est crustaceus lapis. *Plin. lib. 36. cap. 7. docet Ophitem nomen accepisse a maculis serpentum:*

Et duo facit ejus genera, Molle candidum,
&
Nigrum durum.

Opilare, est operire.

Ops Metallum, est argentum vivum.

Orale, est Vas.

Orbis, Tympanum.

Oriens, est Urina. Sal urinæ. Vitriolum.

Orixa, est risum. *Ozeman*, est album ovorum.

Orms, est Gallina.

Orogamo, est Aurum.

Oforer, est opium.

Ostium.

LEXICON CHYMICUM. 161

Ostrutium transplantatum, est angelica.

Othan, Mercurius Philosophorum.

Ovum, est lapis benedictus,

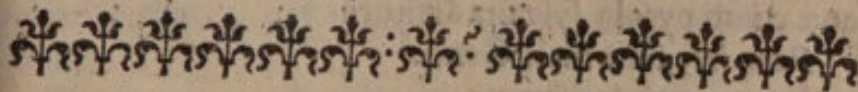
Ovum Philosophorum, seu Hermetis, est quod ovi
formæ philosophicis operationibus inservit.

Oxos,

Oleum Palestinum, } Est Aetrum.

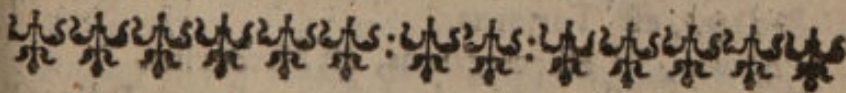
Oxy, est Acutum.

Ozo, est Arsenicum.

M 2

P Panda-

P

Pandalitium, paneritium, vel passa, est apostema in extremitatibus digitorum.

Palantina, & Persina, Reginae fuerunt, quales Melusina, & Melora.

Pannus, est macula a nativitate orta.

Pars cum parte, est massa ex auri & argenti partibus æqualibus cimentata & graduata.

Partheuion, est camomilla nobilior aut Romana, quæ etiam pyrola sylvana dicitur.

Parædri, sunt mali Genii.

Panes, æris fatiscentes.

Panes, ex pyrite & Cadmia conflati.

Panis Argenteus.

Panum, æreorum species, tres sunt.

Panum, ex ære fossili.

Pater, est Sulphur.

Pater ante filium, Id est interfectio patris. Est Satyrion.

Pater & mater regis. Vide plura *Rulando*, pag. 359.

Patias, est squamma.

Pedagra, est Tartarus.

Pegernus, Id est peregrinus, est Mercurius.

Pelecanus, est vas circularorium, a figura Pelicani pectus suum rostro fodientis, pullos suos refarcientis nuncupatum, amplo ventre sensim in augustius collum vergente;

vergente ; quod retortum & curvatum os rursus in ventrem immittit. Hoc vas in fundo canalem, per quem liquor infunditur, habet, qui infuso liquore Hermetico sigillo occluditur, & calori admovetur.

Pelicide; Pelude, est mel coctum.

Penetratio, est submersio.

Pes lucuste, Pes bruste, est alumen Jumeni.

Petra sanguinaria, est hæmatites.

Phanlee, est ferrum.

Phiala, est vas vitreum ex ventre in modum spheræ rotundo gracilem canalem in proceritatem emittens ; Ejus usus frequens est in coagulationibus & solutionibus.

Phibit, est rapax.

Phlotron, est species fluxus ex coostro generatus.

Phrasium viride, est flos æris.

Phtyfis, tabes, alioqui Atrophia fere idem, nutrimenti cessatio, aut timore, aut nimia aviditate existens.

Phtyfis, est consumptio naturalium humorum corporis proveniens ex ulcere pulmonis.

<i>Phtyfis</i> differt ab <i>Hæctica</i> ,	} Subjecto, Genere, Accidente.
--	--------------------------------------

1 Subjecto, *Hæctica* est morbus Cordis. *Phtyfis* Pulmonis.

2 Genere, *Hæctica* est Febris. *Phtyfis* non.

3 Accidente, *Hæctica* est morbus generalis, respectu Cordis. *Phtyfis* specialis Pulmonis.

Pilos, est Argilla, terra vimida.

Pilum, vel *pili caput*, quo franguntur panes ærei.

Pisare, est Colare. *Pistare*, est contundere.

Pix liquida, est Terebinthina. *Pixari*, est pix.

Plumbum, a Chymicis tribuitur Saturno, & ejus

nomine appellatur. Est corpus metallicum, lividum, terreum, ponderosum, parva participans albedine, multum habet de substantia terrea, & in stannum per lavationem vertitur. Quo patet stannum esse perfectius plumbo. Plumbum plus habet de substantia sulphuris fixi ad compositionem suam, quam Jupiter, id est stannum. In summa, argentum vivum, malum, grossum, mali saporis, foetidum, debilis virtutis, tanquam menstruosa mater, initur a sulphure marito leproso, aut livido : & Saturninus ille frigidus nascitur filius, cui nomen est plumbum. Deficit illi puritas, fixatio, color, ignitio. Nota, quod plumbum purum cujuscunque coloris non reperitur in fodinis, Estque plumbum, quod excoquitur, triplex,

Scilicet,

Nigrum, quod verum est
plumbum :
deinde Cinereum,
&
Candidum.

De plumbo nigro jam agitur a Græcis, *μόλυβδον* dicitur. Fit & excoquitur ex galena : aut fit ex pyrite. Plumbum elotum habetur in quibusdam officinis, contra ulcera inflammata, & cancerum : sed plumbum crematum habet efficaciores vires eloto : & saccharum Saturni ambobus. Figuli illo utuntur enim cremato plurimum ad pingenda vasa sua. Videas plura si places de plumbi generibus apud *Ruland.* a pagina 364. ad 370.

Plumbum dives.

Plumbum, depauperatum.

Plumbago, Galena, molybdena, seu lapis plumbarius, unde fiat plumbum, unum & idem sunt. Lapis plumba-

plumbarius, venæ plumbariæ, terra plumbaria, & materia unde fit plumbum recte dicitur. habet easdem vires cum plumbo loto, & plumbi recremento, & eodem modo lavatur: & differt a Molybdena, *Diosc.* colore tantum non materia. Color enim facile mutari potest in plumbagine, diversis vaporibus & visceribus terræ excitatis. Si aliquod habebis discrimen, dic lapidem plumbarium molybdenam, cum solum continet plumbum: e contra cum plumbum & argentum continet, dic esse galenam.

Duplex est, $\left\{ \begin{array}{l} \text{Nativa,} \\ \text{\&} \\ \text{Factitia.} \end{array} \right.$

De quibus ac de eorum variis speciebus videas plura *Rul. a pag. 372 ad pag 376.*

Pompholix, *Dioscor.* conjungit pompholigon, spodon, & antispodon.

1 *Pompholix* est, cinis metallicus qui fit in summitate, aut parietibus fornacum, seu domuncularum ubi sunt fornaces extinctis favillis: Cinis differt secundum diversitatem metallorum, & locum in quo fiat. Efficacior enim est quæ cinerea est, & fiat ex pyrite, quam ex plumbario lapide. Inde melior est omnibus *Misnensium* continens in se argentum plumbum & æs. Si in lateribus & summis cameris est pompholix, pars quæ in summitate dependet est pompholix, & differt a spodio candore & levitate: e contra pars nigrior, & ponderosior, in ima loca se recipiens est spodium. Differt pompholix a spodio, specie sola non genere. *Arabes* duplicem faciunt *Tutiam*.

1 Nativam in mineris, albam, viridem & citrinam, repertam in littoribus maris *Indiæ*.

M 4

2 Factitiam

2 Factitium, in fornacibus de qua hic.

Arabes duplex habent Spodion.

1 De radice cannæ transmarinæ combustæ.

2 Quod fit ex ebore vero combusto. Est & exusta spodos ex ossibus Elephantis, canum, & aliorum animalium usque ad levitatem, cum debet fieri ex ebore usto.

Antispodium, fit ex cauculis stipticis. Secundum Dioscor.

Spodion fieri potest ex plumbo, eodem modo, quo fit ex ære Cyprio. In Misina plumbo similis est in officinis, ubi plumbum plurimum coquitur.

1 Pompholix, est fuligo, quæ colligitur in cameris ubi coquitur metallum.

2 Pompholix, colligitur de argento.

3 Lutea, quæ adhæret parietibus, quando argentum a plumbo segregatur.

4 Pompholix, ex ære Mansfeldio.

5 Quæ colligitur quando argentum a cupro segregatur.

6 Quæ in caminis colligitur, ubi plumbum candidum coquitur.

7 Candida purissima.

8 E lapideis panibus terrefactis, cum æs coquitur concreta.

9 Pompholix alba, quod officinæ nihilum album appellant.

Pompholix, Tutia, & Spodius, unum & idem sunt.

Posonac, est gummi.

Porfitigon, est batitura ferri.

Præsis, Prasimum viride, est flos æris.

Præcipitatio, quando corpora per aquas corroderes, corrosa, & in aqua soluta, vel aquæ corroderis abstractione, vel alio encheremate, in aliquam calcem reperiuntur, sic argentum in aqua forti dissolutum cupro,

cupro, sale communi aut ammoniaco injecto præcipi-
tatur: sic aurum in aqua regia solutum, adhibito pau-
culo argento vivo repercutitur, cui si parum per fo-
lium sulphuris admixtum, idque clauso vase ad ignem
positum fuerit, ut argentum vivum & sulphur evapora-
re & discedere possint, calx subtilissima relinquetur:
simile judicium etiam de aliis esto. Sed quo magis cor-
pora dissolvuntur, tanto etiam magis subtiliusque cal-
cinantur.

Presmucum, Cerusa.

Principia Chymica

Principia sunt, quibus res in quolibet mistorum
genere est facta, quæ quia insunt, & jam certum sibi
naturam substratam habent, in qua vigeant, & cum
qua educi possunt. Hæc principia alia sunt ab Aristo-
telis, & non prima omnium intelliguntur. Sed in quo-
vis genere prima, quanquam illis sint analogæ. Prin-
cipiorum autem vires tum in elementaribus partibus,
tam cœlesti fundantur. Itaque quodammodo hæc ad
elementa accedunt, quodammodo ad essentias.

Principia autem sunt tria,

} Mercurius.
} Sal.
} Sulphur.

Prima temperatura.

Proiectio, est per medicinam super re mutanda pro-
jectam cum repentino ingressu, ex mutatione exaltatio.
Convenit cum fermentatione, quod rem intus in
substantia mutet: differt autem quod non fiat cum
digestione lenta, quæ paulatim mistilia alterantur, &
crasin accipiant, sed violenta penetratione facta, quasi
in momento ingressus transfiguret. Vocatur illa medi-
cina, etiam non fermentum, sed tinctura.

Prolectatio,

Prolectatio, est extractio per attenuationem partium subtilium, ita ut rarefactæ inclinatione suæ naturæ, a crassioribus in diversum ferantur, ibique consistent. Itaque etiam ejusmodi res, e quibus aliquid prolectamus, attenuatorix vocantur, seu rarefactiles; & antequam consistat prolectatum, vel igneum, vel aereum, vel aqueum sufficitur, ut ita mediante horum elementorum forma fiat prolectatio, & absistat a terreis fixis vi levitatis suæ vel fluxus.

Psamus, est arena.

Pfincus, *Pfinkis*, est Cerusa.

Psythes, est frigus.

Pumex, Samechi, vel Senech Arabice, vel lapis Vulcani.

Sunt duæ ejus species. { Niger,
&
} Albus.

Niger dicitur & tophus, & hic præstantissimus in Melo & Insulis *Æoniis*, aptissimi ad corpora leviganda.

Albus est levis, spongiosus, scissilis: non arenosus, facilis teri, & candidus. Dicitur pumex lapis, propter duritiem lapis, non propter raritatem: nam raritate non est lapis, & degenerat plane a lapide, quia innatat aquis: reperitur autem Pumex ubi Alumen & Sulphur nascitur. Creditur esse terram omnino exustam in Insulis, quæ deinde aquis adfertur usque ad Barchen civitatem Lybiæ. Ideo vocatur lapis de Barche.

Purgator, Argenti.

Putrefactio, est misti resolutio per putredinem naturalem in calido humido. Humorem enim necesse est

est vincere terminans siccum agente calore externo, quo facto calor cognatus cum humido suo substantiali segregatur a commistis, & homogeneiam suam servat, consistens seorsum. Itaque si res putrefacienda humore abundat, comminuta in illo ipso finitur, & ponitur ad digestionem fimi vel balnei calidam, foris se. adhibito calore humido. Sin ipsa per se parum humoris habet, aut nihil, teritur, & proportionali humore conspergitur, inque suo vase ad putrescendum locatur.

Putrefactio est digestio substantiam rei ex vaporum retentione calidi externi accessione, ad rem præstantiorem generandam dissolvens, est putrefactioni proprium veterem naturam rerum consumere, novam introducere, & nonnunquam producere fructum alterius generationis. Spiritus etiam corrosivi per eam dulcescunt, & mitescunt, omnes colores in alios immutantur; item purum ab impuro, impuro subsidente deorsum separatur. Fit veto materia in vase collocata, vas in finem ponitur, finisque calor ad tempus præfixum conservatur. Satiùs autem est vas in balnenni robis collocari.

Putrefactio alia, est ambigens inter corrosivam calcinationem, & putrefactionem, & vocatur putrefactio sicca & philosophica: A quibuslibet nomen habet nec sine ratione, ut sublimatio, separatio elementorum, coctio, solutio, &c. Fit autem in aqua Philosophorum sicca, seu aceto acerrime, nec est aliud rei, nisi Solis & Lunæ.

Penates, dicuntur spiritus ignis elementi & cœli, familiares dicti, quasi penes nos nati.

Pentacola, sunt signa, sigilla vel delineamenta mirandis & incognitis aliquando literis & characteribus implicata, quæ collo appensa creduntur a malignis spiritibus, & fascino quovis præservare.

Perdetta,

Perdetta, sunt rapæ parvæ & flavæ.

Perdonium, est vinum ex herbis.

Periodus, est celsa, vel musculus vitæ, pulsus per universum corpus discurrens.

Peucedanum, est angelica sylvestris.

Pilizenii, sunt pili circa caudam leporum nascentes.

Pilosella, est auricula muris, herba pilosa.

Pinguedinosa, dicuntur quævis pingua.

Plumbum Philosophorum, est ex antimonio tractum.

Potabilia, quæ per os hauriri possunt.

Podagra, est tartarus sinonix vel glutinis albi.

Phantasmata, sunt spiritus sylvestres non diabolici, in desertis habitant, & circa littora maris, cum hominibus imaginativis sæpissime loquuntur, terrefaciunt aliquando; suam originem ducunt ex imaginationibus hominum quales vivi de vel cum mortuis habent.

De his lege latius apud *Paracelsum* expositione prima, quam facit in Evangelium D. *Matth. cap. 14.*

Phionitides, naturales dicuntur inimici, qui sese mutuo persequuntur ad mortem, ut ciconia ranas, felis mures, aranea bufones, &c.

Phoenix, dicitur ignis quinta essentia, item lapis ille Philosophorum celebratissimus.

Physiognomia, dicitur ars illa qua hominum proprietas atque natura cognoscitur a facie usque ad pectus, ut ex habitu de cujusque ingenio & promptitudine judicium fiat.

Pulperia, vel *pulperia*, est stupor, attonitus, apoplexia, vel syderatio.

Præsagium, est præcedens aliquod notabile signum rei futuræ historiam, ex quo prophetia quandoque sumitur.

Præservativa, sunt medicamenta vitam a suis inimicis,

micis, & corruptionibus defendentia.

Pressorium, est torcular, instrumentum quo species contusæ exprinuntur.

Primaes, dicuntur corpora fallacia nobis ab astris ob oculos posita, de quibus *Paracelsus* eodem loco super *Matthæum* fusius differit: dicuntur alias *Pru-malia*.

Pruinum, est prima tartari species.

Pruina, sed *pruna*, est ignis persicus.

Pulsatiles, arteriæ venæ dicantur, vorte proeu-matica.

Pusta, est saniei digestio, a pure dicta.

Putredo, est generationis materia prima, sed me-lius.

Putrefactio, pro corruptione sumitur in altera-tionem.

Pygmei, dicuntur homunciones vel subterranei spi-ritus, quos etiam faculas aut scintillas vocant. Non natos esse perhibent, neque habere parentes, sed non aliter ex corruptione terræ, quam ex æquino fimo pu-trefacto scarabei, generari.

Pyromantia, dicitur ars ex igne præsaga, quum ignis astra se palam faciunt hominibus, ut inde veri noticia prorumpat ejus quod quæritur, ablato quovis dubio, vel suspitione. Exemplo sit quod de buxo fertur, et foli-s ejus in ignem projectis, singulis eorum, de quibus ha-betur suspitio, nominibus inscriptis, crepitare fontis foli-ulum et exilire perhibetur. Non aliter de futuris, con-jectura multorum simul, fieri posse putant. Ali-id est.

Pyrotechnia, hæc solum operatur in præparationem erum naturalium ignis adminiculo, sed medio, ac po-ssimo instrumento potius.

Pyralsylvana, vide parthenion.

Plumbago,

Plumbago, *Galena*, *Molybdena*, unum & idem sunt, seu lapis plumbarius, unde fiat plumbum. Lapis plumbarius, vena plumbaria, terra plumbaria, & materia, unde fit plumbum recte dicitur. Habet etiam easdem vires cum plumbo loto, & recremento plumbi, & eodem modo lavatur: & differt a molybdena nativa, ipsius colore tantum, non materia. *Dioscor.* Et color potest facile mutari in plumbagine diversis vaporibus e terræ visceribus excitatis. Si aliquod habebis discrimen, dic lapidem plumbarium molybdenam, cum solum continet plumbum: e contra cum plumbum & argentum continet, dic esse galenam:

Sed duplex est } Nativa,
&
Facticia.

De quibus, & de diversis eorum speciebus, videas plura, *Ruland.* a pagin. 372. ad paginam 376. si places.

Plumbum dives.

Plumbum depauperatum.

Поронах, est Gummi.

Pompholix vera: In officinis vocatur, nil album, nihil. Ex *Cadmia* inspersa de industria, vel ex ipsa *Cadmia* proflata follibus fit. Cinis metallicus levissimus, fit etiam in summitate fornacum, aut parietibus, vel etiam domuncularum ab extra. Si in oris fornacum est, tum *Cadmia* est capnitis, si in lateribus, et fumis cameris, est pomphylix, pars quæ in summitate dependet est pompholyx, e contra pars quæ adhæret parietibus est spodi-on. Illa adolescentes diligenter observare debent. *Arabes* duplicem faciunt Tutiam.

1 Nativam in mineris, albam, viridem, & citrinam:

nam : in littoribus maris Indiæ.

2 Factitiam in fornacibus : de qua hic.

Spodion fit,

1 E cannæ radice adusta.

2 Ex ebore vero combusto.

3 Ex ossibus Elephanti, Canum, & aliorum animatum exusta est hæc spodos usque ad levitatem ex ossibus ; cum fieri deberet ex ebore ustro. Antispodium fit & cauticulis stipticis secund. *Diosc.*

Pyrites, & *Marchasita* idem sunt secundum Græcos & Arabes. Dicitur *Pyrites*, quia ex eo plurimum ignis excuditur : & illo utuntur milites ad inflammandas bombardas : & dicitur *pyrites*, quod igneus ipsi sæpe sit color.

Reperiuntur in Germaniæ fodinis variæ *Pyritis* species.

1 *Pyrites* argentei coloris, quæ argentum continet & æs, modo solum argentum, modo solum æs, modo argentum & æs simul, modo argentum & plumbum, modo plura metalla, modo omnino sterilis reperitur. *Pyrites* autem ille videtur plus argenti videri habere reliquis speciebus.

2 *Pyrites* fere aurei coloris, est proprie *pyrites*, & *pyrites* æris specie æris, cognatus priori.

3 *Pyrites* prorsus aurei coloris, plus videtur habere sulphuris : cui nonnunquam admiscetur quarta species.

4 *Pyrites*, colore similis galenæ, sed prorsus materia differt. Coquitur ex eo aurum & argentum, & reperitur in magna copia *Reichensteinii* subtilis admodum, plus aurei, minus continet argenti, vel aurum solum : Sed *Raurisi* plus continet argenti, minus auri.

5 *Pyrites* cineracei coloris, subtilis admodum reperitur

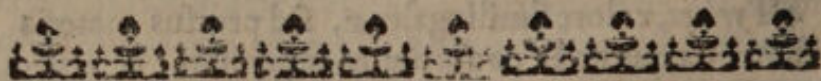
ritur Reichensteinii, & admiscetur precedenti speciei, ut ex illa possit etiam excoqui aurum. Sed hæc species paulo diverso modo reperitur, Aldenbergi in Silesia, unde conflatur aurum & argentum.

6 *Pyrites* coloris ferrei, per se fert speciem massæ ferreæ, reperitur in fodinis ferrariis quibusdam, non in omnibus.

Pyrites habet insignem vim discutiendi, abstergendi, & excalefaciendi. Quomodo urendus & lavandus pro medicina docet *Dioscor. lib. 5, cap. 89.* plura videas in *Rul. pag. 393. ad pag. 396.* de variis *pyritis* generibus.

Pyrites etiam est parens succorum 6. *pag. 327.* *Pyrites* metallorum variorum fertilis 10. *pag. 397.* *Pyritum* e quibus ignis elicitur 7. gener. *pag. 397.* Argentei coloris. 8. *pag. 398.*

Pyramis, (aliis catinus coniformis) est vas metallicum, in modum pyramidis excavatum, ut pars ejus superior lata: inferior autem in acutum vergens pro liquatis mineralibus in regulum formandis accomodari possit.

Q *Quandros,*

Q

Quandros, Lapis est seu gemma, quæ reperitur in cerebro & capite vulturis, coloris candidi: quæ replet mamillas lacte, & contra nocivos casus valere dicitur.

Quanti, est plumbum.

Quars, est petra fellis.

Quartatio, est separatio auri & argenti invicem commistorum, quæ ideo dicta quartatio, quod misturæ ex auro & argento tantum fit addendum argenti, ut hujus tres partes sint ad illas unam, fiantque omnino quatuor.

Quinta essentia, est myſterium, ad ætheræ naturæ paritatem viresque preſtantiffimas exaltatum. Solet appellari cœlum, & cœleſtis ſubſtantia, in qua puriſſima, & ſynceriſſima cras ſis hæret, & radix ſubſtantialis, tanquam eſſet deſluyium ætheris, vel radius firmamenti, voce Creatoris per ima diſperſus, animæque mundanæ ἀπογέννητα.

Quinta eſſentia vegetabilium, eſt quæ ex vegetabilibus eorumque partibus extrahitur. fit hæc ptiſſimum ex ſucco extracto. Primas obtinet hic quinta eſſentia vini, quam Mercuriam vegetabilem nominat Lullius: Alij aquam primi entis, cœlum & clavem Philoſophorum vocant.

Quinta essentia animalium, est quæ extrahitur ex partibus animalium, ratione mixtionis naturalis, & vegetabilis: Itaque praxis parum differt a vegetabilium apparatu.

Quinta essentia mineralium, est quæ ex mineralibus conficitur.

Excellunt his quintæ essentiæ metallorum & gemmarum.

Quebricum, est Arsenicum.

Quebrit, & *Quibrith*, est Sulphur.

Quianos, Id est vena terræ. Cuperosum.

Quirini sancti plaga, morbus descr. a Para. Tom. 2. pag. 357.

Qualitas, dicitur complexio calida vel frigida. Hactenus quatuor qualitates ore omnium prædicatæ sunt, & quatuor elementis assignatæ, cum nihil minus quam elementa sint, nec ista qualitates, at solum, quod ex elementis generatur, omne, hoc est, aut frigidum, aut calidum: Si frigidum, habet in se quandam ingentiam & individuum humiditatem, unde ubicunque humidum, ibi etiam frigidum esse oportet, non aliter de calido & sicco iudicandum. Nam siccitas inest caliditati soli, nec fieri potest ut frigidum sit siccum, aut calidum humidum. Istæ complexiones sunt ex *Ares* sic disponente natura, ut uterque parens elementum ignis masculus calidus, sperma siccum aerem habeat. Terra vero frigida mater, menstruosum semen aquam possideat, ut ista simul etiam coniuncta videmus aquam suæ terræ, et globulum unum efficere minimum, non secus atque aerem igni suo semper continuum, spheram unam, illa maiorem, firmamento vero minorem, & ideo medium globum dici, mediamque regionem ætheream elementatam. Ex quibus duobus parentibus generatur omnis fœtus naturæ elementaris,

ris, sub complexione vel calida cum sicco per se, vel sicco resoluta, aut sub frigida cum humido per se, vel cum humido coagulato. Hinc fit ut sæpiissime frigida multa judicentur ex oculo vel manifesto, quæ calida sunt in occulto. Exemplo sit nobis crySTALLUS apparentia frigidus & siccus, in occulto centroque suæ naturæ tamen humidus est, quia nihil aliud quam humidum coagulatum. Item petroleum, quod natura sua siccum est resolutum, non perinde ut apparet oculo humidum. Proinde non parvi refert physico probe cognoscere naturam & complexionem rerum, cum ex suis parentibus, tum ab externis accidentibus in compositione acquisitis. Hæc etiam in artificialibus solutionibus & congelationibus immutari solent. In summa tam vastus est graduum in qualitatibus labyrinthus, ut non sine maxima fallacia, quantumvis exercitatus, hac via transire valeat ad scopum verum recuperandæ sanitatis in medicina. Quod etiam a suis tractationibusprehenditur, ut quod hoc loco sit affirmatum, alio negetur apertissime. Tum demum ad sacram distinctionis anchoram eis, tanquam ad asylum confugiendum, quibus suum delirium demonstrabitur. Quapropter felicissimum physici ac medici judicandum est ingenium, quod a confusione physica, noverit in spagyricam rerum unionem, infallibilem semitam delectere. Hactenus de qualitatibus dictum, ut videat Lector aliam esse de his Paracelsi mentem, & infidelium vel Græcorum opinionem.

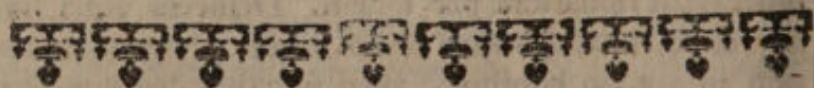
Quartatio, dicitur summum examen auri, hac via videlicet, ut argenti partes novem ad unam auri commisceantur liquatione per ignem. Deinceps aqua stygia vel forti resolvantur ambo simul. Argentum totum in aquam confluit, auro solo subsidente pulveris instar, spadicei nigricantisque coloris.

Quinta essentia, dicitur spiritualis materia quædam, corporaliter ex omnibus herbis, plantis, & aliis quibuscunque rebus vitam habentibus tracta, & ad summum gradum subtilitatis adducta, per separationem ab omnibus elementis, & impuritatibus: item vires & virtutes, omnisque medicina incorruptibilis, in quibuscunque rebus delitescens. Dicitur alias rerû forma specifica, quæ si a specie removeatur, ad suum genus accedit, altiusque progreditur donec in centro quiescat. Quod his tribus characteribus elegantissime denotatur a Paracello. 2. 4. 0. Hoc est per abjectionem confusionis & impariatis impuritatisque elementorum quatuor, pervenitur ad duplatam quintam essentiam in decade sub unione creata quiescentem.

Quintum esse cujuslibet elementi per se solum, est animal ex eo solo productum.

R Ragadia,

R

R *Agadiæ*, sunt nolæ vel apostemata pudendorum.

Rana, est apostema sub lingua.

Rabira, *Radira*, est stannum.

Rabiel, *Roliel*, est sanguis draconis.

Rachi vel *Raco*, est Mercurius.

Racri *Ranac*, est Sal armoniacus.

Ranigi, id est *Ranigiri*, est Colophonia.

Ramag, est Cinis.

Rasar vel *Rastis*, est Stannum.

Rastol, *Rasoes*, est æs.

Rastul, est Sal.

Rasabeti, *Rusatagi*, est æs ustum,

Realgar, est auripigmentum rubeum.

Recha, est Marmor.

Receptaculum, est vas amplum & globosum distillantes humores recipiens. Sed receptaculum pro rei distillandæ ratione variat. Nam si res vaporosæ flatulentæ, & spirituales dissolvuntur, amplum esse debet: alioquin a spirituum vi magna, magno bombo, ac crepitu, nec sine astantis periculo, rumpitur, atque in frustra dissilit. Si vero res calidæ tenuesque fuerint, collo longo formatum esse debet. Sin autem res mediæ fuerint, medium receptaculum requiritur.

Recrementa ferri, sinder.

Rel, *rebus*, est acetosum.

Restinctio, est gradatio, qua res candefactæ in liquo-

re exaltante restinguuntur, atque ita ad nobilitatem perveniunt in eo genere optimorum, hic est primus & principalis finis inventæ restitutionis.

Retorta, est vas globosum, cujus collum paulatim a ventre procedit, ac sensim in oblongum canalem reflexum transit.

Resolutio per medicinam, est cum commista violenter separantur, adjecta resolvente, & quantilibet misturæ partē segregante. Eam autē rem e Gebro medicinā nominamus, quanquam etsi liquida sit, dici queat aqua solvens. Fit autem perinde ac in lactis per coagulum acetum vel similia secessu. Itaque & empyrialis opus ipsum poterat appellari. In nonnullis vicinum est coagulationi, quæ una crebro fit.

Raparum radices, sunt flammulæ radices. Nam per se tantum flos & flammula.

Reverberatio, est ignitio, corpora igne vivo reverberante, & reperiiente in calcem subtiliorem reducens; Estque clausa vel aperta.

Reverberatio clausa, est quando corpora reverberanda in furno reverberii clauso calcinantur. Hac reverberatione ignis gradus ad amussim administrari possunt, ut calor intendi & remitti possit, quod in vulgaribus non accedit.

Reverberatio aperta, est quando materia in verberatorio fumo omnibus foraminibus apertis calcinatur. Hæc reverberatio valde vehemens est, & utimur ea in corporibus duris, & pertinacibus resolvendis.

R E X.

Rinar, est limatura. *Rian* idem.

Robes, est acetum.

Ron, est libra.

Rosa, est Tartarum.

Rota, *Roringenius*, est Colophonia.

Rob,

Rob, est succus inspissatus.

Rubetum, Aurum falsum. Cuprum tinctum.

Rutabulum, vel *Uncus*, est baculus ferreus longus, in altera parte cochlear, in altera radulam habens, domesticis operationibus inserviens.

Rubrica synopica, quam volunt dici lepinum. Græcis magram, vel mogan, Latinis synopidam. *Diosc.* eligit eam, quæ gravis, densa, jecinoris colore, non calculosa, sibi concolor, & copiose cum diluitur, se diffundens. Interdum a *Byzantio* afferuntur pastilli coloris fere fulvi, litteris Turcicis signati, quos materialistæ terram sigillatam appellant. Olim terra lemnia imagine Capræ signabatur, quia illi admiscebatur sanguis hircinus.

Lemnus, Insula in qua fodiebatur illa terra, subjicitur Turco, quare facile *Byzantium* portari possit. Quod si color talium pastillorum, qui afferuntur e *Byzantio*, minus quam debet rubricæ respondet, causa fortitan est, quod cum terra diluitur, ut in pastillos cogatur, nonnihil mutatur. Deinde jam profundius foditur, & ita minus calore aduritur. Turcæ magni æstimant ad pestem curandam tales pastillos. Arabes glebam Armeniacam, quæ non multum terræ sigillatæ dissimilis est, nisi quod Armeniacæ terræ sigillum nusquam impressum legatur. Utrum hæc terra sit tandem signata redacta in pastillos cum literis Turcicis, an sit rubrica synopica dilata, an terra Lemnia, an Armenia, non magni refert, cum easdem vires omnium talium habeat: *Byzantii* inquirenda esset, an e Lemno, an ex Armenia, an e Synope in Thraciam deportaretur.

[Nativa fossilis]	Synopica & terra Lemnia.	[Nativa in fodinis calo- re terræ aut solis adusta & degene- rante.	Metamorphosis egregia, ars a natura fingere didicit, ex och- ra rubricam co- lore & non ut existimat & scribit ex ru- brica ochram.
Rubrica,	Germani- ca ex och- ra,	[Nativa, ad flumina calo- re solis, aut terræ exusta et degeneran- te. quæ cum nimium adu- ritur, fit illa indurata.]	
Fæctitia fabrilis, quæ fit ex ochra usta arte in novis fæctilibus.			

Relolleum est triplex,

{ Incorporatum,
 Innatum,
 & Momentaneum.

I Incopo-

M. *LEXICON CHYMICUM. 183*

1 Incorporata, sunt omnia Mercurialia, videlicet Mercurius per se, Mercurius sulphuris, Mercurius salium.

2 Innata, sunt ex tribus. Consolidativa, Mundificativa, Confortativa.

3 Momentanea, Relolleum, Mors est, est enim improvise relolleum, cum tinctura velocissima. *Para. 87. pag.*

Ranarum sperma præparatur, reducendo sperma in distillatione solis, deinde distillatione per alembicum. *Para. 879.*

Reverberata, secundi sunt gradus. *Calcinata* tertii. *Sublimata* quarti gradus. *Para. 897.*

Realgar, ex proprio significato, fumus est mineralium, sed metaphoricè sumptum, est in humano corpore vitiosa natura, ex qua nascuntur potissimum ulcera, estque quadruplex juxta numerum elementorum: ut realgar aquæ spuma natans super aquas: realgar terræ arsenicum: realgar aëris terreniabin: & realgar ignis conjunctio saturnina.

Rabebona, radix flammulæ majoris.

Rebis, excrementum alvi. *Rebis*, lapis rebis, est Capilli.

Rebus vero, est ultima rerum materia.

Rebisola, est arcanum urinæ ad icteritiam: quæ si coquatur, ac despumetur, optime post triduum quiescens lapillos rebi solos edit.

Rebona, idem quod mumia.

Reduc, est pulvis, quo calcinata metalla, & mineralia liquantur, iterum in metallinum regulum redeuntia.

Relolleum, est virtus ex complexione, ut in hypericone prima virtus est, in calido & curativo. Accidentaliter vero cherionia & occulta, in eo quod vermibus ad-
versetur

versetur atque corruptioni.

Regale, cimentum est, quo repurgatur aurum.

Resina, dicitur pix flava, & pulchra.

Resina auri, est crocus ex auro tractus.

Resina pini, id est, abietis.

Resina terræ, est sulphur.

Resina terræ potabilis, est sulphur sublimatum in liquorem, balsamum, vel oleum redactum.

Repercussiva, dicuntur medicamenta fluxiones retrorsum agentia.

Reverberatorium, furnus est, in quo per flammam materialia calcinantur.

Rillus, est instrumentum aurifabrorum, in quod effundunt liquata metalla in formas oblongas.

Rosea, est idem quod heresypelas.

Rubedo de nigro, id est, de talco nigro.

S Sagani,

S

Sagani, sunt spiritus quatuor elementorum.

Salamandri, sunt spiritus ignem inhabitantes, vel ignei homines.

Saldini, idem quod Salamandri, homines quos influenza sustentat, & ex elemento ignis nutriuntur. Ut fuit illa gentilis mulier nomine Ziser, quæ statim atque infirmabatur, sese in ignem conjiciens reficiebatur & convalescebat, in eo sedens gaudensque, tanquam in aliquo balneo.

Sal aluminosum, id est ex alumine plumoso tractum.

Sal anathron, est sal ex usnea lapidea tractum.

Sal crystatinum, est sal quod ex urina hominis decoquitur.

Sal colcotharinum, est quod ex colcothare vitrioli factum est in alcali.

Sal congelatum, nascitur in thermis. Fontibus & aquis medicatis.

Sal enixum, id est resolutum.

Sallena, species est salis petræ.

Sal mercurii, dicitur spiritus vini, qui inebriat.

Sal petræ, est quod in testudinibus cellarum nascitur in conos oblingos, ex calce resoluta, vel ex spuma salis, aqua arctans.

Sal nitrum, ex terra decoquitur, in quam urina diutissime

tiffime coniecta est, ut in caulis ovium, stabulis equorum, boum & aliorum animalium.

Sal practicum, fit ex mixtura salis petræ cum sale armoniaco partibus æqualibus, in olla figulina non vitreata, filo in cella vinaria suspensa, resolutione penetrat sal extrinsecus, adhærens ollæ, quod singulis diebus vel duodenis diebus abradendum est, instar pruinæ.

Sal scissum, seu entali, & alumen scissum, idem sunt.

Sal resolutum externum, est quando quis aliquid comedens sal esse existimat, omniaque falsa sibi videntur.

Saliz, *suliz*, vel Selenipum, est falsugo vel muria salis, ex sale resoluta frigore, vel humiditate penuarii vel cellæ vinariæ.

Sabon, vel *Sabena*, est Sapo, lixivium unde sapo fieri solet.

Sadir, est scoria.

Saffatum, est species salis.

Sagda, vel *sagdo*, coloris prassii: ut Gagates attrahit paleas & fila, & magnes ferrum; ita sagda lignum. & ita fortiter adhæret ligno, ut avelli non possit nisi abscindatur. Reperitur ad naves tabulis fortiter affixa, unde colligi potest mare esse patriam ejus. Gemma est magnitudine fabæ. Soli apud Chaldaeos ait Sagdam vulgo reperiri. *Plinius* dicit in Samothracia speciem ejus gemmæ esse nigram ligno similem sine pondere.

Sagimen vitri, est sal vitri, vel sal alkali.

Salebror,

Sal lambrot,

} Est sal acutum.

Salefar,

Salefar, est crocus hortulanus.

Salsa, est Argilla.

Salsedo macrum, est sal pertæ.

Sal, *Hal* Græce, *Melech* Arabice; est falsugo, vel muria salis, ex sale resoluta frigore, vel humiditate cellæ. Vel est principium terreum, cum virtute terminante & coagulante, & sic etiam conservante. Itaque & naturæ proximum est & facile cum ea conspirat.

Sal metallorum, est lapis philosophorum.

Sal alabrot, est nitrum atrum.

Sal albus, est Borax.

Sal alocaph, est Sal armoniacus.

Sal alkali, est sal vitri, *Cali*, Amaritudinis sal, Oleum Philosophorum. Spiritus.

Sal amarion, Alkali & nitri.

Sal armoniacus, est sal saporicius, vel defossus, vel sal de Arabia.

Sal atrum, seu *Thaber*, idem.

Sal amoniacum, Compositum est ex urina & fuligine.

Sal de Hungaria, est sal nitri.

Sal ex herbarum, Sal panum, cinere factus, est sal alkali.

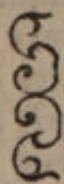
Sal gemma,

Sal adrom,

Sal metallicus,

Sal Hungaricus,

Sal lucidum,

Idem.

Sal marinus, idem.

Sal Græcum, est alumen de alap.

Sal Indicum, a loco dicitur, Sal Indicus, est Mercurius,

curius, solvendo, & coagulando.

Sal factitium, est id quod coquitur vel arte fit, & est duplex.

1 *Marinum*, *Diosc.* prædicat id quod sit candidum, æquale, densum & e patre *Cypriacum*, &c. Fit hoc sal marinum stagnis completis, marinis aquis exiccatis sole ardentissimo, quasi cōctione quadam, & imbre seu aquis dulcibus admistis. Nullum enim sal fit sine aqua dulci ut vult *Plin. lib. 2. cap. 106.* Admisceant falsis aquis dulces aquas, parantes sal, ut abluant vehementiam acrimoniæ, ut adhuc fieri nonnullis locis *Hispaniæ*, & *Galliæ* fertur, & sic fit & exiccatur in lacu *Tarentino*, & in *Sicilia*, in lacu *Cocanico*.

2 Quod coquitur arte, ex muria nativa fontium, sicuti jam coquitur sal *Hallis* in *Saxonia*, & in aliis locis, tum *Thuringiæ*, tum *Saxonix*. Unum vero alterum superat bonitate, ratione murix. Ut videmus in *Marchiæ* quodam loco. In regionibus prope *Lysbonam*, ad mare magnæ sunt paludes, multis in locis stagnantes aqua marina: in illis fit tale sal marinum lacustre ad littora, relabentibus fluctibus operante sole, qui coquit istam aquam marinam in sal quod incolæ mox certo artificio, factis quasi cistulis, colligunt, ne iterum auferatur redeuntibus fluctibus, & in littore magnis cumulis coacervant, ubi magis magisque sole sicco excoquitur, & fiunt frusta ejus immensæ magnitudinis, tanquam forent alumen, aut glacies ipsa fluminum, sed coloris sunt subpallidi, aut nigri, aut viridis. Hoc sal deinde navibus aufertur, ad varias nationes marinas & certo artificio teritur ut fiant tanquam arena grandis, cum quo saliuntur pisces. Illud sal lacustre, iterum coctum, fit optimum Sal & candidissimum.

Addit *Diosc.* modum urendi salem, tam fossilem, tum factitium: quod sal ustum saltaculum, & corulam

am dicunt. Mentionem etiam facit spumæ salis, quæ illi nihil aliud est, quam spumosi maris lanugo, siveamentum in petris exilibus, quod locis maritimis reperitur in littore, quod alluit mare, coagulatum quiddam est, saporem habens salis, & odorem marinum virosum (alius spumam salis & alcyonium vocant. Aliud genus, ex aquis maris sponte nascitur, spuma in extremis littoribus, & scopulis relictæ. Hæc omnis rore densatur, & acrior est qui in scopulis reperitur. Nicandri interpretes definiunt hoc esse spumam salis, quod cum homines sal conficiunt, salis aquis dulces admisceant, quibus vehementiam acrimonie abluant. Nota etiam quod salis sunt infinitæ species, si loca, patriam, colorem, mineram, qualitatem, & alia considerare velis,

1 *Sal Cappadocium,*

Sal panis,

Sal massa,

Sal usuale,

Sal commune,

Unum & idem sunt.

2 *Sal Sodomæ,* est sal quod generatur in mari mortuo, ubi aqua est amara. Dicitur *Sal Sodomæ,* a montibus mari adjacentibus, hoc sal videtur esse species spumæ maris, vel salis concretæ.

3 Alia est species salis, quæ dicitur *Sal alkali,* vel *alkal,* quod factitium est, & fit de herba *Kali,* vel *Usuen,* quod volunt fieri combustionem herbæ anthillidis in fovea.

Est & sal lucidinum, nomine nitrum, & *sal Alexandrinum,* & *sal Anderonæ baurath,* aphronitrum, nam nitrum species est salis.

Salis flos Alosanthos, a mare videtur habere, est quædam efflorescentia maris, & emittit hoc mare medicamentum :

mentum: alio sub nomine habetur in officinis, nemp dicitur sperma, vel semen Ceti, vel balenæ, seu amba subalbidum. *Saxones* vocant Walraht, (cito auxili um) alias, (cito auxilians) Baldraht. Forlan ab effect in nonnullis morbis. Veteres non fecerunt mentionem spermatis Ceti, sed floris salis, & idem est.

Reperitur in ipso mari, & supra petras in *Nilo*, colo ris crocei, aut lateritii, sed ut deponat ruborem, & fiat candidum, purgatur.

Flos salis duplex est,
 1 Tenuissima favilla, & candidissima salis.
 2 Sperma Ceti, cito auxilium, cito auxilians.

Sal naptæ, Petrole.

Sal nominis, est sal gemmæ.

Sal panis, est sal commune non præparatum,
 Sal usuale,
 Sal massæ.

Sal vitri, Sagimen est vitri.

Sal sapientum, est armoniacus, sal pensum.

Sal rubeum India, est nitrum rubeum.

Sal tartari, est album calcinatum tartarum.

Sal tripollinus,

Sal Syrus,

Sal thabor,

Sal metallinum,

Sal grandinosum,

Idem.

Sandaraca nativa, Metallicum est, & terra purpure & reperitur in eisdem metallis in quibus auripigmen

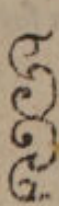
tum nativum, est species auripigmenti, illi per omnia similis, odore & substantia, & viribus: præter colorem quod rufum est, & consentit colore cinnabri. *Plin*, dicit arsenicum ex eadem esse materia qua sandaraca: per arsenicum intelligens auripigmentum. Licet Chymistæ discernere student, arsenicum hoc auripigmentum, & sandaracam: unum & idem sunt. Et fiunt ex sulphure & argento vivo debili a natura. In summa, Sandaraca est terra metallica rubea, seu purpurea, seu ignea, redolens sulphuris virus.

Sandarachæ quatuor sunt species,

- 1 *Sandaracha* nativa,
- 2 Factitia Vitruvii, vel Sandix Græcorum,
- 3 Imperfecte cocta.
- 4 Nativa cum auripigmento mixta.

Porro quia refina illa Juniperi, Sandarax, & vernix dicitur apud Arabes; unus error alterum traxit: quidam indocti vernicem, quo utuntur pictores & artifices, quod fit ex oleo & gummi, habuere pro vera sandaracha metallica. Sed in nostris officinis non habetur Sandaracha metallica hodierno die.

Sandix,

Olus agreste,
Terra rubea, Paulus Philosophicus,

Auripigmentum rubeum.

Sal, est vinum ex tribus primis, quod corpora rerum conjungit.

Samen, est hordeum vel ordeum.

Sane, *Solacium*, Idem.

O

Sanguis

Sanguinea, Sal nitri.

Sanguifusa, est filtrum.

Sanguis duorum fratrum, est sanguis draconis, vena terræ.

Sanguis hominis ruffi, Sulphur. Mercurius Solis.

Sanguinis humani arcanum, lib. 3. de natura rerum, pag. 392.

Sanguinis humani præparatio, lib. de Perficaria, pag. 749.

Sanguinis magisterium, in Archidoxis pag. 155.

Saturui crocus, proprie Minium est.

Sapphyrus lapis, est lapis aureis punctis collucens, cuius aliæ species sunt cæruleæ, aliæ mixta purpura. Optimæ apud Medos. Qui coloris cyanei sunt mares Sapphiri testantur esse Orientalem & Iudaicam esse optimam prædicant, & hujus species alia est coloris perspicui, cœli serenati, in qua vincat, quasi flavus color: alia species habet nubes obscuras, ad rubedinem declinantes: alia nubeculas habet e contra albas.

Sapphyrus, dicitur reddere hominem castrum, pium, stabilem. Utimur Sapphyro in corde confortando, & in corpore interiore refrigerando: secundum carmen.

Corporis ardorem refrigerat interiorem

Sapphyrus, & Cypriæ languida vota facit.

Saraffi, est gypsa.

Sarca,

Sayrsa,

Sarra,

Sarfar, etiam est ferrum.

Sarda gemma, quæ & sardinis lapis dicitur, & nunc Darneolus vocatur, teste Plin, lib. 37. cap. 7. olim fiebant

fiabant vasa potoria : nomen cum Sardonyche commutavit : Nomen habet a Sardibus, ubi primum reperta, laudatissima tamen in Saxi corde in *Babylonia*. *Albertus* sardam acuere ingenium prædicat, reddere homines lætos, quia purgat sanguinem, & bonos spiritus procreat. *Rul. e Plin. lib. 37. cap. 6. numerat pag. 423. Sarda 22 species.*

Sardonix, rubor pellicidus, habet speciem unguis humani, impositus manibus, in superioribus partibus apparet onyx, in altera parte sarda.

Saturnus, est plumbum.

Sarnicum, Sacen, est Draconis.

Saura, a Latinis *Lacertus*, vel *Lacerta*, multarum est specierum: Inter quas pulcherrima viridis candicante ventre prope dumeta, & sepes, quarum in ventre dissecto arundine reperitur gemma Saurites, quæ dicitur contra venena valere, nunc novo experimento ossa viridis lacerti comitialibus profunt. Sed ossa colligi debent hoc modo. Imponas lacertam viridem adhuc vivam, captam, in aliquod vas clausum, plenum optimo sale, & sal paucis diebus consumet carnem ejus, & intestina omnia: & sic facile colligere ossa poteris, & ad illum morbum profunt ossa illa, quam ipsa ungula Alcis.

Saxa, Ex fœdinis eruuntur quædam species *Saxorum*.

Saxa arenaria 5.

Saxa calcarea, 6.

Saxa fissilia, 13.

Saxa gravida, 3.

Rul. p. 425. numerat, 5.

Saxa tincta ab exhalationibus, 5.

Et *Saxa vilia*, quæ natura de diversa materia composuit. *p. 426. 427.*

Saxifragium, quivis lapis, qui tatarum in homine frangit

frangit & dissolvit.

S'besten, est calx viva.

Schchendenigri, est canabis, vel semen ejus.

Schistos, seu *Schistum*, est species hæmatitis, sed pallidior & crocei coloris, & friabilis, sua natura fissilis, concremento, & alterno cohærentium venarum discursu pectinum modo, amoniaco sali similis. Hæmatites rubentibus venis friabilis est, & sanguineus, vis ejus est fortiter astringere. Quomodo *Schistus* lapis cum auro ad lichenas crematur, Vide *Plin. lib. 33. cap. 4.*

Scobs, est cinis clavellatus, id est alkali.

Scobes, est scoria cujusque metalli.

Scorax, est gummæ Olivæ.

Scorith est Sulphur.

Scorpius constrictus, est ferrum præparatum.

Sal tabergeti, est omnium albidissimum tartarum.

Sal tabari, est sal alembrot.

Samech, est tartarum. Sal tartari, remedium omnium vulnerum.

Sandaracha, est auripigmentum rubeum, natura magis excoctum.

Sapphinea materia, est liquor in quo non est aliqua impuritas vel corruptio, sed est liquidum ab impuro quovis segregatum.

Sanguis calcetus, id est, instar calcis, acer & albus.

Sapo sapientiæ, est sal commune præparatum in aquam.

Saxifraga, vel *Saxifragia*, dicuntur omnia quæ calculum, lapidem, aut arenam expellunt.

Saxifragus, est cristallus pallidus, supra citrinolus vocatus est.

Scacurcula, est spiritus ossis de corde cervi.

Scajola, sunt spirituales mentis & animi vires, proprietates,

prietates, virtutes, atque potentiae, quae juxta numerum elementorum sunt quadruplices. Sunt rotæ quatuor ignei currus, quo raptus est Elias in cælum, quæ sumunt originem ex animo & mente hominis a quo recedunt, & in quem iterum reflectuntur. Sunt quidem phantasia, imaginatio, speculatio & agnata fides. Sunt etiam & præcipue quatuor illi principes articuli totius nostræ fidei Christianæ, uti Baptismus, fides in Christo Iesu, Sumptio Sacramenti cœnæ Domini, & charitas in proximum, quæ fidei fructus maturos exhibet. Per quæ omnia nedum vitam longam, sed etiam æternam consequimur. De his latius lege *Paracelsum in Eucharistia*, & expositionibus libro de cœna Domini, & audies quæ satisfaciant animo pietatis & veritatis avido.

Scirona, est ros autumnii.

Scuma, idem quod squama.

Sebel, panniculus est oculorum ex venarum inflatione.

Sectacra, supra sectarum flos, ad macem interpretati sumus transpositione, quod alii viderentur longius rem a rore marino, & croco petere.

Sedativa, medicamenta sunt ut mitigativa dolorum, quietem ægris adferentia, simul curativa, & sanativa.

Sephirus, est apostema durum & exiccatum.

Semen Veneris, dicuntur squama æris.

Scraphin, est ineffabilis virtus, & immensa potentia cœli, & præsertim angelicus chorus & schola cœlestis.

Serpheta, est medicina lapidem liquefaciens.

Serpentina pedemontana, est insignis herba vulneraria.

Sibar, est argentum vivum.

O 3

Sibedata,

196 LEXICON CHYMICUM.

Sibedata, est hirundinaria. Item lapis quo colores teruntur.

Silo, est terra.

Similitudines, dicuntur figuræ cœlestes, quæ rebus assimilantur nos concernentibus.

Simus, est gilla, vide supra.

Sinonia, est gluten album articulorum. Et *Sinovia*.

Sirones, sunt pustulæ scabierum in manibus præfertim.

Sirxa, est eschara.

Sol in homine, est invisibilis ignis influens a sole cœlesti, fovens nativum ignem in homine. *Sol*, est Aurum.

Somnia, sunt operationes quæ fiunt inter dormiendum ab astris & sideribus in homine.

Sophia herba, consolidarum est species nobilissima, quo fit ut nonnunquam aurea nominetur, nondum quibusvis cognita. Illyricis vero & Liburnis familiarissima. Si folium ejus ore masticaretur, labia contrahit, & supra caulem existens adhuc laceretur, per seipsum consolidatur, nobilissima dulcedine pellet ac balsamo.

Sophistæ, sunt magistri nostri, quæ se præsumunt omnium sapientissimos, omnia scire ac intelligere, nihil etiam ignorare, cum nihil sit istorum Doctorum Græcorum sapientia, præter meram stultitiam, eloquentia, vel facilitate linguæ potius, astu fastuque palliatam, captiosisque munitam syllogismis, quorum omnium si neget principia, mox ruit eorum Gigantum fabrica Nembrothica.

Scuta tabesi, est testudo.

Seb, est aurum, vel alumen. *Sed*, idem.

Seb, immaturi coloris, est scabiosus.

Scatea,

Statea, dicitur secunda tartareæ urinæ species, a fœtore nomine sumpto : estque indicativa omnium ex tartaro putrefactionum, ejusque signum.

Scaton, est fœtor urinæ. Vide *lib. 1. tractat. 11. fol. pag. 2.*

Secur, Aurum.

Sedaff, est concha marina.

Sedbe, est Cynobrium.

Sednia,
Seden,
Segax, } Est sanguis Draconis.

sedma, & *Sedune*, est Hæmatites. *Sendanegum*,
Sendanegi, Hæmatites.

Segith,
Sagith,
Sernech, } Est vitriolum.

Segregatio, est solutio integri in membra dislocata. Hic enim non confluunt resoluta, ut colligabillia, sed quælibet pars secretim tenetur.

Segregatio, est Distractio & Extractio.

Sel, est Sambucus.

Sclatus,
Satir,
Saic,
Solat, } Est argentum vivum.

Selenitis lapis, pro lapide speculari habetur. Sed Lapis Arabicus proprie est lapis specularis, potissimum illa species, quæ ebur representat. *Plin.*

Si Selenites, est lapis specularis, proprie illa est ejus species quæ candidissima, unde fiunt fœnestræ, lignis lævigatis loco plumbi.

Diosc. Selenitem Aphroselium dici ait, quia noctu inveniatur imaginem lunæ reddere, & id facit lapis specularis candidus, nam aperte in eo conspicitur luna splendens, veluti in speculo, sed an cum luna augeatur, vel decrescat nescio. Humor hic lapis concretus esse videtur. *Plin. lib. 37. cap. 10.*

Selsas, est filix.

Semasor, Femar, est lucidum Carici.

Seperatorium, est vas transmittens quodammodo uniforme oblongum, orificio ad capacitatem auricularis digiti aperto, cui materia infunditur, & fundo, in modum acis acuato materiam rursus emittendi gratia, præditum cum annexis ansis duobus, liquoribus invicem separandis accomodatum.

Separatio Elementorum.

Separatio per abscissum est cum partes naturarum diversarum commistione abscedunt a se mutuo, & ad regiones distinctas feruntur absistentes mutuo. Estque duplex, discessus, & dilutio.

Separatio per abstractionem, est cum aliquo instrumento partes diversæ, a se mutuo disclusæ, altera, ab altera abstrahuntur.

Et hoc fit dupliciter,

Ablutione,
&
Subductione, sive
sint res liquidæ, sive
siccæ.

Separatio per dilutionem, ad latus perficitur per lin-
trem humili margine oblongum, & altera parte in acu-
rum

tum tendentem, qui manibus versari, & hinc inde agitari possit, alteraque parte latiore impelli.

Separatio per dilutionem, est cum terra copiose diluta ita separatur, ut gravibus subsidentibus, levia eminent, medium occupent media. Et quoniam ejusmodi lotio in lutosis, terreisque, vel ad hanc consistentiam reductis, per pulverationem, calcinationem & alia, locum habent potissimum, veteribus Περπλουσία recte est dicta. Ministrat autem ei abstractio, depletio, & nonnunquam filtratio, & similes functiones. Soluta enim & turbata & ad sua spatia delata, mox sunt deplenda, & transfundenda per filtrum setaceum, alioquin confunduntur denuo.

Septamen, est serapinum.

Septentrio, est aqua fortis.

Serex, est lac acetosum.

Sericon, est Minium.

Sericiacum, est Arsenicum.

Serapinus, est gummi arabicum.

Serpens spiritus castitatis, est Mercurius.

Servus fugitivus, est Mercurius. Hermes propter humiditatem fugitivam sic nominat.

Sidia, est lima.

Sifantis, est terra argentina, limphus.

Sigia,

vel

Sigra,

}
}
}

Est Storax liquida.

Sigillum, Hermetis. Orificium vitri.

Sirza, est Eschara.

Silex lapis, quo utimur in igne excitando: Silex dicitur, quasi ex eo saliat ignis. Hoc nomen convenit pyriti. Et cum *Plinio*, pyritis genus est & non species, imo

imo lapis omnis unde excitatur ignis, Silex eidem erit pyrites ab effectu. *Rul. pag. 43. ad pag. 435.* refert varias Silicum species.

Siliqua, pondus quatuor granorum.

Simmitium, est Cerusa.

Sinapifis, est bolus armenus.

Sinopsis, est Minium, a Synope urbe.

Syphe,

&

Syringa,

} A water Squirt.

Siricon de plumbo, est cinis plumbi.

Siringæ, est Calx.

Smaragdus, est a veteribus Astrologis dedicatus Mercurio.

Smaragdus, Inter gemmas habet tertias, quia nullius coloris est jucundior aspectus: nam irrigua gramina & herbas amicas, frondesque omnes virore superat. Deinde solus gemmarum contuitu implet oculos, nec fatiat: primo recreat obscuratos aliarum rerum aspectus colligitque visum. *Plin. & Sol. 12*, Ponit *Smaragdi* species.

Smaragdus, adversatur veneno, & venenatis. Ferunt si venenati oculus alicujus animalis, recto aspexerit illum, obcæcari. Præservat ab Epilepsia, sanat lepram, confortat visum, memoriam, retinet coitum, & digito gestatus fertur rumpi in coitu.

Smyris lapis, est durissimus & asperimus. Annulatii sculptores, & alii artifices eo lapide expurgant, & nunc scindunt certo artificio cum illo ipso alios lapides, *Diosc.* utilem dicit ad erodendum, & urendum, & convenire gingivis ulceratis & dentifricio.

Solater, est argentum vivum.

Solclasar,

Solelasar, est alkali.

Solutum, est liquefactum.

Solutio, est prior Chymicæ practicæ pars, qua rerum coagularum compages solvitur, & attenuatur. Hæc multis distincta est speciebus. Sed nomen apud artifices in usu disciplinæ de una familiarius & frequentius usurpatur, quam de alia, & nonnunquam certæ quædam generis vocabulo solo designatur.

Solutio est duplex, $\left\{ \begin{array}{l} \text{Liquatio, \& Segregatio;} \\ \text{vel} \\ \text{Calcinatio, \& Dissolutio.} \end{array} \right.$

Solsequium, est sulphur.

Sorus, vel *sory*, ex eodem genere est quo Melanteria, ejusdem fere coloris veteres crediderunt *forum*, & melanterium idem esse, & profecto utrumque transit in calchanthum leucon, quo pingunt fullones. Sed *sorus* inest virus grave, ita ut nauseam moveat, quod melanteria non facit. Optimum est *Ægyptiacum*, quod frianti nigrius apparet, in multa dehiscens foramina, subpingue, astringens, olfactu, & devoratione magnum virus olens.

Spagiria, seu *ars spagirica*, est quod purum ab impuro segregare docet, ut rejectis fœcibus virtus remanens operetur.

Spara, etiam invenitur in fodinis plumbariis juxta *Barboel* in Comitatu *Darbiensi* in *Anglia*, lapis albus similis gypso, valens contra calculum.

Spatula, seu *obex*, Latum instrumentum est in modum spatulæ factum, quod furnis compositis ad augendum minuendumque calorem inservit.

Specificum formale, est quod species per formales proprietates saltem refert. Et licet materiales virtutes concurrant,

current, formales tamen excellunt, & illæ potissimum elaborando respiciuntur. Est & tinctura, & oleum.

Speculum citrinum, est Arsenicum citrinum.

Speculum album, est Arsenicum descensum.

Speculum Indicum, est limatura ferri.

Specular, Lapis Lunæ, Affroselinum.

Sphæra, { Solis,
&
Lunæ, Quinta essentia.

Spiritus, est aqua solvens e re simplici, & acri producta cum ignei halitus natura. Potissima ejus pars est halitus igneus, mistus tamen parte vaporosa. Itaque & consistentia specificam obtinet aqueam. In tali substantia vim rei gerit.

Spiritus, ambigit inter aquam & oleum, & ad liquorem accedit. Itaque etiam oleum vocatur, præsertim in mineralibus. Et spiritus quidam sunt oleosiores, quidam aquosiores. Alias spiritus nominantur etiam exhalationes earum, sicuti fumi metallici, item stibii, stanni, flos salis, vini, &c. Clangor Buccinæ.

Spiritus Chymicæ sunt 7. principales.

Spiritus fœrens, est sulphur.

Spodion flos, est ærugo æris.

Spodius,

Succudius, { Est Tutia.

Spodium, est cinis auri.

Spodos, 5. sunt genera.

1 Spodos est fuligo cinerei caloris, gravior quam Pomphylis.

2 Lutea, quæ generatur in focis, in quibus metalla separantur.

3 Subter-

3 Subterranea cineria.

4 Subterranea nigra.

5 Subterranea viridis.

Sponsus, est Mercurius.

Spuma, est Ciais.

Spuma argenti, Glette.

Spuma maris, Halcionium.

Spuma nitri, Affronitrum, Baurach Arabice.

Sputa maris, est sulphur.

Sputam boleterum, Magnesia, aurum spissum.

Spongia, seu *fungus marinus*, attrahens & asservans aquam, est Zoophyton, neque animal, neque frutex, sed tertiam quandam habet naturam.

Avicenna etiam sic definit.

Spongia, est corpus marinum, laxum, rarum : quod cui adhæret ab illa non separatur, habetque animas.

Diosc. ponit 2. genera, sc. } Marem,
&
Fœminam.

Mas existit densis, & exiguis fistulis, albis, cujus speciei duriores dixere olim Tragos.

Fœmina magis existit foraminibus rotundis.

Quidam addunt tertiam speciem, habentem intra se lapides duros, & plurimas cavernas. Inveniuntur in spongeis in mari in fœmina nuclei, licet raro, in modum pomi persici, aut amygdalæ enucleatæ, magni momenti in medelis contra puerorum vermes in ventriculis, *Plin. lib. 32. cap. 11.* docet omnes *Spongas* nasci in petris, ac assi, conchis, pisciculis, limo : præterea in illis esse intellectum, quia cum sentiunt avulsionem contractæ, multo difficilior abstrahantur : & hoc idem faciunt fluctu pulsante, audire enim illas sonum, & contrahi

contrahi ad illum: Probet etiam vesci, & ali spongiarum conchis, & avulsione emittere sanguineum succum, & ex radice renascantur, &c.

Stuc,
vel
Stoac, } Est coagulatio, vel congelatio.

Stannum, proculdubio Arabibus metallum est pretiosius nostro candido plumbo, sicuti apud nos Bisemuthum quiddam plumbo pretiosius: aliud enim stannum esse, aliud candidum plumbum videtur. Et Chymistæ stannum semper intelligunt Zinn nostrum, & illud tribuunt Jovi, appellantes stanaum Jovem. Cum *Plin. l. 34. c. 16.* dicit plumbi nigri duplicem esse originem. Primo, quod proveniat in sua vena, aut quod nascatur cum argento, aperte docet plumbi nigri liquorem in fornacibus qui primum fluit stannum appellari, cum prius docuerit, album plumbum conflare ex lapillis nigris candore variatis. Insuper stannum adulterari docet, plumbo albo, seu candido, item albi plumbi nigrisque libris.

Est *Stannum* } Dives,
Mediocre,
Pauper.

Stibium, vel *Stimmi*, est Antimonium. Sulphur nigrum. A Germanis dicitur *Spleßglass*. Et Antimonium volunt esse substantiam plumbi emortui. Interdum argento permixtum est, ita ut non insigne separetur. Hoc si sæpius liquefit, transit in plumbum. Vis ejus principaliter est restringere, & refrigerare.

Stipte,

Stipte, }
Stiptera, } Est alumen scissum.

Stomomutos, est squama æris.

Stomoma, seu acies, est chalybis vena pura ex Nariscis, seu Vodlandia, prope *Fichtelburgium*, Rul. pag. 449, numerat varias species. 13.

Stella Occidens, est sal armoniacus.

Stella terræ, est Talck.

Stercorum exeff, est lythargirium.

Stratum, }
super } Notum est Chymicis.
Stratum, }

Squillinum ariza, est fimus equinus.

Stupio, est stannum.

Subductio, est abstractio per inferna.

Est duplex. } Filtratio,
 &
 Clepsidria.

Sublimatio est duplex, } Una per Distantiam,
 Altera
 per Superficiem.

Sublimatio per distantiam, est cum inter sublimandum, & caput mortuum acreum intervallum intercedit: Et non halabilia duntaxat sublimantur, sed & vaporabilia, nonnunquam admodum magni mundi, in quo halitus elevati in medio consistunt.

Subtilatio, est dissolutio partes subtiliores a grossis separans.
 Est

Subtilatio est duplex, $\left\{ \begin{array}{l} \mu\kappa\rho\omicron\chi\epsilon\acute{\nu}\nu\iota\kappa\eta, \\ \mu\alpha\kappa\rho\omicron\chi\epsilon\acute{\nu}\nu\iota\kappa\eta. \end{array} \right.$

Subtilatio $\mu\kappa\rho\omicron\chi\epsilon\acute{\nu}\nu\iota\kappa\eta$, quando corpora brevi spatio temporis dissolvuntur.

Estque $\left\{ \begin{array}{l} \text{Elevatio,} \\ \text{vel} \\ \text{Descensio.} \end{array} \right.$

Subtilatio $\mu\alpha\kappa\rho\omicron\chi\epsilon\acute{\nu}\nu\iota\kappa\eta$, est quæ tempore longiori res dissolvit.

Estque $\left\{ \begin{array}{l} \text{Exaltatio,} \\ \text{\&} \\ \text{Digestio.} \end{array} \right.$

Succus, est essentia proxime e corpore consistentia chiliformi extracta. Vicinior magisteriis succus est & nonnihil copulentiæ secum vehit, quin si cum mysterio conferatur, corpus dici poterat, cum non sit ita elaborata, sed adhuc rudior essentia, & non raro mysteriorum est materia. Habet secum aliquid humidi, plus minus, pro rerum natura. Id cum sit vaporabile, aut exhalabile, facile fieri potest ut succus liquidior paulatim per digestionem inspissetur, ut concreascit, unde succus concretus vel respissatus nominatur. Veterum Rob, Sirupi, decocta, sapæ, tinctus, quorum fermentatione fit extractum potentiale.

Succina, seu *Succinum*, *Succinæ gravidæ*, Rul. enumerat 7 species, pag. 451.

Succinæ liquidæ, seu *pellicudæ*, species 13. pagin. 45.

Succinæ

Succinæ crassæ, species 11. pag. 452.

Succinæ mixtæ, cum aliis succis, species 10. pag. 453.

Oleum Succinæ efficax
remedium est in

Epilepsia,
Paralyfi,
Morbis frigidis capi-
tis,
Et multis aliis mor-
bis.

Sulphur, *Chybur*, Pars lapidis Philosophorum, prin-
cipium, & pater metallorum, calidum & siccum
quarto gradu. Nihil aliud est quam pinguedo terræ
per temperatam decoctionem inspissata, quousque indu-
rata fuerit, & sicca facta. Sulphur generatur ex purissi-
ma siccitate terræ, vel terrestri, in qua modis omni-
bus ignis prædominatur: Et est quasi vapor calidus
& siccus, causa & pater metallorum.

Vel *Sulphur*, est terra calore excocta, & in substan-
tiam Sulphuris mutata, aquosis, terrestribus, & igneis
transeuntibus. *Rul.* a pag. 456. ad 459. Sulphuris
species.

Sulphur, est principium formativum, partim aere-
um, partim igneum, ætheræ naturæ particeps, per quod
virtus est, & vita rebus inest. Quare & balsamus
naturæ appellatur. Ita sal terminator est, Sulphur in-
formator, vim plasticum habens. Mercurius vapor
unctuosus est, qui ab illis patitur: formam essentia-
lem Chymici Physici considerandam relinquunt.
Alii ista principia describunt. Quamvis viva, mobilis,
& spirituosa species, quæ in halitum attenuari potest,
est Mercurius: sicca, conservans, & acuens est Sal.
Urens, calida & purissima est Sulphur. Notabis hic
P
peculiarem

Unable to display this page

LEXICON CHYMICUM. 209

appropinquat acquisita similitudine, ad cœli proportionem adæquatam & incorruptam.

Squinantia, est apothema colli.

Stannar, est mater metallorum, fumus occultus ex quo metalla generantur.

Stellio adustus, est cinabrium.

*Stybi*um, est Antimonium,
alias
Sulphur nigrum.
 vide Antimonium.

Stiptica, sunt medicamenta constipantia & exiccantia.

Struma, est botium, Scrophula.

Succubus, est spiritus nocturnus muliebris illudens hominibus dormicadum inter, ac si rem haberent cum venere. Masculus imponens mulieribus incubus dicitur. Ephialtes, Suppressio nocturna.

Succus albus, est argentum vivum.

Suffo, est panis porcinus.

Sibar, stella eruta, idem argentum vivum.

Sulphur vitriolatum, est sulphur a vitriolo decoctione tractum per aquam communem, cui innatat.

Somna, est operatio syderum in homine, quæ noctu fit in somno.

Sylo, dicitur totus mundus.

Sydia, est Luna.

Sylphes, dicuntur pygmei.

Sylvestres, aut *sylvani*, sunt aërei homines, & spiritus aërei, sylvestres homines nemora desertaque loca sylvarum inhabitantes, nobis statura multo proceriores ac robustiores, qui loqui nesciunt. Quandoque talis a Germanis mercatoribus captus, quem non usque

adeo stricte retinuerunt secum, cibum & potum apponentes, edere tamen aut bibere noluit neque loqui. Timore maximo perculsus & anxietate continua post tertium diem occubuit. Diutius inter homines vivere non posse perhibetur, ut monstrum contra naturam ortum inter animantia naturalia, præsertim ratione prædita.

Syphita prava, morbus est vulgo chorea S. Viti dicta.

Syphita stricta, morbus est phantasticus ambulorum noctu inter dormiendum.

Syrenes, sunt monstra marina ex Nymphis nata.

Sympathia, nihil aliud est, quam Naturæ convenientia quædam, a conservatione virtutis unius ad alteram: Antipathia vero communis affectio duabus aut pluribus rebus mutua, inter se invicem repugnantia discordans. Talis est in natura hac Macrocosmica Aeris hujus & illius, cum hoc vel illo sive concors continuatio, sive discors dissensio, de pestilenti & salubri dico. Quod de Aqua item habendum est: Et de Terra non minus. Sunt enim Terrarum quædam Alexipharmacæ: aliæ venenatorum fortissimæ. Cretam aiunt & Hiberniam non alere Venenata; Cyrenensi agro, nihil est feracius animalium venenosorum. in Africa tum frequentes, tum immanes sunt bestię reptiles.

In Natura Microcosmica, alia est participatio affectus unius erga alterum, qualis est parium cum paribus: alia est resistentia inter se gentium, & nationum. Et hæc est Naturæ cognatio, vel repugnantia mutua, vel earundem specierum inter se, vel diversarum; Earundem specierum est, hominis cum homine, leonis cum leone, amicitia & inimicitia; vel diversarum specierum est. Talis est Delphini cum Homine concordia, odium

odium vero inter hominem & viperam. Est etiam *Sympathia*, & *Antipathia* animalium: Quorundam est pugna quædam acrior, quæ a patu arcent alia, tametsi ea non vescuntur eodem, talis est canis & lupi, vel aliud animal alterius esca est; qualis vulpis & gallinæ, felis & muris, milvi & pulli.

Lacertam amicum homini ferunt animal, Crocodilus infestissimum homini, Elephantus erga hominem amice affectus est: idem vero murem adeo odit, ut a pabulo abhorreat etiam, in quo murem conspexerit. Canis cum homine mirabiliter consociatur: Lupis & hominibus inter se perpetua contentio.

Est etiam rerum inanimatarum inter se pugna vel amicitia: ut in testudinis fidibus deprehendas ad oculum.

Est etiam venenorum antipathia mutua: ut inter Scorpionum & aconitum.

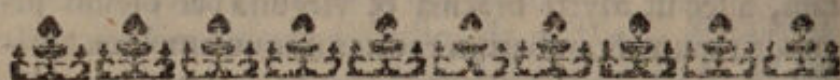
Est etiam vegetabilium mutua *Sympathia*, & *Antipathia*, Ineffabilis est familiaritas inter oleum & myrram, adeo ut Myrti brachia & virgulta per oleum jucunde repunt, & ambarum radices mutuo amplexu amice sociantur, nec alia planta præter Myrrum juxta oleum magis assurgit. Magna est asparagi societas cum arundine, sed vitis laurum non amat. Est & *Sympathia*, & *Antipathia* vegetabilium, cum hac vel illa terra.

Populus, Salix, Persicaria amat aquas. Trifolium, Satyrion, herba Paralysis, prata. Origanum, Chamæpytis montes: Habent etiam vegetabilia sua certa tempora producendi.

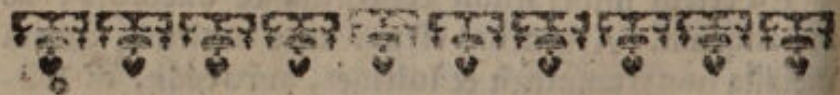
Est etiam mineralium concordia & discordia, ac metallorum. Argentum vivum auro amicum, cætera metalla non transmittit & sustinet, auro cedit, ut sublidat: Innatant ipsi omnia metalla, excepto auro, id solum ad se trahit, & complectitur. Stupendam Sul-

phuris & Nitri quis ignorat antipathiam.

Porro corporibus quibusdam naturalibus, virtutes quædam insunt Magneticæ peculiare, ad defectus morbosque curandos. Scorpio propriam inflictam plagam sanat; Busto exiccatus, extrahit venenum Anthracis, vel Carbunculi pestilentialis. Rana ictum animatorum venenatorum curat. Est virtus magnetica etiam & specifica Cancris ad canis rabidi morsum. Talpæ ad Parenychiam. Cranio humano ad Epilepsiam: serpentibus oleo præfocatis ad ulcera maligna, sanguinis hirundinum ad Epilepsiam. Testis ovorum ex quibus pulli excludi sunt, ad Calculum, Sanguinis turturum ad Appoplexium & Paralyfin valent.

T Talk,

T

T*Alk, & talcum*, est materia pellucida splendens & clara unionum similitudine, tenuissimis foliis compacta, & scissilis, cujus quatuor species existunt, alba, flava, rubea, & nigra.

Tassus, est lumbricus.

Tartarum, est vini calculus, aut lapis vasorum lateribus adhræens.

Tartarus, a similitudine dicitur a Paracelso calculus in homine, renum lapis, & arena, reliquorum quoque membrorum, ut glutinis albi, cujus tartarum podagræ causam ponit.

Terentiabin, est pinguedo mannæ. Est etiam mel sylvestre tendens ad modicam nigredinem, non ex apibus, sed ex aëre decidens in campos, arbores, & herbas, dulce quemadmodum aliud mel. Reperitur in bona quantitate mensibus æstivis, *Junio, Julio, & Augusto*. Veteres threr vocaverunt.

Telon, dicitur ignis, tanquam telum.

Temperatum, est omne quod propriam naturam domat frænataque aliam admittendo, ut est vinum adustum vel aqua ardens.

Tabaisir, Arabice, est spodium.

Tabula ferrea, est instrumentum scrobibus hæmiphæricis, seu acetabulis puncta, ad excipiendum probationum effusiones.

Tabergeta, est albigicans.

Talc, est vinum coctum.

Tarith, *Ruscias*, est Mercurius.

Taro, est Lentiscus.

Targar, est oleum de Juniperis.

Tain, est bolus armenus.

Talcum, creditur esse vox Arabica, significans stellas micantes. Chymici fossiores metallorum, ita cognominant lapidem coagmentatum ex foliolis, seu squamis, qui igne perpetuo subsistit immutabilis. Harum squamæ aquis sæpenumero dissolvuntur & finduntur; quod argentum, cattarium, vel talcum dicitur.

Tesra, est cinis.

Tegula fornicata, est vas terreum ventilabris & ostio pervium, oblongum ad tegendum catillos, ne operæ polluantur favillis, utque calor eo temperatius materiam elaborare possit formatum. Quidam hanc tegulam cum fundo connectant, alii fundum ab illo segregatum faciunt: quod positum est in cujuslibet arbitrio.

Tenta, Alias peniculus, penecillus.

Terra Melia, Olim ex *Melo* Insula ferebatur, colore similis Eretriæ cineræ aspera tactu, crepitans derosa pumicis modo, vim habet alumniosam. *Diosc.* Est lapis quo solent vulgo abstergere barbitonfores pelves. Pallidus est in cinereo & flavo, & abstergit specula, & omne quod mundum ita esse debet. Omnis terra eligenda est, recens, mollis, non lapidosa, friabilis, quæ facile resolvitur.

Terra figula, est argilla vel creta.

Terra ampelitis, quasi vinaria seu pharmacitis nascitur in Seleucia Syriæ, laudabilis inprimis, nigra, bitumini similima, assulosa, carbonem referens æquabili splendore, solvitur oleo: Vim habet dissipandi, & refrigerandi.

Terræ

Terra, in fodinis reperiuntur, quæ quoad colores argillæ sunt similes, sed sola siccitatē, unde fiunt distinguuntur. Quædam est candida, quædam nigra, quæ est nigritis, quædam lutea, quæ est ochra, quædam pumicea, quædam purpurea, seu rubea, quæ est sandaracha, quædam est viridis, quæ est chrysocolle, quædam est cinerea, quædam est cærulea, Græcis hyanon, Latinis cœruleum.

Terra Lemnia, sic dicta, quia ex *Lemno* afferebatur. *Avicenna* terram sigillatam, & lutum sigillatum dicit, quia a Sacerdotibus *Dianæ* signabatur imagine *Dianæ*, in cuius tutela erat, vel *Capræ*, quæ *Caprino* sanguine miscebatur; Unde *sphragida argos* (id est) sigillum *Capræ* nominatur. Pro illa quidam hodie creta figulina signata utuntur, ut *Plutarchus* monet. Deus homines ex terra ruffa creavit, e contra homo in terram solvitur, & terra illi contra venena, & morbos gravissimos pro antidoto est, & volunt illam ipsam terram, *Lemniam* maxime conformem esse in temperamento humanæ naturæ quod etiam constat.

Est *Terra sigillata*, *Cesariæ* Majestati, & candida, & rubea scorpione insignita, quæ ab ipso Imperatore confecta, viribus haud cedit terræ *Lemniæ Turcicæ*.

Terra Eretriades, *Diosc.* ponit duas species terræ. *Albam*, & *Cineritiam*, quæ cum mollis sit, & trahitur per æramenta, refert lineam violaceam: & illa tum optima est. Vim astringendi, refrigerandi, molliendi, cava explendi, & sanguinolenta conglutinandi habere docet *Plin. lib. 35. cap. 16.* laxatæ & paratæ.

Terra Chia, Candida & crustosa, est similis terræ *Samia* tum forma tum virtute. Præcipue illa comendat colorem corporis, detergit in balneis pro nitro maxime cutim mulierum; hæc terra reperitur in *Saxonia* multis locis.

Terra

Terra Samia, secundum *Diosc.* est duplex.

1 Candida levis, tangenti linguæ glutinis modo ad-
hærescens, mollis, succosa, friabilis, cujusmodi est
quam alii collyrion appellant.

2 Altera crustacea, coris modo prædensa, uruntur
& lavantur, ut Eretriades, viribus illis sunt vicinæ.
Sistunt sanguinis rejections, fluxiones vulvæ, profunt
testium & mammarum inflammationibus & venenis,
& ictibus serpentum.

Terra Selinusia, eandem habet naturam quam Chia
& Samia, præcipue illa candida, quæ resplendet. Vel
ut *Plin* dicit lactei coloris, friabilis & celerrime dilui
more.

Terra Cimolia, Hujus terræ *Diosc.* ponit duo genera.
Alia candida, alia ad puram inclinans. Optima vero
quæ innatam pinguedinem habet, & tactu frigida senti-
tatur. Vis est diluta, excutiendi, cohibendi, infrigi-
dandi.

Terra rubea, est bolus armenus. Aliquando Auri-
pigmentum.

Terra foetida, est Sulphur.

Terra foliata, est Mercurius.

Terræ genera, 41. enumerat *Rul.* a pag. 468. ad
pag. 470.

Terdine, est valeriana. *Terdiola*.

Testudo, est spuma maris. Et *Limax*, anacium al-
bum & rubeum.

Thebayco, est Cuprum.

Themianthus, est aurum.

Thisma, Minerarum Venæ & progressio.

Tophi & pumices quorum enumerat *Rul.* pag. 471.
ad 473. 25. species. Vide *Pumex*.

Thyites, lapis est subviridis coloris, veluti Iaspis re-
perius in *Æthiopia*, de quo parum vel nihil apud scrip-
tores

tores constat.

Tin ,rifatum, est Sulphur.

Tiletten, est lamina ferri.

Tapsaria, est aqua hordei. Prifana.

Tinctura, est arcanum specificum cum essentia & qualitatibus formalibus etiam colorem rei habens, ut in sui similem naturam tingere possit. Hæc si optime elaborata est, in valde tenui perspicua substantia apparet, tanquam esset aer perspicuus & purus, at coloratus certo modo, colore perspicuitatem non prohibente. Itaque sine sedimento longo tempore durari potest. Neque tam elaborandi gratia petitur, quam efficaciter ad sui naturam immutandi, quantum dispositio rei patitur. Itaque in medicina plurimum ad valetudinis restaurationem, & sanitatem firmendam adhibetur, ita ut ob validam virtutem etiam renovandi potestatem habere dicatur, cum omnia membra, sanguinem spiritum & calorem reddat, usu sui vegetum & valentem.

Tinctura, est duplex, $\left\{ \begin{array}{l} \text{Aperta,} \\ \text{\&} \\ \text{Producta.} \end{array} \right.$

Aperta, est quæ in superficie, sponte naturæ se conspiciendam offert : qualis est frequens in mineralibus.

Tinctura Producta est, Quæ a centro ad superficiem producitur & extrahitur, In plerisque enim aliis in occulto recessu calor, virtusque est, quod alias dicunt in potentia esse, unde per exaltationum modos est producenda, antequam extrahatur. Nobilissimæ hic sunt tincturæ metallorum, quædam etiam in vegetabilium censu reperiuntur.

Titanos, est calx ex gypso.

Topazion,

Topazion, dicitur ab Insula maris rubri nebulosa, & ex hac Insula, *Plin. lib. 37. cap. 8.* refert hanc gemmam primum allatam fuisse *Berenicæ* reginæ *Ægypti*. *Albertus*, & *Evax*, item & alii unam ejus speciem similem dicunt auro: alteram croceo colore superare aurum. Dicunt vim illis inesse contra libidines, & reddere eos homines castos, & animatos.

Trapha, est Capsa.

Tricor, est aurum.

Trigias, est Tartarum, trigia, id est sæx.

Tenacitas glutinis, est resina mineralis, ut resina pini est abietis, terebinthina laricis.

Terra auri, est lithargyrium aureum.

Terra argenti, lithargyrium argenteum.

Terra fidelis, est argentum, quod alias terra est cœlestis, & cœlum terrestre, pro luna si sumatur argentum, qua etiam ratione dici posset argentum cœleste luna.

Terra hispanica, est vitriolum.

Tinkar, est borax. Capistrum auri.

Tinctura dicitur, quod colore suo penetrat & tingit alia corpora, ut crocus in aquam injectus.

Thamatica, dicitur ars per quam inventæ sunt machinarum operationes aëre, vel aqua motæ.

Thapneus, est medicina munda & repurgata.

Thisma, est minerarum ductus, aut venæ subterraneæ.

Toruscula, dicitur gutta, ut toruscula pini, pro resinæ gutta ex pino vel abiete, toto pro parte sumpto.

Turba magna, est astrorum firmamenti cœli innumera multitudo. Est etiam præsagium quod fit ex omnibus, quæ continent inferior elementorum quadruplex mundus.

Turbidum minerale, dicitur mercurius absque ullo corrosivo

rosivo in dulcedinem præcipitatus.

Trachsat, est metallum in sua minera adhuc existens.

Trarames, umbrarum sunt & spectrorum invisibiles, auditæ tamen, actiones.

Trifertes, dicuntur spiritus ignem inhabitantes.

Trigonum, est spirituum astrorum transmutatio quadruplex, juxta numerum elementorum quatuor. Unumquodque regit ac durat ducentos annos. Ut quum trigonum igneum incipit, superni Planetæ suam conjunctionem semper habent in igneo signo, donec trigonum hoc durabit, sic de reliquis.

Tronus, & *Tronossa*, dicitur cœlestis ros ex aëre natus, omnium dulcissima species mannæ, densa, tenax, & albissima præ cæteris, ex mercurio regionis mediæ generata, & separata prorsum ab omni sulphure & sale, vere & æstate decedit, manequere reperitur foliis arborum adhærens ut alia manna.

Triphat, est occulta virtus minerarum, quæ quodque metallum cogit ac promovet in suum esse prædestinatum.

Transudatio, est si in distillatione descensoria essentia prolectata transudat, guttatimque in receptaculum defertur, calore surpa admoto. Focus enim supra est circa ergastaculum, unde igni circulari agi dicitur. Furno fit descensorio, balneo descensorio, arena descensoria, & simili arte.

Tripes ferreus vas est, aliud vas materiam calefaciendam continens, recipiens ex ferro fabrefactum.

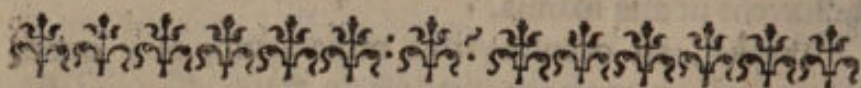
Tritorium, (vulgo infundibulum) est vas transmittens in superficie latum, & paulatim acutum, cum manubrio annexo formatum.

Tumbil, est terra.

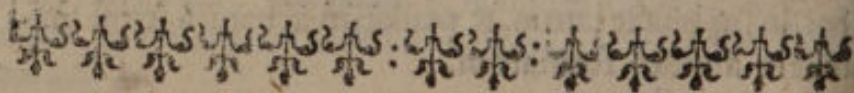
Tumbaba, *Timfabar*, est sulphur vivum.

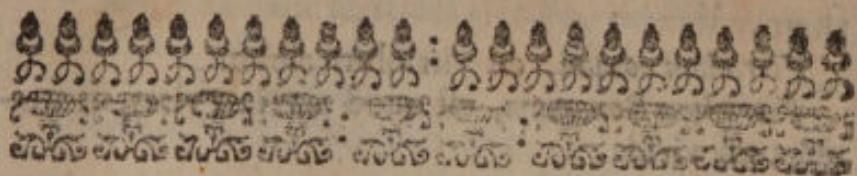
Turpethum,

Turpethum, est coagulum specificum fixum, quo circa etiam abstractis impuritatibus, & indomita volatilitate segregatis, in imo vasorum consistit, & paratur maxime ex mineralibus, quorum essentia, & vis specifica potissimum est in parte constante, aut saltem ut usibus artificiosis accommodata sit, in hanc formam redigitur. Vox *Turpethi* ex Arabum sermone, quo seu corticem herbæ ferulacæ, seu radicem signant (quanquam postea medicinæ ex genere tithymallorum simili sit accommodata) in chymiam irrepsit propter conformem fortassis effectum, qui deprehensus est in Mercurio certis modis in arcanum redacto. Itaque ne quis vegetabile *Turbith* intelligeret, adjecerunt Minerale.

V Vegetabi-

V

V*Egetabilia*, sunt viridantia radicem in terra defixam habentia, truncum & ramos in aëre, ut sunt herbae, plantae, & arbores.

Verto, est quarta pars librae.

Vitrum Philosophorum, est alembicus, absolute tamen positum, est manicalanea in modum hypocraticae, vel ut lingula per quam liquores clarificantur.

Vinum correctum, est alcool vini.

Vinum essatum, est quod herbarum vires attraxit, vel aliorum quibus affusum fuit.

Viriditas salis, est liquor aut oleum ejus viride.

Viscaleus, est viscus ramosus arboribus innascens, ut viscus quercinus, malorum &c.

Viscus proprie, est $\left\{ \begin{array}{l} \text{Pix decocta ex cimis,} \\ \text{vel} \\ \text{Locustis arborum.} \end{array} \right.$

Viscus secundae generationis, est cruor qui descendit a salibus.

Visio, dicitur supernaturalis spirituum apparitio, hominum oculis quodammodo conspicua.

Vitriolum liquefactum, aut *vitriolatum*, est vitriolum ex minera tractum, & liquidum, quod coagulari nequit.

quit amplius, vel a minera æris, tractum calcantum.

Vitriolum novum, est vitriolum album.

Vitriolum Romanum, est quod maxime viret, ut atramentum viride.

Volans,
&
Vnquasi, } Est argentum vivum.

Valrât,
Ulcac, } Est folium.

Vapor, fumus.

Vas crudum, est vas novum.

Vas minus, quo res fossiles extrahuntur, *Robel* dicitur.

Vas metallicum, ex metallo factum, inservit subtiliationi vel fusioni.

Subtiliationi inserviens, est } *Ahenum*,
 vel
Vesica.

Vasa fusoria, sunt materiam ipsam capientia, quorum administra ope mineralia funduntur, ut catillus cinereus, & crucibulum.

Vehiculum, est liquor, vel spiritus, in quo olea, & arcana chymica, ad gratiorem gustum, vel faciliorem exhibitionem ægris præbentur.

Vena,
Veneris, } Est verbenæ.

Venas

Venas corio nudare, & venam aperire.

Venam, qua parte abundat metallo, luto oblinire, vel
 terris, saxis, aslere, palo tegere.

Vener, est Mercurius.

Venenum, Gift, Mercurii lapis.

Venus, }
Murrpur, } Est Cuprum.

Murpur,

Venter equi, est fimus equinus.

Ventus albus, est Mercurius.

Ventus rubeus, est auripigmentum rubeum.

Ventus Citrinus, est Sulphur.

Venti, sunt spiritus,

Vermicylum, est } Elixir,
 } seu
 } Tinctura.

Vermilion, est { Cinobrium,
vel
Minium.

Vernece, est Vernix guttosa.

Ulrich, est sanguis Draconis.

Vesica, est vas metallicum ex cupro in forma vesicæ
 el ovi, duorum aut trium pedum altitudinis, & con-
 venientis latitudinis formatum, circa vestigium aper-
 tum, ut intra sinum suum convenientem alembicum
 cipere possit, qui adeo cum orificio vesicæ quadrare
 debet, ut tam apte invicem concludi possint, ne mini-
 um inde expirare queat. Impositum capitellum e suo
 trice caulem, duorum aut trium pedum altitudinis
 Q emittere

emittere debet, qui in summitate aliud capitellum ab ahenō aliquo semper frigidam continente, qua spiritus in alembicum elevari, refrigerari, & condensari possint, circumdatum sustinent. Ex hoc capitello, epistomium, seu canalis procedit, qui vapores condensatos guttatim in vas suppositum deducit.

Hujus *Vesicae* usus, in vegetabilibus non est negligendus.

Viride æris,
Viride Græcum,
Vel Hispanicum, } Est ærugo æris.

Vitrum, vitri 5. genera sunt.

1 *Ex vitris Europæis*, præstantissima sunt quæ Veneta appellantur, & comparantur Chrystallo.

2 *Vitra Asiatica*, fuerunt pretiosissima Sareptana, appellata Sidonia, comparata fuerunt Electro.

3 Recrementa *vitri*, in candido viridia.

4 Recrementa *vitri* rubentia.

5 *Vitrum* quo tinguntur Metalla.

Vitrificatio, est combustio, calces, & cineres in transparentem vitrum convertens.

Vitri fel,
Spuma vitri, } Ger. Glasgall.

Vitrum nigrum, Smalta.

Umbilicus Veneris, Lapis est seu gemma, coloris interdum rubei aut candidi, aut purpurei. Dicitur *umbilicus Veneris*, quia ab altero ejus latere, cum sit plana ab altero, quo elevatur, duabus lineis, (veluti in domunculis cochlearum) ventrem rotundum quasi pomum,

mum, & *umbilicum* formosæ puellæ refert. Verum Germani magis respicientes ad formam ejus, quam refert a latere elevato prope modum fabæ magnæ, deinde ad patriam ubi reperitur, vocant eam quasi fabam maris; quia reperitur in cochleas ad mare, in littoribus. Dicitur conciliare gratiam puellis, & plurimum facere ad formam, & amorem, & ad morbos puellarum.

Ungosa, sunt hominum pecudumque excrementa.

Ungula, Morbus oculi, clavus.

Unguentum Croceum, est Elixir.

Urina puerorum, est mercurius.

Ussida, est Scoria anri.

Ursub,

Ursrub,

Ursurup,

} Est Saturnus.

Uva quercina, Veteribus ignota fuit, res magni momenti. Est autem concretitium quiddam in forma uvæ, ad radices quercuum sub terra tempore veris, ex humore radicum forsitan superfluo: saporis omnino stiptici, colore foras purpureo, intus candido, & quasi lactifero. In æstate uva illa perit, & quasi fit lignea. Tempore ergo veris colligi debet ad radices quercuum, & umbra ficcari, & deinde pulverisari. Illo pulvere nihil est præsentius in dysenteria, & in omni sanguinis fluxu. *Rul.* affirmat se aliquos sanasse ægros dysentericos cum illa unica uva quercina

Uva Hermetis,

Distillatio,
Solutio,
Sublimatio,
Calcinatio,
Fixatio.

Q 2

Venus,

Venus, est Morbus Gallicus. *Par. lib.* de Chyrg. magna folio, 463. pag. 2. *S. Viti morbus* describitur a *Parac.* tomo, 2. pag. 360.

Vitrioli albi præparatio ad oculorum vitia. *Para.* de præparationibus, pag. 655.

Volatile, dicitur in genere levissima quævis & facile sursum lata materia, ut cinis, pulvis, & similia.

Vomitivum, dicitur omne medicamentum, quod sursum pellens per vomitiones purgat.

Vulcanii, vel Vulcanici, dicuntur operarii vel artifices semper circum ignem versantes cudendo, liquefaciendoque.

Ulcus æstiomenum, est cancrum apostema depascens.

UliSSIPONA, est herba serpentaria, præstantissima ad colicam.

Umbragines, dicuntur pygmei.

Umbratiles, aut umbratilia, corpora transmutata sunt in hominum conspectum ab astris, & suis ascendentibus occultis oblata, quæ non secus atque lemures apparent oculis, idque per magicam virtutem & efficaciam.

Undæ, vel Undenæ, dicuntur homines aerei, terrenique spiritus.

Undosa, dicuntur quorumvis animalium excrementa.

Unitas Trithemii, est ternarii in unionem reductio per abjectionem binarii, estque supernaturalis & spagyrica: Fundamentum abstrusarum rerum indaginis. Hac posteriore Philosophiæ parte, fit transitus ad priorem, per medium Philosophiæ moralis.

Urina, est sal resolutum, generatum in hepate, per suum emunctorium, ut superfluum excrementum salis a natura pulsum.

Urina vini, est acétum, usurpatur pro hominis urina

LEXICON CHYMICUM. 227

na vinum assiduo bibentis.

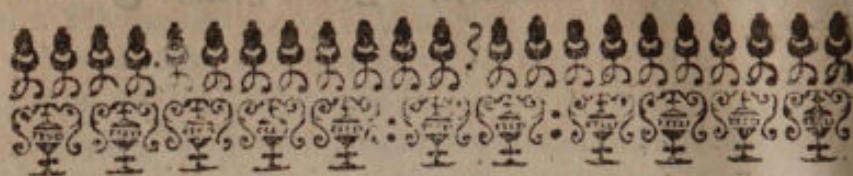
Uzifur, dicitur cinabaris. Etiam *Uritur*. &
Uzifar.

W

W *Amas*, { Est acetum Philosophorum.
Warnas, }

Wismar, { Est Leprosum non tractabile, vel mal-
Wismadt, { leabile, rude stannum.

X

X *Enechtum*, est preservativum externum contra pestem collo appensum, ut argentum vivum avelanæ conclusum, & similia.

Xeni nephidei sunt spiritus, quibus jucundum est, atque pro deliciis habent, delitescantis naturæ proprietates occultas hominibus aperire, quibus etiam est concessum.

Xisimur,

seu

Xissium,

}
}

Dicitur acetum.

Xenechtum, Alii prima virginis menstrua intelligunt.

Xenechdon Paracelso, est tabella arsenici, seu arsenicum contra pestem, quamvis ista compositio non solum habeat arsenicum, sed etiam rubetas, dictamnium & alia. *Vanhelmont* vocat amuletum hoc, *Zenexron*.

Xiston, est ærugo rasa.

Y *Yarin*,

Unable to display this page

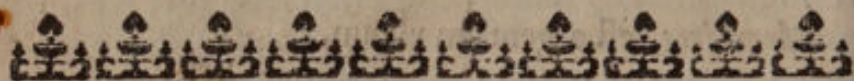
Xfir, est pulvis.

Yrcus,

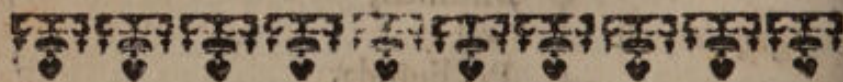
Lagides,

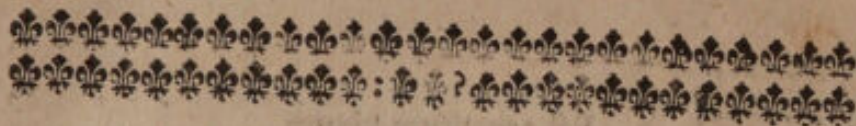
Dasyus,

Est cuniculus masculus, cujus sanguine vitra mollescere putantur, & etiam silices, modo rebus diaphoreticis impastetur quod ab imperitis, falso hyrcō snaguini ascribitur.

Z *Zaibar*,

Z

Z Aibar, est Mercurius.

Zaidir, est $\left\{ \begin{array}{l} \text{Venus,} \\ \text{aut} \\ \text{Viride æris.} \end{array} \right.$

Zephena, circuli sunt extremitatum labiorum in auribus.

Zerna, dicitur impetigo ulcerata.

Zinck, est metallica marcasita, & mixtura quædam naturalis ex quatuor metallis immaturis, cuprea potissimum apparet,

Ziniar, est viride æris.

Zonnetti, sunt gnomorum corpora phantastica.

Zuvitter, $\left\{ \begin{array}{l} \text{vel} \\ \text{Zytter,} \end{array} \right.$ Est marcasita.

Zafran, est crocus hortulanus.

Zaffran, $\left\{ \begin{array}{l} \text{Est Ochra,} \\ \text{vel} \\ \text{Ocrea.} \end{array} \right.$

Zacoel,

Zaocel, est Taxus.

Zaibac,
Zaibuch,
Zaibar,
Zeida, } Est argentum vivum.

Zaubiron, est crocus orientalis.

Zaras, est aurum.

Zarfu, est Stannum.

Zandick, est aqua foliata.

Zarnich,
Zarnec,
Zarneck, } Est auripigmentum.

Zatanea,
Zuccar,
Zuccaria, } Est flos agni casti.

Zebeb,
&
Chara, } Est stercus.

Zebd, est butyrum. Zub,
&
Zubd, } Est butyrum
crudum.

Zec, est dragacanthum.

Zefer, est pix.

Zegi,
Zet,
Zexi, } Est vitriolum.

Zeheresh,

Zeherech, {
Alchas, { Est flos æris.

Zeitrabra, est fluxile.

Zemech, est lapis lazuli.

Zengifur, {
Zemasarum, { est Cinobrium.

Zingar, {
Zymar, { Est viride æris, vel flos æris.
Zynfer, {

Zericum, est arsenicum.

Zerifari, est aqua Casei.

Ziniat, est fermentum.

Zoroba, est vitriolum.

Zimar, Philosophicum.

Zenexon, preservativum contra pestem. Inservit duntaxat ut necet, & annihilat specificum virus, quod tam in aere externo, quam intus in Archeo est conceptum, per modum antidoti contra venenum receptum. *Vanhelmont, pag. 152. 153.*

Operæ pretium judicavi Zenechto *Paracelsi*, annectere judicium Doctoris *Francisci Herring*, Medici doctissimi, circa gestationem amuletorum in ejus propriis verbis. Mea sententia est, has Arsenici placentas, circa regionem cordis gestatas, nihilominus efficiunt, quam preservationem gestatorum, imo potius pernitiōis & nocivæ sunt gerentibus, & hanc sententiam confirmat opinionibus & judiciis aliorum medicorum.

Gerardus

Gerardus Columbus M. D. affirmat se sæpius observasse hujusodi placentarum gestatores, super calefactionem corporum incidisse in subitaneas Lypothimias, Syncopen, & alia formidosa accidentia, quæ non desierunt, donec sacculi vel placentæ fuissent remoti; & etiam observasse alios, licet non in instanti, brevi tamen tempusculo post in malignas, & pestilenciales febres incidisse, a quibus mortem obierunt.

Franciscus Alphanus, Medicus Salernitanus, affirmat se vidisse arsenici in sacculo gestatorem, pilæ palmarie certatione se minus calefacientem, morte subitanea periisse.

Mattheus Hæssus, refert se etiam cognovisse multos, qui licet argentum vivum avellanæ conclusum, collo appensum portaverunt, nihilominus peste obierunt, licet agyrte amuletorum istorum gestatores sospites & incolumes reddere sese juramento astrinxerunt.

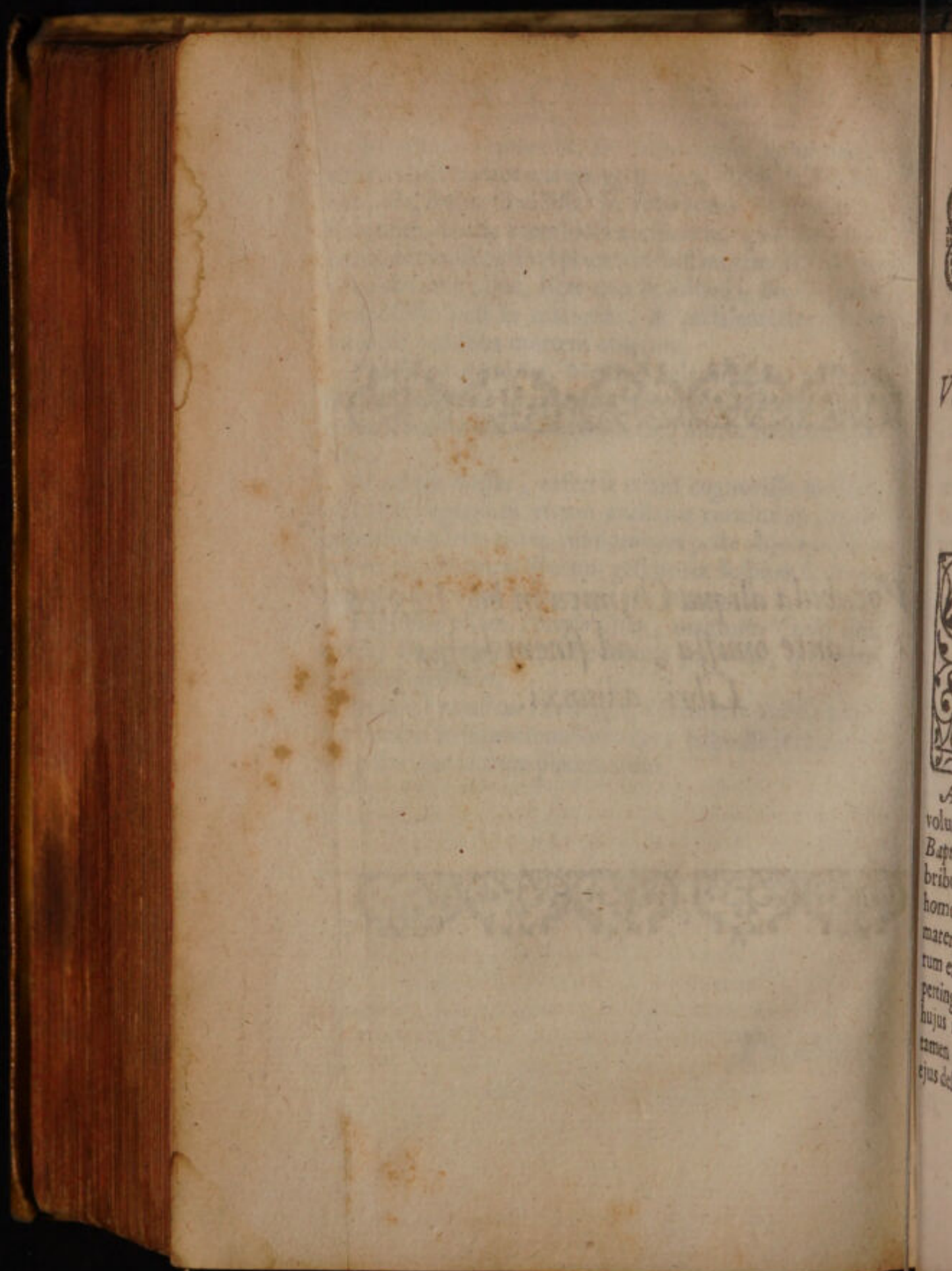
Legimus etiam *Theophrastum*, magnum (non sine causa) Periclem haud sanæ mentis judicasse, quoniam amuleta gestasset.

Et ipse *Franciscus Herringius*, affirmat se vidisse multos *Loudini* in thoracibus fœda cava habuisse foramina, ex gestatione illarum placentarum.

*Vocabula aliqua Chymica in hoc Lexico
ante omiffa , ad finem hujus
Libri adjunxi.*

volu
Bapt
bride
homo
mater
rum es
pering
hujus
tamen
ejus des

Unable to display this page

A *Michaele Toxite* sic describitur, *Alchabest*.

Est Mercurius præparatus in medicinam hepatis : & refert nos ad *Paracelsi* librum de viribus membrorum principalium, ubi A *Theophrasto Paracelso* sic describitur.

Est liquor *Alchabest* magnæ virtutis in hepate, ad custodiendum illud ab hydrope, & omnibus ejus speciebus, quæ ex hepate veniunt, proceditur autem sic : *Alchabest* post suam coagulationem resolvatur, & postea coaguletur in formam transmutatam, ut processus ipsius est per congelationem & resolutionem ; quod si sui simile uniat, tum est medicina hepatis super omnes alias medicinas : & etiam si hepar jam esset fractum, ipse est loco hepatis, ac si nunquam fractum fuisset. Quare vobis Medicis summopere opus est, ut hanc medicinam experientia discatis, & ut sciatis præparationem *Alchabest*, propter multos morbos, qui ex hepate descendunt, ut illos avertatis. *Paracels.* Et inde mittit lectorem, pro præparatione *Alchabest* Mercurii ad tabulam *lib. quart. de gradibus*, ad *cap. septimum*, ubi sub titulo Hepatis vocat hunc liquorem mysterium Mercurii. hætenus *Paracelsus*. A *Baptista Vanhelmont* sic describitur, *Alchabest* sub nomine *Alcahest*.

Liquor *Alcahest* *Paracelsi* omne corpus visibile resolvit in sui primam materiam, servata seminum potestate ; De hoc aiunt *Chimici*, vulgus cremat per ignem, nos per aquam, *Vanhelmont*. Et in *lib. 2. de natura rerum cap. 3. pag. 482.* vocatur Mercurius præparatus pro hepate.

Idem *Alcahest* *Paracelsi* euneta naturæ corpora penetrat & subtiliando transmutat, *Vanhelmont*.

Ex quibus apparet, quod in hoc, hi omnes authores nominati consentiunt & concludunt quod,

Al-

Alcahest, } Est Mercurius præparatus pro me-
 seu } dicina contra morbos hepatis.
Alcahest.

Et expressis verbis a *Theophrasto Paracelso*, & a *Baptista Vanhelmont* vocatur liquor, sed hæc pro præ-
 senti sufficiant; Et secundum hunc primum gustum,
 me silentem, aut ulterius loquentem Lector au-
 diat.

Ænigma, est Involucrum allegoricum verbum,
 seu oratio obscura rem totam quam significat amba-
 gibus tegens. Antiqui solebant arcana sua, sub ænig-
 matibus, hieroglyphicis, & involucris tegere; ut nul-
 li nisi filii artis ea intelligerent. Et Mæici etiam his
 aliquando utuntur, e. g. Recipe adipem infantis
 deformis, & lachrymam vitis *Dionysiacæ* pulverisatæ,
 Misce. Per infantem deformem ursam intelligunt, &
 per lacrymam vitis *Dionysiacæ* gummi hederæ. Alte-
 rum solum modo adjiciam. Recipe Sphæræ Microcos-
 mi pulverisatæ, & peoniæ planetariæ masc. pulverisatæ.
 Misce, per sphæram Microcosmi intelligunt cranium
 humanum præparatum, (nam nec crani humani, nec
 cornu cervini ultio mihi arridet) & per pæoniam masc.
 planetariam intelligunt pæoniam collectam Sole, &
 Luna in Leone existente post plenilunium.

Chybur, est Sulphur, *Paracelsus* refert melius nihil
 valere ad pulmonem quam *Chybur* hoc modo prepa-
 ratum, pag. 488. in lib. de natura rerum. Misceatur
Chybur calcibus mineralibus, & inde ter sublimetur, hoc
Chybur da agrotis quod avertit omnes defectus pul-
 monis, eumque integrum, & absque omnibus morbis
 conservat. Estque balsamus pulmonis, & pectoris,
 neque simile arcanum in viribus rerum quærendum
 est: nam in nullo majus arcanum latet ad pulmonem,
 quam in solo *Chybur*.

R

Cati-

Caliditatem, tollunt hæc
quæ sequuntur,

} Opiata,
Anodina,
Stiptica,
Laxativa,
Acetosa.

Frigiditatem tollunt,

} Pontica,
Amara,
Cicatrifiantia,
Corrosiva,
Absterfiva,
Laxativa.

In quolibet Confortativo, non est curandum, calida neres sit, an frigida, sed vis arcani consideranda est.

Cerebrum, est radix omnium ligamentorum, membrorum, hepar sanguinis, proinde principalia conserva, & minora ab his proficiscentia conservasti. Membra enim principalia non per se, sed per accidens quidam patiuntur, aufer ergo accidens, & sanabis ægrotum.

Si vitam conservare velis, non solum cor in esse suo conserves, sed etiam cerebrum, hepar & pulmonem, reliquumque quidvis in esse suo. Nam quamvis cor sit centrum ipsius corporis atque radix, quodlibet tamen membrum principale destructum affert mortem.

Gelutta,
seu
Geluta,

} Est herba Carlina.

Gelutta & *Melissa*, dicuntur a *Paracelso* in libro
ejus

eius de vita longa, renovare & transferre morbum, sine omni virtute graduum in reparationem videlicet & renovationem pristinae juventutis.

Guaiacum lignum, vere lignum hebenum. est *Paracels.*

Gradus rerum quatuor sunt, juxta ordines matricum.

Nam quæ ex terra, primi sunt gradus.

Quæ ex aere, secundi sunt gradus.

Quæ ex aqua, tertii.

Et ex igne quarti gradus sunt.

Porro qua virtute singulo gradu seorsum aliud alio vincitur, punctorum est, & non graduum.

In primo gradu neque nocent, neque juvant res quælibet.

Elixir, est Medicina firmentata de septem metallis.

Humores, non est quispiam hominum dicendus Melancholicus, Phlegmaticus, Colericus, Sanguineus absolute: nam sanguineus est omnis homo, cum sanguis sit pars corporis. Quapropter dici debet, aut Mercurius, aut Sulphureus, aut Salsus a prædominatione. Percinde Notabis, ut quod *Galenistæ Choleram*, tu sulphur rubeum dicito, quod illi phlegma, tu sulphur album cum salibus resolutis, & quod Melancholicum dicunt, tu Mercurialem humorem dicito, porro quod ipsi sanguinem purgare dicunt falsum est, sed per ea pharnaca purgant naturam salis de Alumine, & magalia encra, *Para.*

Laxativum,

Quodlibet

Laxativum,

{

in se duo habet mala.

R. 2

Alterum

Alterum, quod debilitat.

Alterum quod plerumque plus secum evacuat, quam par est.

Ea igitur utenda sunt cum magna cautione, vel præcavenda.

In primo gradu non est opus confortatione contra debilitationem laxativi.

In secundo gradu conforta cum cinamomo, gyrophitis, zedoaria, calamo aromatico, & similibus.

In tertio gradu per nucem moscatam, folium Indi, grana Juniperi.

In quarto gradu, per terram sigillatam, corallum album & rubrum, carabe, sericum crudum, os de corde Cervi & similibus.

Ut autem mitiges laxativum, utere anodinis & narcoticis.

Epilathra, id est particularis.

Epilathra, ad hunc modum debet considerari: quod in omnium minutissima quaque gutta, anatomia microcosmi consistat: Quilibet enim Spagyricus gradus, virtutis suæ tinctura est: & cuilibet Medico intelligendum venit in unaquaque gutta, quotquot etiam sunt tot etiam esse integras anatomias, ut in Microcosmo, & in elementatis.

Magale, est Magalium genus, quicquid fit ex mineralibus, quod ex oleitate consistere potest, proinde pars quælibet corporis, non purgando sed mundando curatur.

Omne Metallum, est Mercurius coagulatus.

Nectar, est Confectio albuminis ovorum.

Laruscus, id est auricula Muris.

Halercon, juxta Hermetem, vera Aquila est, *Paracelsi*.

Nulla utaris superfluo in receptis: nam quo plura conveniunt

conveniunt in receptis simplicia, vel composita, eo indoctior Medicus præscribens censetur : nam nullum receptum ultra sex simplicia in se habere universaliter debet. *Paracels. de gradibus.*

Pæonia recte collecta & præparata, est arcanum Epilepsiæ *Para.*

Qualitas, apud Spagyros, est omne id quod membrum quodvis principale defendit, ut in cerebro interpiam matrem, & ipsum cerebrum.

<i>Lunaria,</i>	{	Sunt conservantia cerebrum, unde omnis herba confortans cerebrum hoc nomine vocari potest. <i>Para.</i>
<i>vel</i>		
<i>Cerebella,</i>		

Lillium Paracelsi, pro tinctura antimonii reponatur vera compositio Lillii Paracelsi ex libro de vita longa, quæ tandem ad tincturam inde extrahendam, multum operæ conferre potest : Et est diaphoreticum & hydroticum insigne, & magnarum virium : & exhibetur ad quoslibet morbos, a granis duobus ad quinque vel sex, in vino vel in aqua cordiali : Quod si hæc tinctura Antimonii deinceps per multa cohobia, menstruo aliquo idoneo, in nobilissimam essentiam exaltetur, contracturam in primis ex podagra, in articulis externis causatam, foeliciter curat, si observatis observandis, ad dietam legitimam pertinentibus, & corporis mundificantibus, quotidie, aut alternis diebus, gutta una de tinctura exaltata cum vehiculo appropriato, in aurora exhibeatur, & sudor vel in lecto, vel in Laconico procuretur, (quod in declinatione contracturæ fieri debet) & sic contractura nulla arthritica resistit. Hujus tincturæ Antimonii compositionem *Beguinus fol. 425.* docet.

Spiritus vitæ, est spiritus qui versatur in omnibus partibus

partibus corporis, quomodocunque versenter, Et omnia membra sive sint nobilia, sive non, unicum habent spiritum vitæ, cujus est eadem in omnibus virtus, vis, & operatio, unde omnia membra vivunt. Et in nobis vitæ spiritus vivit in forma fumi, ratione secundæ generationis, quæ fit post primam naturam. *Paracelsus*

Septem. In igne sunt septem planetæ, in aqua septem metalla, in terra septem herbæ, in aere septem sunt tereniabini, & in animalibus septem sunt principalia membra. *Para.*

Terra sancta, *Martinus Rulandus* Pater vocat crocum metallorum terram sanctam. *Beguinus*, pag. 292.

Terra vitrioli dulcis, est salis Colcotharis per calcinationem reductio ad dulcedinem, eluendo ejus falsedinem, *Beguinus*, pag. 374.

Tinctura, aut *Sulphur Narcoticum vitrioli*, est Insigne anodynum reliquis omnibus merito anteferendum; quod *Paracelsus* summo opere commendat, & magni æstimat. Describitur apud *Beguinum* pag. 431.

Vitrioli Liquor, est arcanum optimum in morbo caduco.

Liquor Vitrioli, optimum est in felle, & est oleum de Colcothore.

Vitriolum Romanum, *Beguinus* scribit Cyprium & Romanum merito suspecta esse debent, quod sint fese adultera, sophisticata, varia, diversorum colorum, formarum, & virtutum; & quod Romæ nullum foditur.

Conclusio

Conclusio Operis.

Oc fasciculo quic-
 quid de *Paracelsi* scri-
 ptis, vel ex aliis au-
 thoribus, ejus tra-
 mitem sectantibus, pro mei exi-
 gui temporis spatio, & exili in-
 genio, mutuo collexi, ut non
 semper opus sit ad quoslibet au-
 toris libros recurrere, sed ubi-
 que locorum ad manum habens,
 & quocunque iveris, tecum hanc
 parvam

parvam congeriem deferre que-
as. Lege & evolve in otiosis
horis, in otio negotium &
oblectamentum tibi invenies,
nec tibi conquerendi ansa in
posterum dabitur de obscurita-
te rerum & verborum, nam quæ
variis locis dispersa, & interser-
ta fuerunt, in unum ex multis,
ita redeggi, ut singula singulis
comparata, unum alterum ex-
ponat. Sed hic admonitum
Lectorem velim, ne voces pere-
grinas, passim occurrentes, ali-
ter quam definitæ & descriptæ
sunt, interpretetur. Nam si ad
Græcam phrasim (cui consona-
re quodammodo videantur) ex-
ponat, toto cœlo ab auctoris sen-
tentia

sentia aberrabit. Et quia Græcorum & infidelium errores, ab his universim dispersos reprehendit, eorum Sectatores *Paracelsum* sophisticis suis argumentationibus infidelem reddere conantur, & quasi impium, sacrilegum, minus prudentem, ardelionem, hæreticum accusant; Sed hi invidi & buccati, ex libro illo *Gerardi Dornei*, quem de luce naturæ inscripsit, hisce calumniis facile responsum ferant. Sed nimis acriter, excitavit priscorum Græcorum discipulos, illorum coryphæos pseudo-medicos, & erroneos vocando, hæcine sunt duriora illa quibus perforati, & transfixi? Sed
tani

tam pertinaciter in verba magistrorum jurarint, ut nihil quod non ex eorum ore prolatum est, sapit, nec eorum palatis arridet, quod ex eorum fontibus depromptum: adeo studiose, & de industria veritati reluctari malint, quam præceptorum errorem manifestum confiteri; & uti equi conductitii e communi via, licet tutior, facilior, & magis expedita vobis monstrabitur, deflectere recusatis. Veremini sane ea retractare, quæ per totam vitam professi fuistis, veteri adagio, opinione nimis adhærentes,

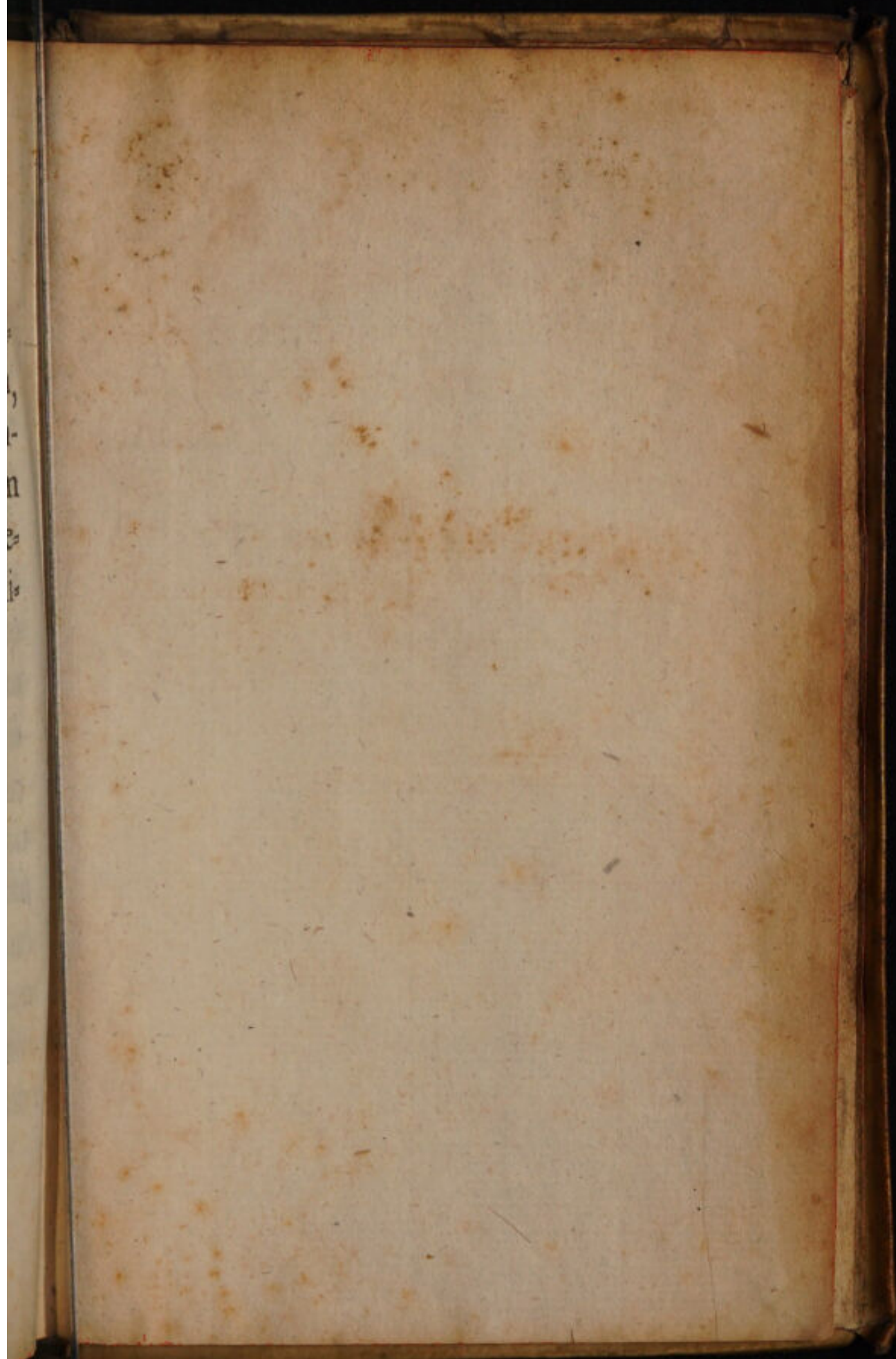
Fumus patrum, non patria, luculentior igne alieno.

Fatentur

Fatentur *Paracelsum* excellentissimum fuisse medicamento-
rum purgatorum, uti qui probe
novit, metallicas, & vegetabiles
virtutes relictis fœcibus, (sepa-
rando pura ab impuris) elicere;
non suos, cum Græcis, edocens
discipulos, ut res una cum cor-
ruptis corporibus, non aliter
quam alimenta, in sua medici-
na devorare; uti nullum esset
discrimen inter Medicum &
coquum. Et hac ratione mul-
tis parasangis antecellit *Paracel-
sus Galenum*, quod ille tenero ci-
bo & potu solidum corpus ægri
nutriat; ille vero contra duro-
rum metallorum virtutibus ex-
tractis, spiritus vitæ raros in-
stauret

staret & refocillet. In summa,
Græci sibi ipsis totum munus,
& officium adscripserunt, natu-
ræ nihil. *Paracelsus* vero hoc om-
ne tribuit naturæ, & Medicum,
hujus Ministrum facit, quo fun-
damento innitens, adversariorum
innocuos, licet violentes impe-
tus, non solum non reformi-
dat, sed vilipendit.

F I N I S.

Unable to display this page

